

Συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση
Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια»

Η ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ & ΑΙΤΟΥΣΩΝ ΑΣΥΛΟ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

Εγχειρίδιο εκπαίδευσης του έργου CCM-GBV

Το παρόν Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης δημιουργήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» – REC-VAW-AG-2016-01-776477 και με τη φιλική υποστήριξη του Ιδρύματος Agnes-Philippine-Walter.

Οι συγγραφείς και ο συντονιστής του έργου, SOLWODI Deutschland e.V., φέρουν την αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου. Οι θέσεις οι οποίες υιοθετούνται στην παρούσα δημοσίευση δεν αντανακλούν τις ιδέες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εγγυάται την ακρίβεια των πληροφοριών που παρέχονται στο παρόν, ούτε αποδέχεται ευθύνη για οποιαδήποτε περαιτέρω χρήση του υλικού. Η πνευματική ιδιοκτησία του παρόντος ανήκει στην SOLWODI Deutschland e.V. Η αναπαραγωγή επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή.

IMPRINT

Εκδότης: SOLWODI Deutschland e.V., Proposteistraße 2, 56154 Boppard
Οκτώβριος 2019

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: eu@solwodi.de

Ιστοσελίδα: www.solwodi.de

Συγγραφείς: Anja Wells, Dagmar Freudenberg & Mari Levander

Γραφικά: magdaspyra.medienesign, www.magdaspyra.de

Λογότυπο & Εικονογράμματα Έργου: AMBERPRESS / Gosia Warrink, Katja Koeberlin / www.amberpress.eu

Μετάφραση: Ν. Πρατσίνης – Ε. Ζησίμου & Σια ΟΕ, www.pra-zis.gr

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

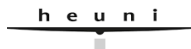
Bff	Γερμανική ομοσπονδιακή ένωση κέντρων κρίσεων βιασμού και συμβουλευτικής γυναικών
CBSS	Council of the Baltic Sea States / Συμβούλιο Κρατών Βαλτικής Θάλασσας
CCM-GBV	Συνδιαμόρφωση Συμβουλευτικής Μεθόδου για γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
CFR	Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών
Coe	EU Charter of Fundamental Rights / Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ
EASO	Council of Europe / Συμβούλιο της Ευρώπης
EBO	European Asylum Support Office / Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Ασυλο
ECHR	Emergency Barring Order / Έκτακτη δικαστική εντολή
EIGE	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
EMN	European Institute for Gender Equality / Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων
EPO	European Migration Network / Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης
FRA	European Protection Order / Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας
GBV	Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
GRETA	Gender-Based Violence / Έμφυλη βία
GREVIO	Ανεξάρτητος φορέας εμπειρογνωμοσύνης αρμόδιος για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
ICESCR	International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα
MMP	Mixed Migration Platform / Μεικτή Πλατφόρμα Μετανάστευσης
NAP	National Action Plan / Εθνικό Σχέδιο Δράσης
MKO	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
OHCHR	Γραφείο του Υπατου Αρμοστή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
ΟΑΣΕ	Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη
PTSD	Post-Traumatic Stress Disorder / Διαταραχή μετατραυματικού στρες
REC	Rights, Equality and Citizenship / Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια
STDs	Sexually Transmitted Diseases / Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα
UDHR	Universal Declaration of Human Rights Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
UEFGM	United to End Female Genital Mutilation
UNHCR	UN Refugee Agency / Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
UNODC	UN Office on Drugs and Crime Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα
VAW	Violence Against Women / Βία κατά των γυναικών
WHO	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΠΩΣ ΝΑ ΔΙΕΞΑΓΕΤΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ	6
1.1 Πως να γίνετε εκπαιδευτής	6
1.2 Σχεδιασμός εκπαιδευτικού σχεδίου	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ	8
2.1 Τι είναι η Έμφυλη Βία;	8
2.2 Μορφές Έμφυλης Βίας	8
2.3 Δεδομένα περί Έμφυλης Βίας	9
2.4 Επαναλαμβανόμενη και πολλαπλή θυματοποίηση	9
2.5 Έμφυλη βία και κουλτούρα	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ	11
3.1 Διεθνής νομοθεσία	11
3.2 Περιφερειακή νομοθεσία	13
3.3 Εθνική νομοθεσία	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ	16
4.1 Κοινωνικό πλαίσιο της βίας	16
4.2 Προσφυγικό καθεστώς και βία	17
4.3 Κοινωνικές επιπτώσεις	18
4.4 Οικονομικές επιπτώσεις	18
4.5 Επιπτώσεις στην υγεία	19
4.6 Νομικές επιπτώσεις	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	20
5.1 Ενδοοικογενειακή βία	20
5.2 Εγκλήματα Τιμής	22
5.3 Ψυχολογική βία - Επίμονη καταδίωξη ή παρακολούθηση (Stalking) και παρενόχληση	27
5.4 Σεξουαλική βία	29
5.5 Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (FGM)	32
5.6 Εμπορία ανθρώπων	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	39
6.1 Απροθυμία καταγγελίας έμφυλης βίας	39
6.2 Δευτερογενής θυματοποίηση	40
6.3 Θέματα διερμηνείας	41
6.4 Θέματα επιμέλειας και οικογενειακού δικαίου	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ	44
7.1 Ταυτοποίηση των θυμάτων έμφυλης βίας	44
7.2 Παροχή βοήθειας και προστασίας σε θύματα έμφυλης βίας	45
7.3 Ανάλυση ενδιαφερομένων	47
7.4 Πρόληψη της έμφυλης βίας – εργασία με άνδρες πρόσφυγες και κοινότητες προσφύγων	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 - ΑΥΤΟΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΕΝΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ	51
8.1 Αντιμετώπιση ψυχικά τραυματισμένων θυμάτων έμφυλης βίας	51
8.2. Αυτοφροντίδα	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	54
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	59

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2016) έχει εντάξει την έμφυλη βία κατά των γυναικών προσφύγων στους τομείς προβληματισμού στη μηνιαία έκθεσή του τον Ιούνιο του 2016 για το προσφυγικό. Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέληξε στο συμπέρασμα στη μηνιαία έκθεση ότι μία βασική αιτία που γυναίκες πρόσφυγες δεν αναφέρουν εγκλήματα έμφυλης βίας είναι το γεγονός ότι το προσωπικό που ασχολείται με τις γυναίκες-πρόσφυγες δεν εκπαιδεύεται επαρκώς, καθώς δεν παρέχεται εκπαίδευση σχετική με την ταυτοποίηση και αντιμετώπιση των θυμάτων έμφυλης βίας (συνεκτικά) (ο.π.: 6-8). Η ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω της εκπαίδευσης είναι ένα σημαντικό εργαλείο για να αυξηθεί η αντίληψη και η κατανόηση των αντιδράσεων και των αναγκών των θυμάτων γυναικών προσφύγων μετά το εγκλημα σύμφωνα με τον Οδικό Χάρτη της Βουδαπέστης (Απόφαση Συμβουλίου 2011/С 187/01). Το παρόν Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης καταρτίστηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Συνδιαμόρφωση μιας Συμβουλευτικής Μεθόδου για γυναίκες πρόσφυγες θύματα Έμφυλης Βίας» (CCM-GBV) και χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» με στόχο την κάλυψη των ανωτέρω κενών. Το έργο έχει στόχο την παροχή πληροφοριών, υποστήριξης και ενθάρρυνσης των γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας να προβαίνουν σε σχετική καταγγελία στους συμβούλους των ΜΚΟ, την αστυνομία και το δικαστήριο προσφέροντας τους πρόσβαση σε συγκεκριμένη υπηρεσία στήριξης με την εμπλοκή των κάτωθι εταίρων του έργου:

Οι όροι «μετανάστης/τρια», «αιτών/ούσα άσυλο» ή «πρόσφυγας» συχνά χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα αλλά αναφέρονται σε διαφορετικούς μεταναστευτικούς πληθυσμούς. Ενώ οι μετανάστες είναι άτομα που συνειδητά και εθελοντικά αποφασίζουν να φύγουν από τη χώρα καταγωγής τους και μπορούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους χωρίς να φοβούνται για την ασφάλειά τους (π.χ. οικονομικοί μετανάστες), οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο είναι εξαναγκασμένοι να φύγουν από τη χώρα καταγωγής τους. Όταν αναφερόμαστε σε γυναίκες πρόσφυγες, δεν αναφερόμαστε μόνο στις γυναίκες εκείνες οι οποίες αναγνωρίζονται ότι έχουν την προσφυγική ιδιότητα με βάση τη Συνθήκη του 1951 σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων, αλλά σε όλες τις γυναίκες που αιτούνται άσυλο και βρίσκονται στη διαδικασία αναγνώρισης της προσφυγικής τους ιδιότητας (π.χ. αιτούσες άσυλο), έχουν λάβει διεθνή προστασία (π.χ. επικουρική προστασία ή αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας) ή βρίσκονται σε διαδικασία απέλασης καθώς δεν αναγνωρίζεται ότι εμπίπτουν στο καθεστώς προσφύγων, την επικουρική προστασία ή άλλο καθεστώς¹.

Σκοπός και δομή του εγχειριδίου εκπαίδευσης & πώς να χρησιμοποιήσετε το εγχειρίδιο εκπαίδευσης

Το εγχειρίδιο εκπαίδευσης καταρτίστηκε με βάση επτά συνεδρίες «εκπαιδευόντας τον εκπαιδευτή» που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του έργου «Συνδιαμόρφωση μιας Συμβουλευτικής Μεθόδου για γυναίκες πρόσφυγες θύματα Έμφυλης Βίας» (CCM-GBV), έχοντας ένα διττό σκοπό: να λειτουργήσει

1. ως πηγή για τους εκπαιδευτές για να εξερευνήσουν τις βασικές μορφές έμφυλης βίας που επηρεάζουν τις γυναίκες πρόσφυγες
2. ως εργαλείο για τη βελτίωση των επαγγελματικών δυνατοτήτων για την ταυτοποίηση και αντιμετώπιση των θυμάτων έμφυλης βίας στο προσφυγικό πλαίσιο.

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), αρχές ή δημόσιους και ιδιωτικούς εμπλεκόμενους φορείς που εμπλέκονται άμεσα σε κέντρα φιλοξενίας προσφύγων ή τις ΜΚΟ που εμπλέκονται με πρόσφυγες εκτός ξενώνων, π.χ. κέντρα υποδοχής προσφύγων, κοινοί ξενώνες, κέντρα απέλασης και ιδιωτικές κατοικίες. Καθώς η έμφυλη βία είναι παγκόσμιο φαινόμενο και οι προσφυγικές ροές αποτελούν θέμα διεθνούς ενδιαφέροντος, αυτό το εγχειρίδιο μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί από επαγγελματίες εκτός της ΕΕ, οι οποίοι αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα, ως πηγή μάθησης για βασικές θεωρητικές και πρακτικές πληροφορίες. Οι εκπαιδευτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν το εγχειρίδιο ώστε να εξατομικεύουν τις συνεδρίες εκπαίδευσης ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων. Η εκπαίδευση πρέπει να καθιστά ικανούς τους συμμετέχοντες να αντιληφθούν το πρόβλημα και την πολυπλοκότητα της έμφυλης βίας εντός του προσφυγικού πλαισίου και τα υποκείμενα θέματα, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να είναι πηγή διαλογισμού και περαιτέρω εμπλοκισμού για επαγγελματίες που δουλεύουν με γυναίκες πρόσφυγες. Το εγχειρίδιο χωρίζεται σε οχτώ βασικά κεφάλαια που καλύπτουν διαφορετικές πτυχές του θέματος της έμφυλης βίας εντός του προσφυγικού πλαισίου.

- Κεφάλαιο 1: Πώς να διεξάγετε την εκπαίδευση για την έμφυλη βία
- Κεφάλαιο 2: Εισαγωγή στο θέμα της έμφυλης βίας
- Κεφάλαιο 3: Διεθνή και περιφερειακά εργαλεία αντιμετώπισης της έμφυλης βίας
- Κεφάλαιο 4: Κοινωνικό πλαίσιο της βίας και οι επιπτώσεις της έμφυλης βίας
- Κεφάλαιο 5: Διάφορες μορφές της έμφυλης βίας εντός του προσφυγικού πλαισίου
- Κεφάλαιο 6: Διατομεακά θέματα
- Κεφάλαιο 7: Προστασία και πρόληψη
- Κεφάλαιο 8: Αυτοφροντίδα και διαχείριση ψυχικών τραυματισμένων θυμάτων έμφυλης βίας

Αν βλέπετε το υλικό για πρώτη φορά, ίσως να θελήσετε να κοιτάξετε τα κεφάλαια με τη σειρά. Τα κεφάλαια χωρίζονται σε υποκεφάλαια. Αυτό σημαίνει ότι μπορείτε να επιλέξετε να οργανώσετε την εκπαίδευση μόνο με βάση τα υποκεφάλαια τα οποία ενδιαφέρουν περισσότερο το ακροατήριό σας. Μερικές φορές τα κεφάλαια μπορεί να περιλαμβάνουν κάποιες μικρές επαναλήψεις, καθώς οι διάφορες μορφές της έμφυλης βίας είναι αλληλένδετες όπως και οι νομικές πράξεις που τις αντιμετωπίζουν. Κάθε κεφάλαιο περιέχει μία εισαγωγή για το συγκεκριμένο θέμα, βασικά μηνύματα και σχετικές προς διεξαγωγή εργασίες. Η ενότητα των εργασιών σε κάθε κεφάλαιο περιέχει συστάσεις για το τι πρέπει να γίνει προτού ξεκινήσει μια εκπαίδευση, οι οποίες δεν είναι όμως υποχρεωτικές. Μερικά κεφάλαια περιλαμβάνουν επίσης πρακτικές ασκήσεις που έχουν ως στόχο την ευαισθητοποίηση και την προώθηση της εμπλοκής των συμμετεχόντων ώστε να βοηθούνται να αναγνωρίζουν τις δικές τους τάσεις και τις προκαταλήψεις στην καθημερινή τους δουλειά με γυναίκες πρόσφυγες έμφυλης βίας.

Για τους αναγνώστες που ενδιαφέρονται να μάθουν περισσότερα για την πρακτική πτυχή της παροχής συμβουλών προς γυναίκες πρόσφυγες, περαιτέρω σχετικές πληροφορίες παρέχει το εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV «Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής Γυναικών Προσφύγων και Αιτουσών Άσυλο Θυμάτων Έμφυλης Βίας – Βοηθώντας την να αποκαταστήσει την ιστορία της (2019)». Θα συνηγορήσουμε να μοιράσετε αντίγραφο του εγχειριδίου του έργου στους συμμετέχοντες. Μπορείτε να βρείτε το εγχειρίδιο εκπαίδευσης όσο και το εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV στα Αγγλικά, Κροατικά, Φιλανδικά, Γερμανικά, Ελληνικά και Ιταλικά στην ιστοσελίδα www.gcr.gr.

¹ Θεωρούμε τις γυναίκες στη διαδικασία της απέλασης ως γυναίκες πρόσφυγες, καθώς επιστρέφουν στην χώρα τους παρά τη θέλησή τους, όπου είναι πολύ πιθανόν να επαναληφθούν εναντίον τους εγκλήματα έμφυλης βίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΩΣ ΝΑ ΔΙΕΞΑΓΕΤΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να δείξει τι θα πρέπει να αναζητείτε ως εκπαιδευτής, να σας δώσει ιδέες για το πού μπορείτε να βρείτε στοιχεία για την έμφυλη βία και πώς να δομήσετε ένα εκπαιδευτικό σχέδιο.

1.1 Πώς να γίνετε εκπαιδευτής

Πριν καταρτίσετε ένα εκπαιδευτικό σχέδιο και προβείτε στην εκπαίδευση, πρέπει να γνωρίζετε τα ακόλουθα τα οποία θα αντιμετωπίσετε ως εκπαιδευτής στο θέμα της έμφυλης βίας:

- Το έμφυλο παράδοξο: Εσείς ο/η ίδιος/α έχετε μία συγκεκριμένη ερμηνεία του τι είναι μία γυναίκα, άντρας ή διεμφυλικό άτομο, πώς μοιάζει και πώς συμπεριφέρεται. Πρέπει να γνωρίζετε ότι στον εκπαιδευτικό χώρο, θα εκπροσωπείτε μία ερμηνεία ή μία εικόνα του φύλου. Είναι σημαντικό επομένως να διεξάγετε την εκπαίδευση με έναν τρόπο ευαισθητοποιημένο σε θέματα φύλου και επίσης να αναλογιστείτε τη δική σας αντίληψη γύρω από το φύλο πριν την εκπαίδευσή σας.
- Ηθικά θέματα, ποικιλομορφία και η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων: κατά την επικοινωνία μας, έχουμε μάθει να συνδέουμε τα άτομα που συναντάμε με τις δικές μας ερμηνείες. Αυτό συχνά οδηγεί σε απλουστεύσεις και στάσεις που δεν αντανακλούν απαραίτητα την πραγματικότητα και μπορεί να οδηγήσουν σε μοιραίες διαταραχές της επικοινωνίας. Για παράδειγμα: εάν μία σκουρόχρωμη ή έγχρωμη γυναίκα σταθεί μπροστά σας, μπορεί αυτόματα να σκεφθείτε ότι το άτομο αυτό είναι από την Αφρική. Αλλά αυτή η αντίληψη μπορεί να είναι πλήρως λανθασμένη: η γυναίκα μπορεί να έχει Ευρωπαϊκή ιθαγένεια, να είναι από την Καραϊβική κλπ. Σε μερικές περιπτώσεις, μπορεί να μην συνειδητοποιούμε ότι μέσω των πράξεων μας διαπράττουμε δια-κρίσεις προς μία συγκεκριμένη ομάδα. Είναι σημαντικό να εντυφλήσετε στη δική σας κατανόηση της εθνικότητας προτού προετοιμαστείτε για την εκπαίδευσή σας. Η εκπαίδευσή σας θα πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει σεβασμός προς την ποικιλομορφία και τις μη δια-κρίσεις. Αν παρατηρηθεί ρατσιστική συμπεριφορά ή άλλες προκαταλήψεις, σεξισμός, ομοφοβία, απόδοση ευθυνών στο θύμα ή άλλη συμπεριφορά διάκρισης από έναν συμμετέχοντα, είναι δική σας ευθύνη ως εκπαιδευτή να θέσετε επί τάπητος αυτά τα θέματα και π.χ. να υποδείξετε ότι η βία δεν είναι θέμα κουλτούρας (βλέπε υποκεφάλαιο 2.4).
- Διαπολιτισμική ικανότητα: εάν η εκπαίδευση λαμβάνει χώρα σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον, θα πρέπει να αποκτήσετε διαπολιτισμικές ικανότητες. Ως εκπαιδευτής, θα πρέπει να μπορείτε να επικοινωνείτε αποτελεσματικά μέσα σε διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα, να προωθήτε την αποδοχή και επίσης να σέβεστε την ποικιλομορφία των πολυπολιτισμικών συμμετεχόντων σας.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Διατηρείτε κατά νου τα σημεία αντιπαράθεσης όταν διεξάγετε την εκπαίδευση.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Διαβάστε τα δύο πρώτα κεφάλαια του [Manual Honour Related Violence](#) (Kvinnoforum 2005: 10-26).

1.2 Σχεδιασμός σχεδίου εκπαίδευσης

Το πώς μπορεί να γίνει κανείς εκπαιδευτής σε θέματα έμφυλης βίας είναι μία σωστή ερώτηση, αλλά η απάντηση δεν είναι εύκολη. Καθώς εσείς γνωρίζετε καλύτερα τις εθνικές συνθήκες που καλείστε να εργαστείτε, το παρόν εγχειρίδιο εκπαίδευσης είναι ευέλικτο βοηθώντας σας να αποφασίσετε τι είδους εκπαιδευτικές θέλετε να οργανώσετε. Αυτό για παράδειγμα σημαίνει ότι μπορείτε να αποφασίσετε σε ποια θέματα κεφαλαίων θέλετε να επικεντρωθείτε κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και τι εκπαιδευτικές μεθοδολογίες θα χρησιμοποιήσετε. Θα συνιστούσαμε να αξιολογήσετε τις ανάγκες της ζήτησης για εκπαίδευση περί έμφυλης βίας, για παράδειγμα στην ΜΚΟ για την οποία θα κάνετε την εκπαίδευση (βλέπε π.χ. MSB 2012: 15-17): Ποια θέματα είναι σημαντικά για τους συμμετέχοντες; Ποια θέματα δεν γνωρίζουν ιδιαίτερα οι συμμετέχοντες; Θα βοηθούσε επίσης να κάνετε τις εργασίες για να αναπτύξετε το εκπαιδευτικό σας σχέδιο περαιτέρω ώστε να ταιριάζει στο εργασιακό πλαίσιο της χώρας σας. Παρακαλούμε σημειώστε ότι οι σύνδεσμοι στην ενότητα των εργασιών βρίσκονται στη λίστα της βιβλιογραφίας και μερικές φορές επίσης ως υπερσύνδεσμοι (hyperlinks)².

Μόλις επιλέξετε τα θέματά σας, θα πρέπει να σχεδιάσετε το εκπαιδευτικό σας σχέδιο. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις πληροφορίες και τις ασκήσεις που υπάρχουν στα κεφάλαια για την εκπαίδευσή σας. Στη συνέχεια, θα μπορούσατε απλά, για παράδειγμα, να μεταφράσετε τα κεφάλαια που χρειάζεστε στη γλώσσα σας και να τα χρησιμοποιήσετε ως εκπαιδευτικό υλικό. Είναι επίσης πολύ καλή ιδέα οι εκπαιδευτές να διερευνήσουν ειδικές πηγές, νομικές πληροφορίες και στοιχεία που σχετίζονται με τη χώρα τους για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού σχεδίου. Τονίζοντας με αυτό τον τρόπο τη σχετικότητα της εκπαίδευσης με το εθνικό πλαίσιο είναι πολύ πιθανόν να αυξηθεί η αξιοπιστία της προσφερόμενης εκπαίδευσης. Ακολουθούν κάποια εκπαιδευτικά εργαλεία που μπορείτε να εφαρμόσετε στην εκπαίδευση εντός του εθνικού σας πλαισίου:

² Κάποια από τα έγγραφα στη λίστα της βιβλιογραφίας διατίθενται και σε άλλες γλώσσες εκτός από Αγγλικά.

- Ομαδικές συζητήσεις σχετικά με τις προσωπικές εμπειρίες των συμμετεχόντων και το πώς αντιλαμβάνονται ορισμένους ορισμούς.
- Ατομικές ή ομαδικές ασκήσεις. Θα πρέπει να σκεφθείτε το ενδεχόμενο να μεταφράσετε τις ασκήσεις και τα έγγραφα που αναφέρονται στο παρόν εγχειρίδιο εκπαίδευσης στη γλώσσα σας. Παρακαλούμε χρησιμοποιήστε τη βιβλιογραφία στο τέλος του εγχειριδίου για να αποκτήσετε πρόσβαση στα έγγραφα που αναφέρονται στις μεμονωμένες ασκήσεις».
- Παιχνίδια ρόλων
- Εκπαιδευτικά υλικά: π.χ. παρουσίαση με Power Point, αντίγραφο του εγχειριδίου «Συνδιαμόρφωση μίας Συμβουλευτικής Μεθόδου για γυναίκες πρόσφυγες θύματα Έμφυλης Βίας»
- Παραπομπή σε βέλτιστες πρακτικές: π.χ. όπως αναφέρονται στο εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV .
- Εξετάστε την πιθανότητα πρόσκλησης ενός ομιλητή σε ένα συγκεκριμένο θέμα που θα συμμετάσχει στην εκπαίδευση μαζί σας.

Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε να κάνετε τη δική σας έρευνα και να βρείτε καινούριες ασκήσεις, videos κλπ. Να είστε δημιουργικοί! Μην ξεχάσετε να δώσετε εκπαιδευτικό υλικό στους συμμετέχοντες (π.χ. έντυπα της παρουσίασης του Power Point ή εκπαιδευτικές σημειώσεις). Εάν πρέπει να χρησιμοποιήσετε τις ασκήσεις, παρακαλούμε σημειώστε ότι ίσως χρειασθεί να προσαρμόσετε το συνιστώμενο χρονικό πλαίσιο ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας που εκπαιδεύετε.

Θα συζητούσαμε επίσης να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης. Αυτό θα σας βοηθήσει να δείτε ποιο περιεχόμενο ήταν ιδιαίτερος ενδιαφέρον για τους συμμετέχοντες, ποιες ασκήσεις τους άρεσαν ιδιαίτερα, πού θα πρέπει να βελτιωθεί και να προσαρμοστεί για την επόμενη εκπαίδευση κ.λπ. Για παράδειγμα, μπορείτε να ακολουθήσετε τη μορφή του ερωτηματολογίου αξιολόγησης που ανέπτυξε το Health & Human Rights info (HHRI)³(2016: 174-183).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Χρησιμοποιήστε τα θέματα που καλύπτονται στις εκπαιδευτικές ενότητες στην εκπαίδευσή σας.
- Αποφασίστε σε ποια θέματα θέλετε να εκπαιδεύσετε τους συμμετέχοντες με βάση, για παράδειγμα, μια αξιολόγηση αναγκών.
- Μοιράστε στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικό υλικό.

Ιδέες για περαιτέρω διάβασμα

Abrams, D. M. & Mahar-Piersma, C. (2010): Training for the Non-Trainer: Tips and Tools, Cultural Orientation.

Resource Centre: Washington

Logar, Rosa & Vargová, Branislava Marvánová (2015): Affective Multi-agency Co-operation for Preventing and Combating Domestic Violence - Training of Trainers Manual.

http://files.wave-network.org/trainingmanuals/Effective_Multi_Agency_Cooperation_2015.pdf

Solter, C., Thi Minh Duc, P., Engelbrecht S.M. (2007): Advanced Training of Trainer - Trainer's Guide.

Pathfinder International: Massachusetts

Training Today (n.d.): The Most Effective Training Techniques

<http://trainingtoday.blr.com/article/most-effective-training-techniques>

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Αξιολογήστε τις ανάγκες των δυνητικών επαγγελματιών που θα εκπαιδεύσετε: τι είδους εκπαίδευση για την έμφυλη βία χρειάζονται περισσότερο οι επαγγελματίες;
- Εάν χρειαστεί, βρείτε περισσότερη βιβλιογραφία για το πώς να κάνετε την εκπαίδευση, για παράδειγμα, στη γλώσσα σας.

³ Η έκθεση διατίθεται επίσης στα Ισπανικά, Ρώσικα, Αραβικά και Πορτογαλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί εισαγωγή στο θέμα της έμφυλης βίας. Εδώ θα μάθετε μερικά βασικά γύρω από την έμφυλη βία.

2.1 Τι είναι η Έμφυλη Βία;

Ως έμφυλη βία « νοείται η βία που στρέφεται εναντίον μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες» (Άρθρο 3.δ, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης). Η έμφυλη βία είναι μία παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία επηρεάζει κυρίως στις γυναίκες. «Είναι σημαντικό να διατηρείται κατά νου η πτυχή του «εμφύλου» στην έννοια καθώς έτσι υπογραμμίζεται το γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών είναι έκφραση ανισότητων ισχύος μεταξύ γυναικών και αντρών» (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, n.d. α). Η βία αυτή στρέφεται εναντίον των γυναικών γιατί είναι γυναίκες ή επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες. Γι' αυτό το λόγο ο όρος «βία εναντίον των γυναικών» και έμφυλη βία χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τη βία εναντίον των γυναικών.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η έμφυλη βία είναι μία παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία επηρεάζει κυρίως τις γυναίκες.
- Η βία εναντίον των γυναικών χρησιμοποιείται συχνά ως συνώνυμο της έμφυλης βίας.

2.2 Μορφές Έμφυλης Βίας

Η έμφυλη βία παίρνει διάφορες μορφές και μπορεί να χωριστεί σε πέντε διαφορετικές κατηγορίες (IRIN 2004):

1. Σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού, συζυγικού βιασμού, απόπειρας βιασμού, σεξουαλικής κακοποίησης (παιδιών), βεβήλωσης, αιμομιξίας, σεξουαλικής εκμετάλλευσης, εξαναγκασμού σε πορνεία, σεξουαλικής παρενόχλησης, σεξουαλικής βίας ως όπλο πολέμου και βασανισμού,
2. Φυσική βία, φυσική επίθεση,
3. Επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές: ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων θηλέων, παιδικός γάμος, εξαναγκασμός σε γάμο, έγκλημα και παραμόρφωση για λόγους τιμής, βρεφοκτονία ή/και παραμέληση
4. Συναισθηματική και ψυχολογική βία: κακοποίηση, ταπείνωση, περιορισμός
5. Κοινωνικοοικονομική βία: Διακρίσεις ή/και άρνηση ευκαιριών, υπηρεσιών, κοινωνικός αποκλεισμός/ εξοστρακισμός με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, παρεμποδιστική νομοθετική πρακτική.

Σημαντικές Ευρωπαϊκές νομικές πράξεις έχουν ορίσει διάφορες μορφές έμφυλης βίας που έχουμε συζητήσει κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV οι οποίες παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 5:

- Ενδοοικογενειακή βία ή άσκηση βίας από τον σύντροφο (άρθρο 3β, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Μη εμφανής παρακολούθηση ή παρενόχληση (άρθρο 34, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Καταναγκαστικός γάμος (άρθρο 37, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Βία που διαπράττεται για λόγους τιμής (άρθρο 42, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων γυναίκας (άρθρο 38, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Σεξουαλική βία συμπεριλαμβανομένου του βιασμού (άρθρο 36, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Σεξουαλική παρενόχληση (άρθρο 40, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Εμπορία ανθρώπων (άρθρο 2 (1-6) Οδηγία 2011/36/ΕΕ).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η έμφυλη βία λαμβάνει διάφορες μορφές.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Τι είδους μορφές έμφυλης βίας αναφέρονται στο εθνικό σας δίκαιο; Πώς ορίζονται αυτές οι μορφές βίας;

2.3 Στοιχεία περί Έμφυλης Βίας

Για εσάς ως εκπαιδευτή, είναι σημαντικό να αποκτήσετε μια γερή θεωρητική βάση για την έμφυλη βία. Στις βασικές πληροφορίες για την εκπαίδευση σε θέματα έμφυλης βίας περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

- ορισμοί
- γεγονότα και αριθμούς
- σημαντικές οδηγίες και εργαλεία
- θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και νομικές συνέπειες
- σημαντικόι φορείς - σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

Αν και οι πληροφορίες για την έκταση της έμφυλης βίας εντός της ΕΕ παρουσιάζουν ελλείψεις, μπορείτε να βρείτε στοιχεία για την έμφυλη βία σε διάφορες πηγές (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων 2017α: 1). Μερικά στοιχεία αναφέρονται συγκεκριμένα σε γυναίκες πρόσφυγες, ενώ άλλα ίσως όχι. Οι φορείς, ινστιτούτα, κλπ που ακολουθούν μπορούν να χρησιμεύσουν ως πηγές για το θέμα της έμφυλης βίας:

- Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)
- Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων
- EUROSTAT
- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην ΕΕ (η οποία περιλαμβάνει κεφάλαιο για την έμφυλη βία)
- Το τμήμα του ΟΗΕ για τις γυναίκες (UN Women)
- Υπουργεία για γυναίκες ή/και μετανάστευση

Αντί να απονημονεύετε στατιστικά στοιχεία, είναι καλύτερα ως εκπαιδευτής να χρησιμοποιείτε στοιχεία για την έμφυλη βία για ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λήψης αποφάσεων, παροχή ανεξάρτητων πληροφοριών στο ακροατήριό σας κ.λπ.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Είναι σημαντικό εσείς ο ίδιος, ως εκπαιδευτής, να αποκτήσετε μια γερή θεωρητική βάση για την έμφυλη βία.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ελέγξτε τους προαναφερθέντες φορείς και τα υπουργεία στη χώρα σας για στοιχεία για την έμφυλη βία.
- Διαβάστε την έκθεση με τα βασικά αποτελέσματα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014α) της μελέτης *Violence against women: An EU wide survey*⁴ για να έχετε μία γενική εικόνα της έκτασης της έμφυλης βίας εντός της ΕΕ.

2.4 Επαναλαμβανόμενη και πολλαπλή θυματοποίηση

Όπως αναγνωρίζεται στο έργο CCM-GBV, οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας συχνά είναι θύματα επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης. Επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση σημαίνει ότι μία γυναίκα πρόσφυγας είναι θύμα συγκεκριμένου εγκλήματος πολλές φορές (π.χ. βιασμός). Η επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση είναι ιδιαίτερα συχνή στα προσωπικά εγκλήματα, όπως ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική βία, επιθέσεις κ.λπ (Farrell 2005: 145).

Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας συχνά υφίστανται διαφορετικές μορφές έμφυλης βίας - δύο ή και περισσότερες, κάτι που σημαίνει ότι είναι αντικείμενα επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης (Olsvik 2009: 8-9). Στην περίπτωση του καταναγκαστικού γάμου, μπορεί να δειχθεί ότι αυτού του είδους ο γάμος δεν αποτελεί ανεξάρτητο γεγονός αλλά υπάρχει στενή συνάφεια μεταξύ του καταναγκαστικού γάμου και άλλων μορφών έμφυλης βίας. Τα περιστατικά καταναγκαστικού γάμου θεωρούνται περισσότερο ως περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας κι όχι απλά ως καταναγκαστικός γάμος (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 4). Επιπλέον, τα εγκλήματα για λόγους τιμής, η σεξουαλική βία, η παιδική σεξουαλική κακοποίηση και η εμπορία ανθρώπων έχει αποδειχθεί ότι αλληλοσυνδέονται με τον καταναγκαστικό γάμο (Robbers 2008: 3; 37-38; Kvinnoforum 2005: 46; FEM Roadmap 2016: 5; Psaila et al. 2016: 26-29). Είναι σημαντικό εσείς, ως εκπαιδευτές, να γνωρίζετε το γεγονός ότι φαινόμενα πολλαπλής βίας δεν παρατηρούνται μόνο σε περιπτώσεις καταναγκαστικού γάμου, αλλά επίσης και στις άλλες μορφές έμφυλης βίας που αναφέρονται στο κεφάλαιο 5.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι γυναίκες πρόσφυγες συχνά είναι αντικείμενα επαναλαμβανόμενης και πολλαπλής θυματοποίησης.

⁴ Η έκθεση διατίθεται σε αρκετές γλώσσες.

2.5 Έμφυλη βία και κουλτούρα

Η κουλτούρα είναι ένα σύστημα κοινών πεποιθήσεων, εθίμων, συμπεριφορών και αξιών που χρησιμοποιούνται από τα μέλη μίας κοινωνίας για να αντιλαμβάνονται τον κόσμο και τις μεταξύ τους σχέσεις. Είναι δύσκολο να καθορισθεί η σχέση μεταξύ έμφυλης βίας και κουλτούρας. Αρκετά συχνά υπάρχουν προκαταλήψεις ότι ευθύνεται η κουλτούρα των γυναικών προσφύγων που προκαλεί και κάνει ανεκτή την έμφυλη βία. Έτσι δημιουργείται ένα στερεότυπο κουλτούρας και δεν λαμβάνεται υπόψη η προσωπική συμπεριφορά του θύτη. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η ενδοοικογενειακή βία, για παράδειγμα, θεωρείται «πολιτιστικό» φαινόμενο σε ορισμένες κοινωνότητες, η αστυνομία και οι αρχές δεν εξετάζουν σε βάθος περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας στις κοινότητες των προσφύγων, θέτοντας έτσι τις γυναίκες πρόσφυγες σε μεγαλύτερο κίνδυνο επαναλαμβανόμενης κακοποίησης. Ένα σημαντικό μήνυμα για εσάς, ως εκπαιδευτή, είναι ότι περισσότερο από την κουλτούρα παίζει ρόλο η έλλειψη δεξιοτήτων της γλώσσας στη χώρα υποδοχής, η ανεργία, η απομόνωση από την κοινωνία υποδοχής, τα ψυχικά τραύματα, οι δομικές έμφυλες ανισότητες κ.λπ. για την εμφάνιση έμφυλης βίας (Rees & Pease 2006: 1-14; 2017).

Η έμφυλη βία παρατηρείται σε όλες τις κοινωνίες, ασχέτως κουλτούρας, θρησκείας και κοινωνικοοικονομικής θέσης: εάν μελετήσετε τα στατιστικά στοιχεία της ΕΕ για τις γυναίκες πολίτες της ΕΕ που έχουν υποστεί έμφυλη βία - όπως π.χ. στη μελέτη του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014a) [Violence against Women: an EU wide survey](#) -, θα δείτε ότι η έμφυλη βία εμφανίζεται σε όλες τις κοινωνίες και τις κουλτούρες. Γι' αυτό είναι σημαντικό να εστιαστείτε στο θέμα της πατριαρχίας και όχι στην κουλτούρα για να εξηγήσετε τις αιτίες και την ανοχή στην έμφυλη βία. Το οικολογικό μοντέλο⁵, το οποίο αναφέρεται στο υποκεφάλαιο 4.1, συνιστά ένα καλό εργαλείο για την εξήγηση του φαινομένου της έμφυλης βίας.

Όσον αφορά στην κουλτούρα, θα πρέπει επίσης να γνωρίζετε ότι οι υπηρεσίες στήριξης γυναικών προσφύγων μπορεί να έχουν «αχρωματοψία» και να αγνοούν τις πολιτιστικές συγκεκριμένες ανάγκες των γυναικών προσφύγων. Τα λευκά θύματα έμφυλης βίας λέγεται ότι βρίσκονται σε πιο πλεονεκτική θέση όταν, για παράδειγμα, αξιολογούνται οι υπηρεσίες στήριξης (Sokoloff & Dupont 2005: 45-47, Crewsick 2017: 17-19). Γι' αυτό θα πρέπει να τονίζετε στους συμμετέχοντες ότι πρέπει να είναι ευαίσθητοι προς την κουλτούρα όταν ασχολούνται με γυναίκες πρόσφυγες για να αποφύγουν περίπτωση δευτερογενούς θυματοποίησης (βλέπε υποκεφάλαιο 6.2).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η έμφυλη βία παρατηρείται σε όλες τις κοινωνίες και κουλτούρες.
- Χρησιμοποιήστε το οικολογικό μοντέλο για να εξηγήσετε γιατί παρατηρείται το φαινόμενο της έμφυλης βίας.

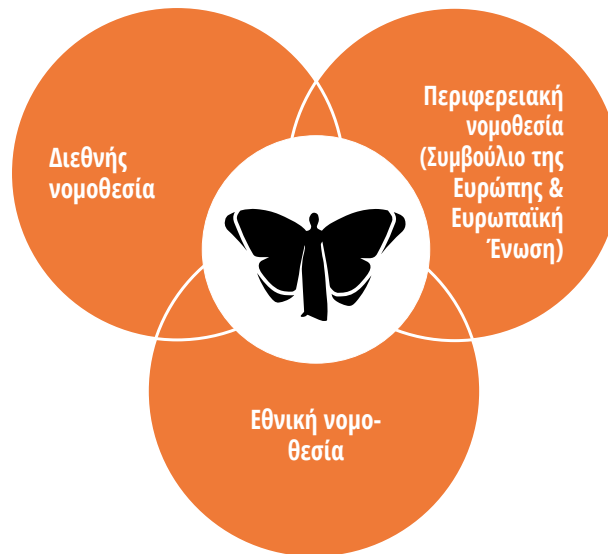
⁵ Αυτή η προσέγγιση ταυτοποιεί προσωπικούς, διαπροσωπικούς, οργανωτικούς και κοινωνικούς (δομικούς) παράγοντες που καθορίζουν τον κίνδυνο κακοποίησης. Η οικολογική προσέγγιση προσπαθεί να αντιληφθεί τις συνθήκες και τις επιπτώσεις της έμφυλης βίας χωρίς να αιτιολογεί την ατομική συμπεριφορά του θύτη (McCracken et al. 2013: 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Για να αντιληφθείτε τι δικαιώματα έχουν οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας και από πού πηγάζουν αυτά τα δικαιώματα, είναι σημαντικό να εξοικειωθείτε με τις βασικές νομικές πράξεις που αφορούν την έμφυλη βία και τις επιπτώσεις τους για τις γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας. Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να εισαγάγει εν συντομία τις βασικές νομικές πράξεις που συζητώνται στο έργο CCM-GBV με τις διαφορετικές απόψεις στο ποινικό και αστικό δίκαιο και στο δίκαιο περί μετανάστευσης που εσείς ως εκπαιδευτής θα πρέπει να γνωρίζετε. Συνιστούμε να «κατεβάσετε» τις νομικές πράξεις στη γλώσσα σας. Μερικά ακόμα πρακτικά νομικά προβλήματα και άλλες νομικές πράξεις αναφέρονται στο κεφάλαιο 5.

Βασικά νομικά πρότυπα αντιμετώπισης βίας κατά γυναικών προσφύγων

Το γράφημα έχει σχεδιασθεί από την SOLWODI Deutschland e.V.

3.1 Διεθνής νομοθεσία

Στο παρόν υποκεφάλαιο παρουσιάζονται σημαντικές διεθνείς νομικές πράξεις, κυρίως Συμβάσεις, αλλά επίσης και Κατευθυντήριες Γραμμές. Είναι σημαντικό να γνωρίζετε τις διεθνείς συνθήκες καθώς θέτουν τα πρότυπα για την εθνική νομοθεσία

3.1.1 Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) (1971)

Σκοπός της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών είναι η διασφάλιση της ισότητας γυναικών και ανδρών χωρίς καμιά μορφή διάκριση, που σημαίνει χωρίς διαχωρισμό, εξαίρεση ή περιορισμό που βασίζεται στο φύλο και που έχει ως αποτέλεσμα ή σκοπό να βλάψει ή να ακυρώσει την ανα-γνώριση, απόλαυση ή άσκηση από τις γυναίκες, ανεξαρτήτως της οικογενειακής τους κατάστασης (Άρθρο 1). Οι διατάξεις της εν λόγω Σύμβασης ισχύουν επομένως για τις γυναίκες πρόσφυγες. Το άρθρο 3 ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν σε όλους τους τομείς, ιδίως στον πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα, όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και νομοθετικών διατάξεων, για να εξασφαλίσουν την πλήρη ανάπτυξη και πρόοδο των γυναικών και να τους εξασφαλίζουν την άσκηση και απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε βάση ισότητας με τους άνδρες. Η σύμβαση αυτή αποτελεί το παγκόσμιο πρότυπο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (βλέπε υποκεφάλαιο 3.2.1).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Τα κράτη μέλη οφείλουν να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών.
- Η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των γυναικών αποτελεί το παγκόσμιο πρότυπο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (βλέπε υποκεφάλαιο 3.2.1).

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Μελετήστε τις εκθέσεις παρακολούθησης της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών (*CEDAW 2007*) για τη χώρα σας - εάν υπάρχουν - ώστε να εφαρμοσθούν οι σκοποί της Σύμβασης στο εθνικό σας δίκαιο. Τι προβλήματα αναφέρονται; Αυτά τα προβλήματα έχουν σχέση με τις γυναίκες πρόσφυγες;

3.1.2 Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων (Σύμβαση της Γενεύης) (1951)

Για να ορισθεί ένα άτομο ως πρόσφυγας, πρέπει να εμπίπτει στον ορισμό του Άρθρου 1Α(2) της Σύμβασης της Γενεύης:

λόγω δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της χώρας ταύτης, ή εάν μη έχουν υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενον συνεπεία τοιούτων γεγονότων εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να επιστρέψη εις ταύτην.

Για να περιβληθεί την προσφυγική ιδιότητα, μία γυναίκα πρόσφυγας πρέπει πρώτα απ' όλα να περιγράψει λεπτομερώς ότι το έγκλημα της έμφυλης βίας που έχει βιώσει θεωρείται δίωξη. Κατά δεύτερο λόγο, το έγκλημα της έμφυλης βίας πρέπει να έχει λάβει χώρα λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων. Τέλος, η γυναίκα πρόσφυγας πρέπει να αποδείξει τον αιτιώδη σύνδεσμο ότι έχει βιώσει έμφυλη βία (π.χ. βιασμό) εξαιτίας του φύλου της.

Ως εκπαιδευτές θα πρέπει να γνωρίζετε ότι η Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων έχει υποστεί κριτική ότι είναι αρρενο-προσανατολισμένη, καθώς οι αιτούσες άσυλο γυναίκες εμπίπτουν συχνά εκτός των παραδοσιακών ερμηνειών, π.χ. δίωξη λόγω πολιτικών πεποιθήσεων. Με την εμφάνιση πράξεων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών, έχει διευκολυνθεί η ερμηνεία του τι αποτελεί δίωξη για τις γυναίκες: Ο όρος 'έμφυλη δίωξη'⁶ περιγράφει δίωξη που είναι πιθανότερο να συμβεί εναντίον γυναικών γιατί είναι γυναίκες, υπονοώντας ότι η δίωξη είναι το αποτέλεσμα του φύλου τους (Palmer & Smith 2001: 13, Crawley 2001). Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει δημιουργήσει Κατευθυντήριες Οδηγίες για την έμφυλη δίωξη στο πλαίσιο της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων⁷. Η αποδοχή ότι η έμφυλη κακοποίηση συνιστά δίωξη έχει βοηθήσει τις γυναίκες να θεωρούνται μέλη συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, ακόμα κι όταν διώκονται από μεμονωμένα άτομα (Palmer & Smith 2001: 14, Edwards 2003: 68, Türk & Nicholson 2003: 16-17). Στην ΕΕ επίσης, οι Ευρωπαϊκοί Θεσμοί εφαρμόζουν όλο και περισσότερο νόμους για να μπορούν οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας να προβαίνουν σε αιτήσεις άσυλου με βάση ότι έχουν υποστεί έμφυλη δίωξη, όπως, για παράδειγμα, η Οδηγία 2011/95/ΕΕ περί αναγνώρισης (βλέπε υποκεφάλαιο 3.2.3).

Πρέπει να γνωρίζετε ότι γυναίκες πρόσφυγες σπανίως λαμβάνουν την προσφυγική ιδιότητα αν και υπάρχουν πράξεις αναγνώρισης της έμφυλης δίωξης. Για παράδειγμα, στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας, πρέπει να γνωρίζετε ότι είναι δύσκολο να εφαρμοσθεί η Σύμβαση της Γενεύης γιατί

Η ενδοοικογενειακή βία, όπου οι θύτες δεν είναι όργανα του κράτους και η οποία λαμβάνει χώρα για την πλειοψηφία των γυναικών εντός του πλαισίου μίας τρέχουσας ή παρελθούσας στενής σχέσης, θεωρείται ιδιωτικό θέμα, επηρεάζοντας τις γυναίκες ως μεμονωμένα μέλη μίας κοινωνίας και όχι ως μέλη μίας «κοινωνικής τάξης» (Palmer & Smith 2001: 14).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Γυναίκες πρόσφυγες που έχουν υποστεί έμφυλη βία είναι πιθανότερο να θεωρηθούν μέλη μίας 'ιδιαιτέρης κοινωνικής ομάδας' στο πλαίσιο της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων.
- Η έμφυλη δίωξη δύσκολα αναγνωρίζεται ότι πληροί τα κριτήρια για να αναγνωρισθεί μια γυναίκα ως πρόσφυγας.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Μελετήστε το εθνικό σας δίκαιο σε θέματα αδειών παραμονής και καθεστώτος περί άσυλου. Πώς μπορούν οι γυναίκες που αιτούνται άσυλο να αναγνωρισθούν ως πρόσφυγες στο εθνικό σας δίκαιο; Τι άλλες μορφές διεθνούς προστασίας υπάρχουν στο εθνικό σας δίκαιο;

📖 Ιδέες για περαιτέρω διάβασμα

Haines, Roger (n.d.): Gender-Related Persecution

<https://www.refworld.org/pdfid/470a33b50.pdf>

UNHCR (2003): Sexual and Gender-Based Violence against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons - Guidelines for Prevention and Response, Κεφάλαιο 8, σ. 109-122

<https://www.unhcr.org/en-lk/protection/women/3f696bcc4/sexual-gender-based-violence-against-refugees-returnees-internally-displaced.html>

⁶ Εάν ενδιαφέρεστε να μάθετε περισσότερα για τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων, την έμφυλη δίωξη και τις αιτίσεις της Σύμβασης, πρέπει να διαβάσετε το άρθρο του Haines (n.d.) (Βλέπε ιδέες για επιπλέον ενημέρωση κατωτέρω).

⁷ UNHCR (2002): Guidelines on International Protection No.1: Gender-Related Persecution within the context of Art.1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/02/01

3.1.3 Άλλες διεθνείς νομικές πράξεις

Εάν ενδιαφέρεστε να μάθετε περισσότερα για διεθνείς νομικές πράξεις που αναφέρονται στο θέμα των γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας, μπορείτε να μελετήσετε τις πράξεις του ΟΗΕ που αναγνωρίζουν την έμφυλη βία ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

- Γενική Σύσταση Αρ. 19 της Επιτροπής για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων εναντίον των Γυναικών (1992),
- Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (1995),
- Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών και Γενική Σύσταση Αρ. 32 (2014),
- Σύμβαση των ΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (1984),
- Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989), οι επιπτώσεις της οποίας μπορεί να είναι σημαντικές εάν οι συμμετέχοντες ασχολούνται με ανήλικα κορίτσια,
- Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (2006) η οποία μπορεί να είναι σημαντική για την εκπαίδευση των συμμετεχόντων που ασχολούνται με γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας με αναπηρία.

Παρακαλούμε σημειώστε ότι ο προαναφερθείς κατάλογος είναι απλώς ένα παράδειγμα για περαιτέρω ενημέρωση περί των νομικών πράξεων του ΟΗΕ και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί ολοκληρωμένο κατάλογο.

3.2 Περιφερειακή νομοθεσία

Όσον αφορά τις περιφερειακές νομικές πράξεις, είναι σημαντικό να κοιτάζουμε τις Ευρωπαϊκές νομικές πράξεις από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Ένωση και το πώς αντιμετωπίζουν το θέμα των γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας. Οι πράξεις αυτές, οι οποίες αναφέρονται κατωτέρω, είναι δεσμευτικές για τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2.1 Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και την Ενδοοικογενειακή Βία (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) (2011)

Ως η πρώτη νομικά δεσμευτική Σύμβαση στο πεδίο της έμφυλης βίας και της ενδοοικογενειακής βίας, η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης εισήγαγε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πρόληψης της βίας, προστασίας των θυμάτων και δίωξης των θυτών. Οι σκοποί της παρούσας σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης συνίστανται στην προστασία των γυναικών ενάντια σε όλες τις μορφές βίας καθώς και της ενδοοικογενειακής βίας, συνεισφέροντας στην εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και προωθώντας την ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, σχεδιάζοντας ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο, πολιτικών, προωθώντας τη διεθνή συνεργασία με σκοπό την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας και παρέχοντας υποστήριξη και συνδρομή σε οργανισμούς και φορείς επιβολής του δικαίου για αποτελεσματική συνεργασία τους με στόχο την υιοθέτηση μίας συνεκτικής προσέγγισης προς τους στόχους της Σύμβασης (Άρθρα 1 α-ε). Η Σύμβαση παρέχει τους ορισμούς διαφόρων μορφών βίας, θεμελιωδών δικαιωμάτων, μέτρων πρόληψης, προστασίας και στήριξης όπως και αρωγής προς όλα τα θύματα βίας εναντίον των γυναικών και θέματα ενδοοικογενειακής βίας. Οι ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου όπως και οι επιβαρυντικές περιστάσεις που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση περιγράφουν αυστηρά όλες τις μορφές έμφυλης βίας⁸ και είναι ουσιαστικές για την λεπτομερή συζήτηση στο κεφάλαιο 5 (Άρθρα 29 - 48). Τα μέτρα που αποφασίσθηκαν για την έρευνα, δίωξη, το δικονομικό δίκαιο και τα μέτρα προστασίας για τις ποινικές διαδικασίες είναι εξίσου σημαντικά για όλες τις μορφές έμφυλης βίας που αναφέρονται στο κεφάλαιο 5 (Άρθρα 49 - 61). Τον Νοέμβριο του 2016, όλα τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέγραψαν τη Σύμβαση και η πλειονότητα των Κρατών Μελών την έχει επικυρώσει. Η ΕΕ μέσω της διαδικασίας θεωρείται συνυπογράφον μέλος της Σύμβασης. Αυτό σημαίνει ότι και η ΕΕ και τα Κράτη Μέλη δεσμεύονται νομικά από τις διατάξεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 4, Συμβούλιο της Ευρώπης 2018, Christofi et al. 2017: 11-12, 84). Μετά την επικύρωση, η ΕΕ θα βρίσκεται υπό την επιτήρηση της ομάδας εμπειρογνομόνων για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (GREVIO) και πρέπει να εφαρμόζει το σχετικό δίκαιο για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας (βλέπε Άρθρο 7(1)), κ.λπ. (De Schutter 2016: 48-49).

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς για τους συμβούλους που ασχολούνται με γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας. Για τις γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας η εφαρμογή της Σύμβασης σημαίνει ότι αναγνωρίζονται όλες οι μορφές της έμφυλης βίας ως μορφή δίωξης, οι συνέπειες της Σύμβασης της Γενεύης ερμηνεύονται με βάση τη διάσταση του φύλου και περιλαμβάνουν ευαίσθητες για το φύλο αιτιάσεις για άσυλο (Άρθρο 60 (1)), ενώ η ίδια η διαδικασία του ασύλου είναι ευαίσθητη προς το φύλο και εξασφαλίζεται ότι η αρχή της μη επαναπροώθησης⁹ γίνεται σεβαστή (Άρθρο 61). Η Σύμβαση επίσης καθορίζει ότι τα κράτη θα δημιουργήσουν υπηρεσίες στήριξης λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου για τους αιτούντες άσυλο (Άρθρο 60(3)) (Συμβούλιο της Ευρώπης n.d. a). Το υποκεφάλαιο 5.2.1 εξηγεί πιο λεπτομερώς την προσφυγική πτυχή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης με το παράδειγμα του καταναγκαστικού γάμου.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης είναι μία νομικά δεσμευτική Σύμβαση στο πεδίο της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.
- Η Σύμβαση παραθέτει τα ελάχιστα πρότυπα για τον χειρισμό και την καταπολέμηση των αναφερόμενων μορφών έμφυλης βίας.
- Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας πρέπει να έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένες υπηρεσίες στήριξης σύμφωνα με την αρχή της μη διάκρισης.
- Ειδικές διατάξεις όσον αφορά στη μετανάστευση και το άσυλο παρατίθενται στη Σύμβαση.

⁸ Με την εξαίρεση της εμπορίας ανθρώπων, η οποία δεν αναφέρεται στη Σύμβαση.

⁹ Η αρχή της μη επαναπροώθησης είναι αρχή ασύλου και διεθνούς προστασίας για τους πρόσφυγες ώστε να διασφαλισθεί ότι τα θύματα βίας κατά των γυναικών, άσχετα από την κατάστασή ή την κατοικία τους δεν θα επιστρέψουν σε οποιαδήποτε χώρα όπου η ζωή τους κινδυνεύει ή όπου ενδέχεται να υποστούν βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή απαξιακή συμπεριφορά ή τιμωρία.

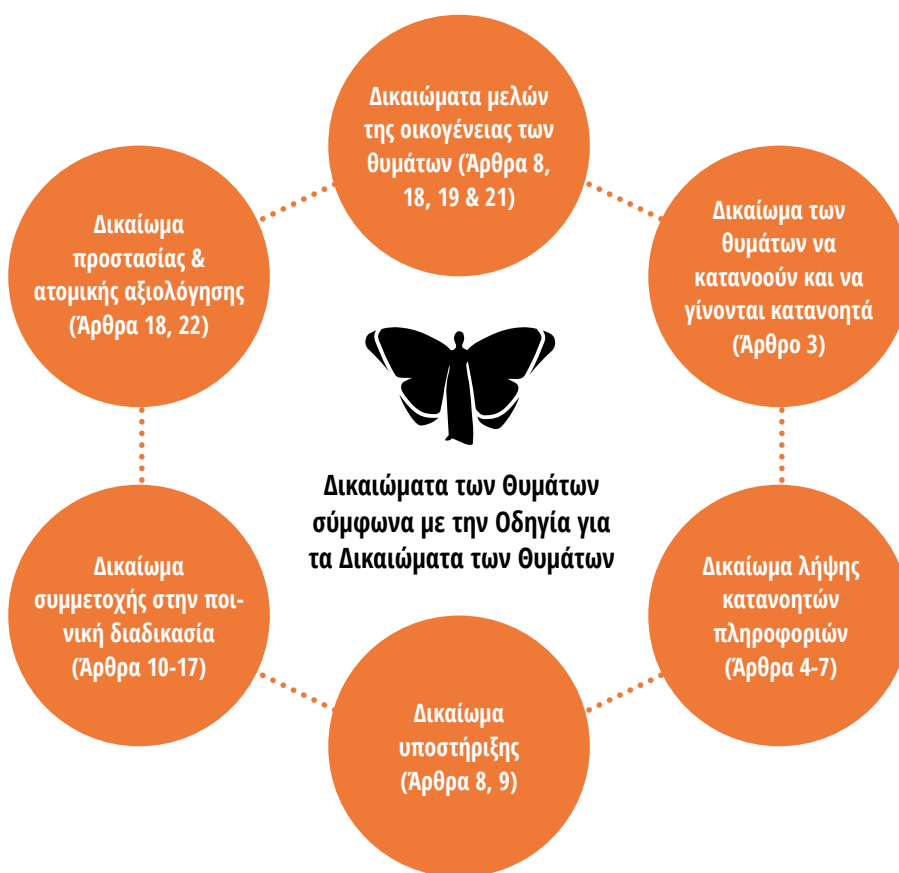
✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Διαβάστε την [Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης](#)¹⁰ (Συμβούλιο της Ευρώπης 2011).
- Εξετάστε το εθνικό σας δίκαιο. Έχει επικυρωθεί η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης από τη χώρα σας; Η υλοποίησή της έχει δεχθεί κριτική, π.χ. από ΜΚΟ, κ.λπ.; Η κριτική αυτή περιλαμβάνει συγκεκριμένες ανησυχίες όσον αφορά τις γυναίκες πρόσφυγες;
- Ελέγξτε εάν υπάρχει έκθεση παρακολούθησης από την Ομάδα Εμπειρογνομώνων [GREVIO Monitoring Report](#) η οποία να αφορά τη χώρα σας (Συμβούλιο της Ευρώπης n.d. b).
- Παρακολουθήστε διαδικτυακά τη σειρά μαθημάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη βία εναντίον των Γυναικών [HELP online course on Violence against Women](#) (Συμβούλιο της Ευρώπης n.d. c).

3.2.2 Οδηγία 2012/29/EU για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας (Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων) (2012)

Στο παρελθόν η ΕΕ είχε εκδώσει μόνο μικρό αριθμό ελάχιστων προτύπων για πολιτικές σχετικά με τα θύματα εγκληματικότητας. Η Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων επεκτείνει αυτά τα δικαιώματα και αναφέρεται ρητά στην έμφυλη βία (π.χ. Αιτιολογική Σκέψη 17) Τα Κράτη Μέλη μπορούν να προσφέρουν περισσότερα, αλλά οφείλουν να διασφαλίσουν ότι εφαρμόζονται στο δίκαιο τους τα ελάχιστα πρότυπα. Αυτά περιλαμβάνουν:

Ελάχιστα πρότυπα για την εφαρμογή της Οδηγίας για τα Δικαιώματα των Θυμάτων για τα Κράτη Μέλη της ΕΕ

Το γράφημα έχει σχεδιαστεί από την SOLWODI Deutschland e.V. βάσει του γραφίσματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Οδηγία για τα Θύματα της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2017).

Τα δικαιώματα αυτά πρέπει να είναι διαθέσιμα χωρίς διακρίσεις ώστε οι γυναίκες πρόσφυγες να μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα δικαιώματα εφόσον έχουν υποστεί βία εντός της ΕΕ (Άρθρο 1(1)). Στην περίπτωση του ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων γυναικών, το Δίκτυο END FGM καταγράφει τα δικονομικά δικαιώματα των θυμάτων στα οποία μπορούν να ανατρέχουν όσον αφορά την ποινική διαδικασία (Δίκτυο END FGM 2016a). Οι αναφερόμενες ερωτήσεις και απαντήσεις είναι επίσης χρήσιμες και για τις άλλες μορφές της έμφυλης βίας που αναφέρονται στο κεφάλαιο 5.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας διαθέτουν δικαιώματα που ορίζονται στην Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων.
- Τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να συμπεριλάβουν τα δικαιώματα αυτά στο εθνικό τους δίκαιο.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: κατά πόσο έχει εφαρμοσθεί η Οδηγία για τα θύματα στο εθνικό σας δίκαιο; Η υλοποίησή της έχει δεχθεί κριτική, π.χ. από ΜΚΟ, κ.λπ.; Η κριτική αυτή περιλαμβάνει συγκεκριμένες ανησυχίες όσον αφορά τις γυναίκες πρόσφυγες;
- b) Διαβάστε τη δημοσίευση του δικτύου END FGM (2016α) που αναφέρεται στην Οδηγία 2012/29/ΕΕ [*Directive 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime - Questions and Answers on the rights to support and protect victims of gender-based violence, including women affected by female genital mutilation*](#)¹¹.

3.2.3 Άλλες σημαντικές Ευρωπαϊκές νομικές πράξεις

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσής σας, θα ήταν επίσης σκόπιμο να ρίξετε μια ματιά σε άλλες σημαντικές ευρωπαϊκές νομικές πράξεις που αναγνωρίζουν διάφορους τύπους έμφυλων διώξεων και την έμφυλη βία ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕCHR): στην Ευρώπη, τα έμφυλα εγκλήματα κατά γυναικών προσφύγων emπίπτουν στη δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με το αιτιολογικό ότι αυτή η μορφή έμφυλης βίας αποστερεί μία γυναίκα πρόσφυγα από το δικαίωμά της στη ζωή, το δικαίωμά της να ζει χωρίς βασανιστήρια, απάνθρωπη και ταπεινωτική συμπεριφορά (Άρθρο 3) και το δικαίωμά της στη φυσική και πνευματική ακεραιότητα (Άρθρο 8) (Štirn & Minić 2016: 78; ECHR 2018: 1-13).
- Οδηγία 2011/95/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, π.χ. Οδηγία Αναγνώρισης η οποία αναγνωρίζει τη δίωξη βάσει φύλου στα Άρθρα 9(2 στ) και 10 (1δ) και ότι οι επιζώντες έμφυλης βίας δικαιούνται επικουρική προστασία.
- Οδηγία 2013/33/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, δηλ. η Οδηγία Συνθηκών Υποδοχής η οποία παρέχει το δικαίωμα σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας που ζητούν άσυλο να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής και νομικής υποστήριξης και η οποία ορίζει της υλικές συνθήκες υποδοχής και επίσης ορίζει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να εμποδίζουν την εμφάνιση έμφυλης βίας σε καταλύματα προσφύγων (Άρθρα 18, 21).
- Οδηγία 2013/32/ΕΕ σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, δηλ. η Οδηγία Διαδικασίας Ασύλου σημαίνει ότι συλλέγονται ιατρικά και νομικά έγγραφα με τη συμφωνία των ενδιαφερομένων που ίσως να καταδεικνύουν παρελθούσα δίωξη ή σοβαρή ζημία, π.χ. ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, σεξουαλική βία (π.χ. Άρθρα 10(3δ), 15(3α)).

Όπως και με τις άλλες νομικές πράξεις των Ηνωμένων Εθνών ανωτέρω, αυτή η λίστα δεν πρέπει να θεωρείται ως κλειστή λίστα.

3.3 Εθνική νομοθεσία

Οι διεθνείς και οι περιφερειακές νομικές πράξεις έχουν αντίκτυπο στο εθνικό δίκαιο, αλλά η υποστήριξη των γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας ποικίλλει από πλευράς ανάπτυξης και εφαρμογής τους στην εθνική νομοθεσία. Σας συνιστούμε ως εκπαιδευτής να ελέγξετε τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται το προαναφερθέν δίκαιο καθώς και ορισμένες ειδικές νομικές πράξεις που αναφέρονται στο κεφάλαιο 5 στη χώρα σας. Εάν δεν είστε εξοικειωμένοι με το πώς λειτουργούν τα προαναφερθέντα νομικά συστήματα (UN, Coe, EE), σας συνιστούμε να διερευνήσετε επιπλέον τον τρόπο με τον οποίο το διεθνές και περιφερειακό δίκαιο έχουν αντίκτυπο στο εθνικό σας δίκαιο.

¹¹ Η δημοσίευση διατίθεται επίσης στα Γαλλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

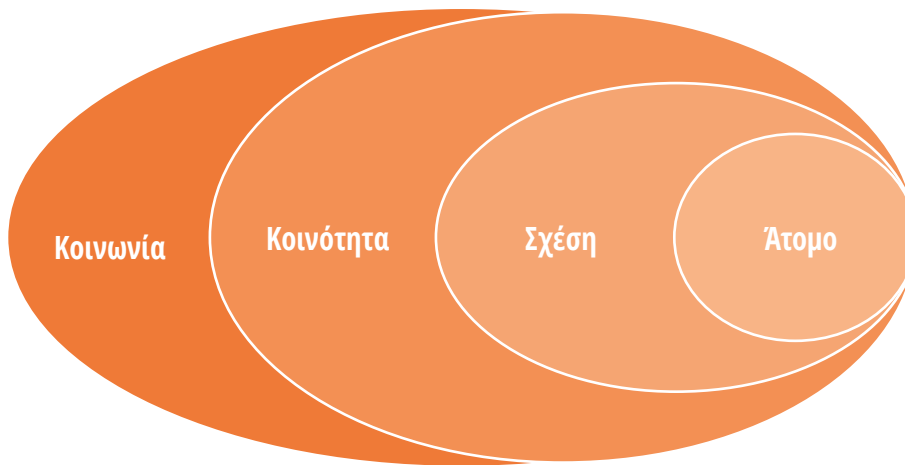
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Το κεφάλαιο αυτό ασχολείται με το κοινωνικό πλαίσιο της βίας και τις διάφορες επιπτώσεις που έχει στα θύματα έμφυλης βίας. Στο παρόν θα μάθετε για το κοινωνικό πλαίσιο της βίας στο σύνολό του και για τους διάφορους τύπους επιπτώσεων στις γυναίκες. Ειδική αναφορά γίνεται επίσης στο κοινωνικό πλαίσιο της μετανάστευσης και στις επιπτώσεις του στα θύματα έμφυλης βίας. Οι επιπτώσεις που αναφέρονται κατωτέρω ισχύουν για όλες τις μορφές έμφυλης βίας που θα συζητηθούν στο κεφάλαιο 5. Πρέπει να επισημανθεί ότι ο βαθμός στον οποίο οι γυναίκες πρόσφυγες υποφέρουν από αυτές τις επιπτώσεις εξαρτάται πάντοτε από τις μεμονωμένες συνθήκες, τον χαρακτήρα τους, την προσωπική τους αντοχή και τη βοήθεια και υποστήριξη που λαμβάνουν.

4.1 Κοινωνικό πλαίσιο της βίας

Το οικολογικό μοντέλο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) για την κατανόηση της βίας χρησιμοποιείται συχνά για να εξηγηθεί το πόσο σύνθετη είναι η φύση της βίας. Το μοντέλο χρησιμοποιεί τέσσερα διαφορετικά επίπεδα για να εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο το κάθε επίπεδο επηρεάζει την εμφάνιση βίας.

Το οικολογικό μοντέλο του ΠΟΥ για την κατανόηση της βίας

ΠΟΥ 2002: 12

Σε ατομικό επίπεδο, υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν τις γυναίκες πρόσφυγες να καταστούν θύματα έμφυλης βίας, λόγω

- φύλου: η βία στρέφεται κατά γυναικών προσφύγων λόγω του φύλου τους (Perry 2012)
- ηλικίας: η ηλικία μπορεί να αποτελέσει παράγοντα κινδύνου, εκθέτοντας τις γυναίκες πρόσφυγες σε διάφορες μορφές έμφυλης βίας κατά τη διάρκεια της ζωής τους¹²:

φάση ζωής	Τύπος βίας
Πριν τη γέννηση	Επιλεκτική άμβλωση αναλόγως φύλου, ξυλοδαρμός κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, εξαναγκασμένη εγκυμοσύνη
Βρεφική ηλικία	Βρεφοκτονία βρεφών θηλυκού γένους, συναισθηματική και σωματική κακοποίηση, διαφορετική πρόσβαση σε τρόφιμα, ιατρική περίθαλψη
Παιδική ηλικία	Γάμος σε παιδική ηλικία, ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων (FGM), σεξουαλική κακοποίηση από μέλη της οικογένειας και ξένους, διαφορετική πρόσβαση σε τρόφιμα, ιατρική περίθαλψη και εκπαίδευση, εμπορία ανθρώπων (trafficking)
Εφηβική ηλικία	Βία κατά τη διάρκεια ερωτοτροπιών, εξαναγκασμένη σεξουαλική πράξη για οικονομικούς λόγους (π.χ. για σχολικά δίδακτρα), σεξουαλική κακοποίηση στο χώρο εργασίας, σεξουαλική παρενόχληση, γάμος από συνοικέσιο, εμπόριο ανθρώπων, άλλες πράξεις σεξουαλικής βίας
Αναπαραγωγική ηλικία	Φυσική, ψυχολογική και σεξουαλική κακοποίηση από συντρόφους και συγγενείς αρσενικού γένους, εξαναγκασμένες εγκυμοσύνες από σύντροφο, σεξουαλική κακοποίηση στο χώρο εργασίας, σεξουαλική παρενόχληση, βιασμός, κακοποίηση χηρών, συμπεριλαμβανομένων της αρπαγής ιδιοκτησίας και πρακτικών σεξουαλικού καθαρισμού
Ηλικιωμένη	κακοποίηση χηρών, συμπεριλαμβανομένης της αρπαγής ιδιοκτησίας, κατηγορίες για μαγεία, φυσική και ψυχολογική βία από νεότερα μέλη της οικογένειας, διαφορετική πρόσβαση σε τρόφιμα και ιατρική περίθαλψη

¹² Ο πίνακας βασίζεται στον πίνακα της UNHCR (2003) που αναφέρεται σε Sexual and Gender-Based Violence During the Life Cycle (ο.π: 20).

- αναπηρίας: οι γυναίκες πρόσφυγες με αναπηρίες μπορεί να είναι πιο ευάλωτες στη βία, όπως σωματική και σεξουαλική επίθεση, επειδή τα άτομα με αναπηρίες είναι συχνά λιγότερο ικανά να αναγνωρίσουν τον κίνδυνο και είναι τα λιγότερο ικανά να αυτοπροστατευθούν.
- ανεργίας: γυναίκες πρόσφυγες οι οποίες π.χ. έπασαν θύματα εμπορίας ανθρώπων πιστεύοντας στα λόγια των διακινητών που τους είχαν υποσχεθεί μια καλύτερη ζωή στην Ευρώπη κλπ. είναι ευάλωτες λόγω της οικονομικής τους κατάστασης. Τα υψηλά επίπεδα ανεργίας αναγκάζουν τις γυναίκες πρόσφυγες να αναζητήσουν ευκαιρίες εισοδήματος - όπως η πορνεία - που τις θέτουν σε μεγαλύτερο κίνδυνο (π.χ. κίνδυνοι για την υγεία) (Perry 2012)

Ο κίνδυνος βίας δεν εξαρτάται μόνο από τις ατομικές περιστάσεις, αλλά μπορεί επίσης να οφείλεται σε περιστάσεις που αφορούν τις σχέσεις (δευτερο επίπεδο), τις κοινότητες (τρίτο επίπεδο) ή τη θέση στην κοινωνία ως σύνολο (τέταρτο επίπεδο).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- “Η βία είναι ένα σύνθετο πρόβλημα που έχει τις ρίζες της στην αλληλεπίδραση πολλών παραγόντων - βιολογικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών και πολιτικών” (ΠΟΥ 2002: 10)

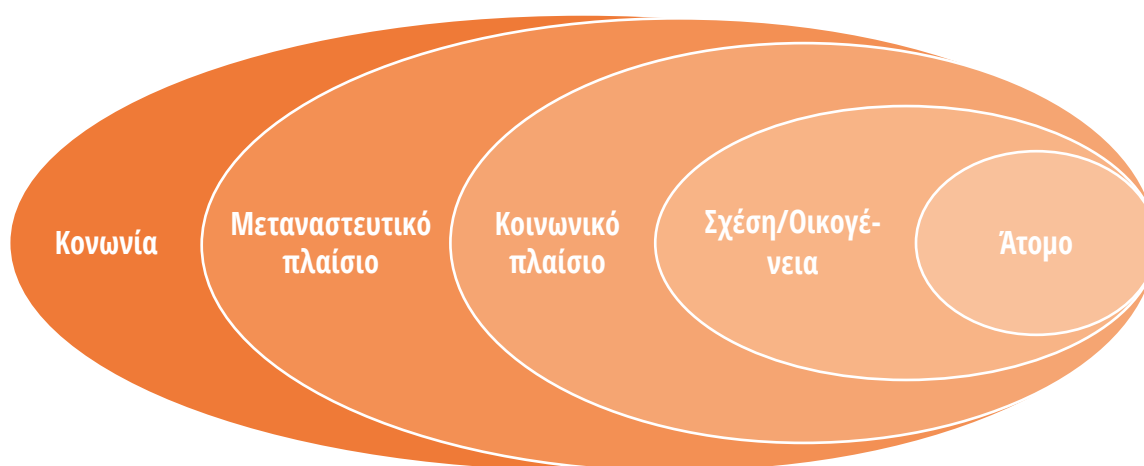
✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Διαβάστε την *World Report on Violence and Health*¹³ του ΠΟΥ (2002) (ο.π.: 3-19).
- Διαβάστε προσεκτικά το εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV (2019) σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου έμφυλης βίας (ο.π.).

4.2 Προσφυγικό καθεστώς και βία

Οι γυναίκες πρόσφυγες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να βιώσουν βία όχι λόγω της εθνικής καταγωγής τους, αλλά διότι αντιμετωπίζουν διάφορες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού ή διακρίσεις στην καθημερινή ζωή: ανασφαλές καθεστώς διαμονής, περιορισμένη πρόσβαση στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της χώρας υποδοχής προσφύγων, έλλειψη πρόσβασης το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και την αγορά εργασίας κλπ. Η μετάβαση σε μια νέα τοποθεσία σημαίνει επίσης σχετική απώλεια κοινωνικού κεφαλαίου που μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνική απομόνωση που μπορεί επίσης να αυξήσει τον κίνδυνο βίας. Αυτοί οι παράγοντες οδηγούν τις γυναίκες πρόσφυγες σε περαιτέρω έκθεση σε κακοποίηση και βία (Logar & Vargová 2015: 35). Κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV, οι δικαιούχοι του έργου επιδίωξαν να επεκτείνουν το οικολογικό μοντέλο συμπεριλαμβανοντας και το μεταναστευτικό πλαίσιο ως ένα περαιτέρω επίπεδο. Αυτό το επίπεδο μετανάστευσης περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο η μεταναστευτική κατάσταση από μόνη της, οι πιέσεις του να βρίσκεσαι συνεχώς σε κίνηση και το αβέβαιο μέλλον, θέτουν επίσης σε αμφισβήτηση τους ρόλους των φύλων και αυξάνουν τις εντάσεις στις οικογένειες, οδηγώντας μερικές φορές σε βία. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η προσφυγική ιδιότητα αποτελεί παράγοντα κινδύνου βίας, διαβάστε προσεκτικά το εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV.

Το οικολογικό μοντέλο για την κατανόηση της βίας συμπεριλαμβανομένου του μεταναστευτικού πλαισίου

Το γράφημα έχει σχεδιασθεί από την SOLWODI Deutschland e.V. βάσει του οικολογικού μοντέλου του ΠΟΥ.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι γυναίκες πρόσφυγες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο έκθεσης σε βία λόγω κοινωνικού αποκλεισμού ή διακρίσεων στην καθημερινή ζωή
- Χρησιμοποιήστε για την εκπαίδευσή σας το επεκταθέν με το επίπεδο μεταναστευτικού πλαισίου οικολογικό μοντέλο.

¹³ Η έκθεση διατίθεται σε αρκετές γλώσσες.

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 1 - Εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να καταστούν οι οργανισμοί ενήμεροι για πιθανές πρακτικές διακρίσεων και να εφαρμόσουν πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (30 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (20 λεπτά)
Άσκηση	Δουλέψτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Διαβάστε προσεκτικά την Exercise 3.1 inclusion instead of discrimination στο Logar's and Vargová's Effective Multi-Agency Cooperation for Preventing and Combating Domestic Violence - Training of Trainers Manual (2002: 28). Ακολουθήστε τις οδηγίες της άσκησης και χρησιμοποιήστε το παρεχόμενο υλικό 3.1 Table for applying a human rights-based approach for ensuring inclusiveness (ο.π: 29) (30 λεπτά). Συζητήστε τα αποτελέσματα της ομάδας εργασίας με όλες τις ομάδες μαζί. Υπάρχουν συγκεκριμένες ομάδες γυναικών προσφύγων που εξαιρεί ο οργανισμός σας; Πώς θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στο έργο του οργανισμού σας; (20 λεπτά)

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Διαβάστε προσεκτικά τα κεφάλαια σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου της έμφυλης βίας και της έμφυλης βίας στο προσφυγικό πλαίσιο στο εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV.

4.3 Κοινωνικές επιπτώσεις

Η βία έχει σοβαρές επιπτώσεις στις γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας. Ως εκπαιδευτής, θα πρέπει να γνωρίζετε ότι υπάρχουν τρία βασικά κοινωνικά επίπεδα που έχουν αντίκτυπο στις γυναίκες πρόσφυγες που έχουν βιώσει έμφυλη βία: το μικρο-, μεσο- και μακροεπίπεδο. Στο μικρο-επίπεδο, η βία αναγκάζει τις γυναίκες πρόσφυγες να στερούνται τη συμμετοχή τους στην κοινωνία. Η ενδοοικογενειακή βία μπορεί π.χ. να οδηγήσει σε άτομα που δεν αναπτύσσουν ιδέες, δεξιότητες και ταλέντα που μπορούν να συμβάλουν στην κοινωνία, καθώς τα θύματα έμφυλης βίας είναι απορροφημένα στα οικογενειακά προβλήματα και επειδή ο αυτοργός της βίας συχνά περιορίζει την ελευθερία, τις κινήσεις και τις ενέργειές τους (Al Usta κ.ά., 2012). Αυτό έχει αρνητικό αντίκτυπο στην προθυμία των γυναικών προσφύγων να ενταχθούν στην κοινωνία. Οι κοινωνικές επιπτώσεις - μεταξύ άλλων - περιλαμβάνουν: απώλεια φίλων και κοινωνικών σχέσεων, προβλήματα προσωπικής απομόνωσης και ενσωμάτωσης, απώλεια θέσεων εργασίας ή προβλήματα εύρεσης εργασίας, απώλεια εισοδήματος και πλούτου, απώλεια κοινωνικής θέσης, βλάβη στη σχέση με τα παιδιά της και άλλα μέλη της οικογένειας, το να διακινδυνεύουν την άδεια παραμονής λόγω αντιφατικών δηλώσεων στη συνέντευξη για χορήγηση ασύλου (UNHCR 2015: 14, 18).

Στο μέσο επίπεδο, η βία δημιουργεί μια ασταθή και ανασφαλή οικογενειακή ζωή, ειδικά αν ο θύτης είναι μέλος της οικογένειας, στενός σύντροφος κλπ. Ιδιαίτερα εάν οι γυναίκες πρόσφυγες είναι μητέρες που π.χ. έχουν τραύματα, προβλήματα υγείας, κλπ., τα παιδιά διατρέχουν επίσης τον κίνδυνο αναστάτωσης της ψυχοκοινωνικής τους κατάστασης. Δεδομένου ότι η «βία είναι μεταδοτική», η έμφυλη βία συμβάλλει στην προαγωγή στερεοτύπων φύλου, ανισότητας των φύλων και διακρίσεων καθώς και σε αυξημένα ποσοστά εγκληματικότητας έμφυλης βίας στις κοινωνίες σε μακροεπίπεδο (Al Usta et al. 2012).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι κοινωνικές συνέπειες της έμφυλης βίας κατά γυναικών προσφύγων έχει διαρκείς επιπτώσεις στις γυναίκες που υπόκεινται σε αυτή, στις οικογένειές τους και στην κοινωνία στο σύνολό της.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Εκτελέστε την Άσκηση 2 για να εξοικειωθείτε με το θέμα. Ποιες κοινωνικές επιπτώσεις της βίας γνωρίζετε;

4.4 Οικονομικές επιπτώσεις

Τα εγκλήματα έμφυλης βίας έχουν άμεσο και έμμεσο οικονομικό κόστος για το θύμα. Το άμεσο κόστος, π.χ. περιλαμβάνει ιατρικά (π.χ. έξοδα θεραπείας, επισκέψεις σε χώρους έκτακτης ανάγκης) και μη ιατρικά έξοδα (π.χ. νομικές συμβουλές). Τα θύματα έμφυλης βίας αντιμετωπίζουν επίσης και ορισμένα έμμεσα κόστη που προκαλούνται λόγω της υποβολής σε αυτή: απώλεια εισοδήματος λόγω χωρισμού από τον σύζυγο ή απώλειας εργασίας εξαιτίας ψυχικού τραυματισμού, απώλειας ασφάλισης υγείας κλπ. Παρόλο που δεν υπάρχουν στοιχεία για την εκτίμηση της ζημίας που προκύπτει από εγκλήματα έμφυλης βίας, μπορεί να αναφερθεί ότι τα θύματα έμφυλης βίας έχουν συχνά υποβαθμισμένη ποιότητα ζωής (Al Usta et al., 2012).

Όσον αφορά τις γυναίκες πρόσφυγες, θα πρέπει να γνωρίζετε ότι η μετανάστευση στις χώρες υποδοχής μπορεί να οδηγήσει σε γυναίκες πρόσφυγες που βιώνουν πρόσθετη οικονομική αδυναμία, η οποία μπορεί να τους οδηγήσει π.χ. σε έκθεσή τους σε εμπορία ανθρώπων. Επίσης, έχει αναφερθεί ότι εάν άνδρες πρόσφυγες δεν έχουν πρόσβαση σε απασχόληση στη χώρα υποδοχής, ασκούν οικογενειακή βία για να αντισταθίσουν την απώλεια της αυτονομίας τους, η οποία είναι επίσης μια οικονομική συνέπεια που οδηγεί σε βία κατά γυναικών προσφύγων (Sansonetti 2016: 44). Αυτό το οικονομικό βάρος έχει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία των γυναικών προσφύγων και στην κοινωνικοποίηση.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας συχνά υπόκεινται σε οικονομικές επιπτώσεις.

⊕ ΑΣΚΗΣΗ 2 – Προσδιορισμός κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων και κινδύνων της έμφυλης βίας

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες τα διάφορα είδη κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της βίας.
Χρόνος	Εργασία ανά ζεύγη (20 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Δουλέψτε σε ζευγάρια. Κάθε συμμετέχων μιλά για μια περίπτωση ατόμου που εξυτηρήσε (υπό ανωνυμία!) και ποιες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις έχει βιώσει λόγω έμφυλης βίας. Ο άλλος συμμετέχων ακούει. Αλλαγή ρόλου (10 λεπτά). Στη συνέχεια, συζητήστε τι είδους κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της βίας γνωρίζετε (10 λεπτά). Συζητήστε τα αποτελέσματά σας και άλλα ευρήματα ομάδας στη συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά).

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Εκτελέστε την Άσκηση 2 για να εξοικειωθείτε με το θέμα. Ποιες οικονομικές επιπτώσεις της βίας γνωρίζετε;

4.5 Επιπτώσεις στην υγεία

Οι επιπτώσεις της έμφυλης βίας στην υγεία μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις κατηγορίες:

1. Σωματικές επιπτώσεις:
 - τραυματισμοί: λειτουργικές διαταραχές, χρόνιες αναπηρίες,
 - αναπαραγωγική υγεία: διαταραχές του εμμηνορροϊκού κύκλου, κατώτερες κοιλιακές επεμβάσεις, επιπλοκές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, αποβολές και πρόωρη γέννηση, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (STD)
2. (Ψυχο-)σωματικές επιπτώσεις:
 - σωματικές διαταραχές: γαστρεντερικές διαταραχές, καρδιαγγειακές διαταραχές, δερματικές παθήσεις, αναπνευστικές διαταραχές,
3. Ψυχολογικές επιπτώσεις:
 - Διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD): αυξημένη διέγερση, διαταραχή του ύπνου, φόβος που σχετίζεται με το κρεβάτι, ευερεθιστότητα, θυμός, επιθετικότητα, εχθρότητα, υπερεπιχειύσεις, φυσικές αντιδράσεις σε γεγονότα που μοιάζουν με την κακοποίηση,
 - κατάθλιψη: λήθαργος, αυτοκτονικός ιδεασμός / απόπειρες αυτοκτονίας, διαταραχή του ύπνου,
 - κοινωνική αγχώδης διαταραχή / κοινωνική φοβία: φοβίες, διατροφικές διαταραχές / δυσκολίες, απώλεια αυτοσεβασμού και αυτοεκτίμησης, τάση αυτοκτονίας,
 - διασχιστική αντίδραση: αποδέσμευση, αποπροσωποποίηση, πολλαπλές προσωπικότητες,
 - νοσηρές στρατηγικές αντιμετώπισης: επικίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά, κάπνισμα, κατάχρηση οιοπνευματωδών και ναρκωτικών ουσιών, αυτοδιερεύνηση (National Centre on Domestic Violence, Trauma & Mental Health 2014: 1-4; US Department of Veterans Affairs n.d.).

Σε σύγκριση με τους πολίτες της ΕΕ, μελέτες έχουν παρατηρήσει ότι οι γυναίκες πρόσφυγες υπό-κινείται σε πιο σοβαρές και πολλαπλές μακροχρόνιες τραυματικές εμπειρίες, γιατί οι γυναίκες πρόσφυγες έχουν βιώσει σκόπιμα βία. Η ανασφαλής κατάσταση διαμονής, η έλλειψη δυνατοτήτων απασχόλησης κλπ. επιδεινώνουν τα ψυχολογικά προβλήματα. Όχι μόνο το PTSD είναι υψηλό ανάμεσα στις γυναίκες πρόσφυγες, αλλά και άλλες ψυχιατρικές διαταραχές και σωματικά προβλήματα υγείας. Εάν οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας εγκατέλειψαν την πατρίδα τους, έχοντας ήδη το τραύμα ή βιώνοντας αυτό κατά τη διαφυγή τους, για όσο καιρό το καθεστώς παραμονής τους και το μέλλον τους εξακολουθεί να είναι αβέβαιο, το PTSD και άλλες μορφές ψυχολογικής διαταραχής μπορεί να χειροτερέψουν (Lethi et al. -20). Για περισσότερες πληροφορίες προκειμένου να συμβουλευστείτε τους εκπαιδευόμενούς σας στην αντιμετώπιση τραυματικών περιπτώσεων, παρακαλούμε δείτε το υποκεφάλαιο 8.1

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας συχνά υπόκεινται σε σωματικές, ψυχοσωματικές και ψυχολογικές επιπτώσεις.

4.6 Νομικές επιπτώσεις

Εάν μια γυναίκα πρόσφυγας αποφασίσει να καταγγείλει ένα έγκλημα έμφυλης βίας, η υποβολή καταγγελίας θα οδηγήσει κυρίως σε δύο νομικές συνέπειες: πρώτον, συμμετοχή σε ποινικές διαδικασίες με την καταγγελία του εγκλήματος στην αστυνομία καθώς και στο δικαστικό σύστημα και δεύτερον, οι γυναίκες πρόσφυγες έχουν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν αγωγή σε πολιτικά δικα-στήρια για υλικές και ηθικές βλάβες σύμφωνα με την Οδηγία για τα θύματα (βλ. υποκεφάλαιο 3.2). Περαιτέρω πρέπει να γίνεται σεβαστό το Άρθρο 6 του ECHR, το οποίο περιλαμβάνει τις κύριες αρχές ποινικού δικαίου και ποινικών διαδικασιών - π.χ. το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, την αρχή της νομιμότητας, κλπ., αν μια γυναίκα πρόσφυγας θύμα έμφυλης βίας αποφασίσει να κινηθεί δικαστικά.

Μπορεί να υπάρχουν και άλλες νομικές συνέπειες όσον αφορά το ότι το καθεστώς παραμονής της εξετάζεται ανεξάρτητα από του συντρόφου της (π.χ. βλέπε υποκεφάλαιο 5.2.1), ζητήματα διαζυγίου (βλ. υποκεφάλαιο 5.2.1), θέματα οικογενειακού δικαίου και επιμέλειας (βλ. υποκεφάλαιο 6.4) κ.λπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει τις διάφορες μορφές έμφυλης βίας που συνήθως βιώνουν οι γυναίκες πρόσφυγες και ασχολείται επίσης με τις συγκεκριμένες επιπτώσεις τους στο προσφυγικό πλαίσιο τις οποίες πρέπει να γνωρίζετε. Οι διάφορες μορφές έμφυλης βίας παρουσιάζονται χρονολογικά βάσει του τρόπου με τον οποίο αναφέρονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης με επιπλέον συζήτηση για την εμπορία ανθρώπων, η οποία δεν αναφέρεται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Στο κεφάλαιο 7 θα βρείτε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα βοηθήσετε και θα προστατεύσετε γυναίκες πρόσφυγες που έχουν υποστεί έμφυλη βία.

5.1 Ενδοοικογενειακή Βία

Στο άρθρο 3β της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, αυτός ο τύπος βίας ορίζεται ως

“όλες οι πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας που συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή της οικιακής μονάδας ή ανάμεσα σε πρώην ή νυν συζύγους ή συντρόφους, είτε ο αυτουργός διαμένει ή διέμενε στην ίδια κατοικία με το θύμα είτε όχι” (ο.π.).

Αυτός ο τύπος κακοποίησης περιγράφεται ως κρυφός, καθώς λαμβάνει χώρα στην ιδιωτική σφαίρα του σπιτιού. Η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να χωριστεί σε δύο ευρείες κατηγορίες: βία εγγύς (στενού) συντρόφου μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή νυν συντρόφων και βία μεταξύ γενεών που συμβαίνει συνήθως μεταξύ γονέων και παιδιών (Coe 2011: 7). Η βία εγγύς συντρόφου ή η ενδοοικογενειακή βία χρησιμοποιείται συχνά ως συνώνυμο επειδή η ενδοοικογενειακή βία, στις περισσότερες περιπτώσεις, διαπράττεται από ένα μέλος της οικογένειας (π.χ. σύζυγος, αδελφός, μητριά) ή από ένα στενό σύντροφο (Bonewit & de Santis 2016: 13, Creswick 2017: 159).

Καθώς από την ενδοοικογενειακή βία πλήττονται κυρίως γυναίκες, αναφέρεται ως η μορφή έμφυλης βίας, η οποία είναι πιο ύπουλη και πιο συχνή: εννέα στα δέκα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας εί-

ναι γυναίκες. Αν και η ενδοοικογενειακή βία είναι ευρέως διαδεδομένη, τα κρούσματα ενδοοικογενειακής βίας παραμένουν μη επαρκώς καταγεγόμενα (Štirn & Minić 2016: 8, EIGE 2013: 3). Αυτή η μορφή έμφυλης βίας είναι συχνά ένα επαναλαμβανόμενο έγκλημα, καθώς συχνά επαναλαμβάνεται και κλιμακώνεται με την πάροδο του χρόνου (WAVE 2017: 43). Λόγω της υφιστάμενης σωματικής, πνευματικής και οικονομικής βίας, η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί ζήτημα δημόσιας υγείας που οδηγεί σε μεγάλο ανθρώπινο και οικονομικό κόστος (π.χ., υγειονομικές, νομικές, αστυνομικές και άλλες υπηρεσίες) (Alhabib et al., 2009: 370).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα κρυφό έγκλημα που λαμβάνει χώρα κυρίως εντός της οικογένειας ή σε στενές ετεροφυλόφιλες ή ομοφυλόφιλες σχέσεις.
- Η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να περιλαμβάνει σωματικώς επιβλαβή βία (συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας), συναισθηματικής καταχρηστική συμπεριφορά και οικονομικούς περιορισμούς.
- Είναι ένα έγκλημα επαναλαμβανόμενο.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

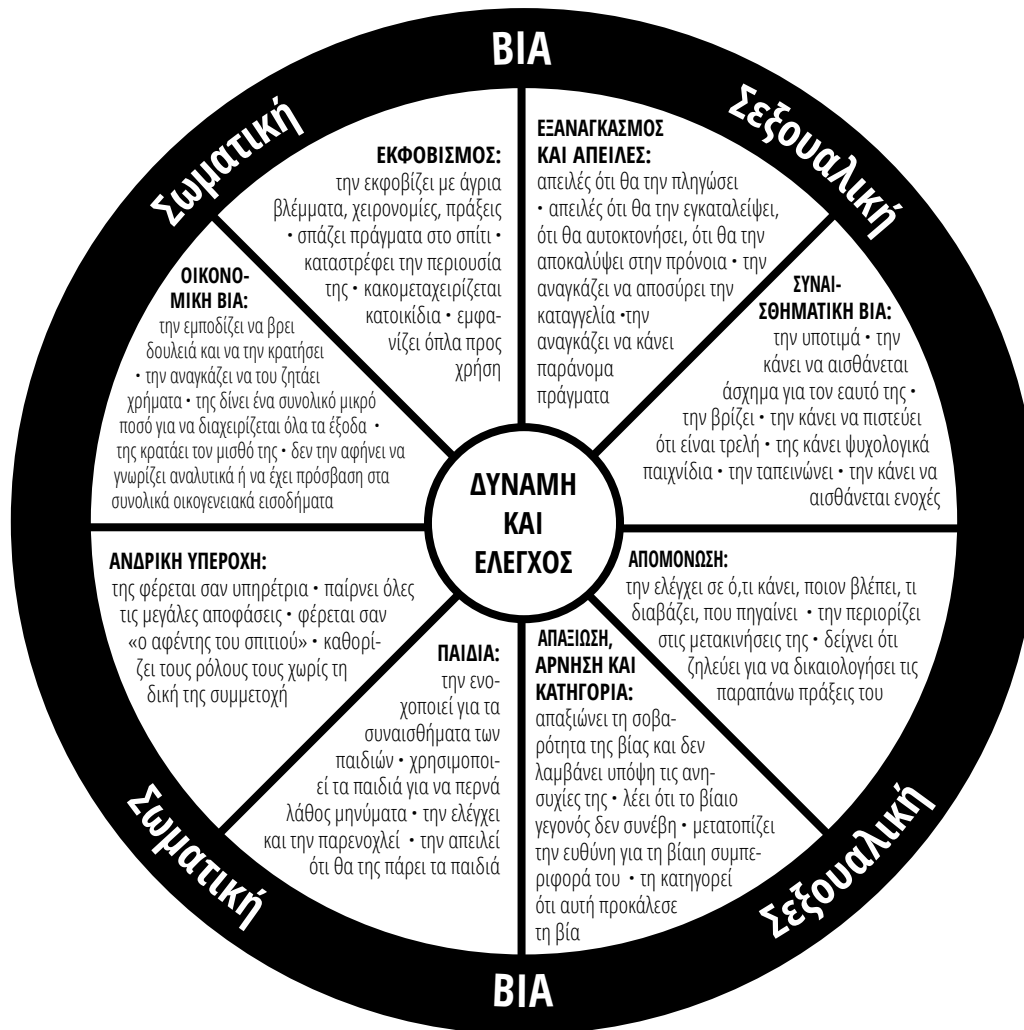
- Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: Πώς αντιμετωπίζεται η ενδοοικογενειακή βία στην εθνική σας νομοθεσία; Τι τύπους βίας ενσωματώνει ο ορισμός;

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 3 – Μύθοι σχετικά με την Ενδοοικογενειακή Βία

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να μάθετε ποιοι είναι οι συνήθεις μύθοι για την ενδοοικογενειακή βία και την έμφυλη βία.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (20 λεπτά)
Άσκηση	Συζητήστε όλοι μαζί ποιοι είναι οι συνήθεις μύθοι σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία και την έμφυλη βία (15 λεπτά). Στη συνέχεια, μπορείτε να διαβάσετε σχετικά με τους μύθους που αναφέρονται από τους Štirn και Minić (2016: 22). Ποιους από αυτούς δεν βρήκατε; Συμφωνείτε με όλους τους μύθους; (5 λεπτά)

5.1.1 Τροχός δύναμης και ελέγχου

Οι σχέσεις, στις οποίες υφίσταται ενδοοικογενειακή βία, είναι πολύ σύνθετες: ενώ ο θύτης αποκτά βαθμιαία μεγαλύτερο έλεγχο πάνω στο θύμα της ενδοοικογενειακής βίας, ώστε να μπορεί να ασκήσει βία, το θύμα δυσκο-λεύεται όλο και περισσότερο να απελευθερωθεί από τη κακοποιητική σχέση (Stirn & Minić 2016: 28). Προ-κει-μένου να απεικονι-στεί η πολυπλοκότητα της σχέσης, το Πρόγραμμα Παρέμβασης στην Ενδοοικογενειακή Βία (Domestic Abuse Intervention Programs) ανέπτυξε τον επονομαζόμενο Τροχό Δύναμης και Ελέγχου. Αυτός ο τροχός μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στην εκπαίδευσή σας. Ο τροχός δύναμης και ελέγχου δείχνει πώς η δύναμη και ο έλεγχος για να κυριαρχήσει ένα άτομο χρησιμοποιείται ως κέντρο του τροχού. Περαιτέρω, η χρήση συστηματικής απειλής, εκφοβισμού και εξαναγκασμού από τον δράστη καθίσταται ορατή ως φέτες, ενώ η περιφέρεια του τροχού συγκροτείται από σωματική και σεξουαλική βία. Ο τροχός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εργασία με τον αυτουργό, όπου ο θύτης μπορεί να χρησιμοποιήσει τον τροχό για να σπάσει τις βίαιες συνήθειες του. Για τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας, ο τροχός μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα επίσημης του τι έχει συμβεί σε αυτά. Ο τροχός καθιστά ορατό το μοτίβο, την πρόθεση και την επίπτωση της βίας (Duluth Model n.d. a).

Duluth-Modell o. J. b

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η ενδοοικογενειακή βία κινείται γύρω από την δύναμη και τον έλεγχο του θύτη.
- Ο Τροχός δύναμης και ελέγχου καθιστά ορατό το μοτίβο, την πρόθεση και τις επιπτώσεις της βίας.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Έλεγχος: Είναι ο *Τροχός Δύναμης και Ελέγχου* διαθέσιμος στη γλώσσα σας; Αν όχι, θα πρέπει να εξετάσετε τη μετάφρασή του στην εθνική σας γλώσσα. Μπορεί επίσης να σας είναι χρήσιμο να ελέγξετε εκ των προτέρων, εάν ο τροχός είναι επίσης διαθέσιμος στις γλώσσες που μιλούν κυρίως τα άτομα-πρόσφυγες που εξυπηρετούνται από τους συμμετέχοντες και που οι τελευταίοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν π.χ. σε συμβουλευτικές συνεδρίες με γυναίκες πρόσφυγες (Duluth Model n.d. c).
- Παρακολουθήστε τα *βίντεο σχετικά με τη χρήση και τον σκοπό των διαφόρων τροχών* (Duluth Model n.d. d). Υπάρχει άλλος τροχός που θα θέλατε να παρουσιάσετε στους συμμετέχοντες;

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 4 – Λόγοι παραμονής σε μια κακοποιητική σχέση

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντες να μάθουν να κατανοούν τους λόγους για τους οποίους οι γυναίκες πρόσφυγες αποφασίζουν να παραμείνουν σε μια κακοποιητική σχέση.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (30 λεπτά)
Άσκηση	Συζητήστε όλοι μαζί ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους θύματα ενδοοικογενειακής βίας παραμένουν σε βίαιες σχέσεις (15 λεπτά). Στη συνέχεια, μπορείτε να διαβάσετε σχετικά με τους λόγους που αναφέρονται από τους Štirn και Minić (2016: 32) και να λάβετε τους διάφορους τροχούς που δημιουργήθηκαν από το Domestic Abuse Intervention Programs (Duluth Model n.d.c) για περαιτέρω συζήτηση. Πιους λόγους δεν βρήκατε; (15 λεπτά)

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 5 – Ίδια κατανόηση μιας βίαιης σχέσης

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να συζητηθεί ποιες υφιστάμενες μορφές δύναμης και ελέγχου αποτελούν βίαιη σχέση.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (25 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε όλοι μαζί. Σχεδιάστε τον Τροχό Δύναμης και Ελέγχου σε ένα μεγάλο λευκό χαρτί ή σε ένα μαυροπίνακα. Αφήστε τις μεμονωμένες φέτες κενές και γράψτε μόνο "Δύναμη & Έλεγχος" στη μέση του κύκλου. Συζητήστε όλοι μαζί ποιες κατηγορίες υπάρχουν στη χρήση δύναμης και ελέγχου και τι συνεπάγεται αυτό. Στη συνέχεια, εξετάστε το μοντέλο Duluth (Duluth Model n.d. c). Ξεχάσατε τίποτα; (25 λεπτά). Μπορείτε επίσης να εκτελέσετε την ίδια άσκηση χρησιμοποιώντας διαφορετικούς τροχούς Δύναμης και Ελέγχου (δηλ. τον Πολιτιστικό Τροχό (Cultural Wheel)) που αναφέρονται στον ιστότοπο της Duluth (ο.π.).

5.2 Εγκλήματα Τιμής

Τα εγκλήματα τιμής ή η βία στο όνομα της τιμής είναι ένας τύπος βίας που χρησιμοποιείται για τη διαφύλαξη ή την ανάκτηση αυτού που θεωρείται ως οικογενειακή τιμή. Η βία για θέματα τιμής πρέπει να νοείται ως ένας όρος ομπρέλα και όχι ως ένα συγκεκριμένο αδίκημα και μπορεί να λάβει πολλές μορφές από ψυχολογική βία έως σωματική και σεξουαλική βία (Terre des Femmes n.d.):

- αναγκαστικός γάμος (βλ. υποκεφάλαιο 5.2.1),
- αναγκαστική άμβλωση, αποκατάσταση υμένα και δοκιμή παρθενίας. Στις περιπτώσεις στις οποίες οι γυναίκες έχουν σεξουαλική επαφή πριν ή έξω από το γάμο, μπορεί να ζητηθεί αναγκαστική άμβλωση ή χειρουργική αποκατάσταση του υμένα από τις ίδιες τις γυναίκες και/ή τις οικογένειές τους (HBV n.d.). Η δοκιμή παρθενίας είναι επίσης μια μορφή εγκλήματος τιμής (UNWomen n.d.),
- απαγωγή και φυλάκιση: κορίτσια και γυναίκες που το έχουν σκάσει από το σπίτι μπορεί να απαχθούν ή να φυλακιστούν μετά την δραπετεύση από τις οικογένειές τους (HBV n.d.),
- βιασμός και ομαδικός βιασμός (UNWomen n.d.) (βλ. υποκεφάλαιο 5.4),
- βασανιστήρια που περιλαμβάνουν καύση με θερμαντικό σώμα, επιθέσεις με οξέα, ακινητοποίηση και σιδέρωμα του μαστού (UNWomen n.d., Hampshire Safeguarding Children Board, n.d.),
- αναγκαστική έξωση (UNWomen n.d.),
- παρενόχληση συμπεριλαμβανομένων και απειλών (ο.π.),
- 'αυτοκτονία' για λόγους τιμής: οι οικογένειες μπορεί να εξαναγκάσουν τις γυναίκες σε αυτοκτονία για να αποφύγουν την καταδίκη τους για δολοφονία (HBV n.d.),
- 'δολοφονίες' για λόγους τιμής: θεωρείται η απόλυτη ποινή, αν μια γυναίκα ντροπιάσει την οικογένεια (ο.π.),
- ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων (IOW 2013: 10-11) (βλ. υποκεφάλαιο 5.5).

Τι ακριβώς σημαίνει τιμή; Επί του παρόντος δεν υπάρχει ορισμός των εγκλημάτων τιμής που να γίνεται αποδεκτός διαπολιτισμικά. Στις πατριαρχικές κοινωνίες, η τιμή μπορεί να θεωρηθεί ως η «ορθή» συμπεριφορά των γυναικών μελών της οικογένειας, καθώς θεωρούνται ιδιοκτησία των ανδρών. Αυτό σημαίνει ότι οι άνδρες πρέπει να διασφαλίζουν ότι η τιμή της οικογένειας δεν πλήττεται από την ανάρμοστη συμπεριφορά των γυναικών μελών της οικογένειας, όπως προγαμιαίο σεξ, μοιχεία, βιασμός, κλπ. Τα εγκλήματα τιμής δικαιολογούνται επομένως ως ανάγκη υπεράσπισης ή προστασίας της τιμής της οικογένειας (Terre des Femmes n.d). Ο όρος τιμή που σχετίζεται με τέτοιου είδους εγκλήματα έχει κατακριθεί ότι ενισχύει παρανοήσεις σχετικά με διακρίσεις, ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια ενσαρκώνουν την «τιμή» της ανδρικής κοινότητας και ότι υπάρχει «τιμή» σε πράξεις βίας κατά των γυναικών (UNWomen n.d.). Δεδομένου ότι τα θύματα αυτών των μορφών εγκλημάτων είναι συνήθως γυναίκες, ενώ οι θύτες είναι συνήθως άνδρες συγγενείς (π.χ. πατέρες, αδελφοί, σύζυγοι, γιοι, ιερείς κλπ.), τα εγκλήματα τιμής θεωρούνται μορφή έμφυλης βίας (Gill 2006: 1 -2)

Λίγα είναι γνωστά για το μέγεθος του προβλήματος των εγκλημάτων «τιμής». Μόνο πρόσφατα τα κράτη μέλη της ΕΕ αναγνώρισαν ότι τα εγκλήματα τιμής αποτελούν πρόβλημα εντός της ΕΕ και όχι μόνο θέμα που αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα εκτός των συνόρων της ΕΕ, ιδίως λόγω των μεταναστευτικών ροών. Επίσης είναι δύσκολη η ύπαρξη δεδομένων, καθώς τα εγκλήματα τιμής είναι κρυφά εγκλήματα. Είναι επίσης σύνθετος το γεγονός όταν καταγγέλλονται τέτοια εγκλήματα να κατηγοριοποιούνται μάλλον ως περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας παρά ως περιστατικά βίας που αφορούν την τιμή (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 4). Προκειμένου να βοηθηθούν οι γυναίκες πρόσφυγες που υφίστανται βία που αφορά την τιμή, είναι σημαντικό οι συμμετέχοντες σας να αναγνωρίσουν τις διαφορές προκειμένου να παράσχουν την απαραίτητη βοήθεια σε αυτές τις περιπτώσεις (βλ. Άσκηση 9).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Τα εγκλήματα τιμής μπορούν να λάβουν πολλές μορφές.
- Δεν υπάρχει διαπολιτισμικά αποδεκτός ορισμός των εγκλημάτων τιμής.
- Τα εγκλήματα τιμής συχνά κατηγοριοποιούνται ως περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 6 - Η έννοια της τιμής

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να δείξει τις διαφορετικές έννοιες της τιμής.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (20-30 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε όλοι μαζί. Εκτελέστε την Exercise 6.1. Brainstorm: what is the meaning of honour όπως περιγράφεται στο Manual Honour Related Violence (Kvinnoforum 2005: 65) (20-30 λεπτά).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 7 - Άσκηση τεσσάρων γωνιών (Four corner exercise)

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντες να λάβουν θέση σχετικά με τα εγκλήματα τιμής και πιθανόν να τα αμφισβητήσουν.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (2 λεπτά per participant)
Άσκηση	Εργαστείτε όλοι μαζί. Εκτελέστε την Exercise 6.2. 4-corner exercise όπως περιγράφεται στο Manual Honour Related Violence (Kvinnoforum 2005: 68) (2 λεπτά ομίλια/ συμμετέχων).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 8 - Δείκτες εγλημάτων τιμής

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι η αναγνώριση δεικτών εγκλημάτων τιμής.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (25 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Αναζητήστε δείκτες που θα μπορούσαν να μιλήσουν για εγκλήματα που αφορούν την τιμή. Αναζητήστε δείκτες για α) γυναίκες, β) άνδρες, γ) κορίτσια και δ) αγόρια. Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ των φύλων; Η ηλικία παίζει κάποιο ρόλο; (20 λεπτά). Στη συνέχεια, εξετάστε τους δείκτες που αναφέρονται στο Manual Honour Related Violence (Manual Kvinnoforum 2005: 81). Μήπως δεν βρήκατε κάποιους; (5 λεπτά). Συζητήστε τα ευρήματά σας και τις σκέψεις σας με όλες οι ομάδες μαζί (10 λεπτά).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 9 - Διαφορές μεταξύ ενδοοικογενειακής βίας και βίας που αφορά την τιμή

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να διαπιστωθεί ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας που αφορά την τιμή και πόσο ισχυρά αλληλοσυνδεμένες είναι αυτές οι δύο μορφές έμφυλης βίας.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (40 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3 μελών. Εκτελέστε την Exercise 4.3. Power structures and HRV όπως περιγράφεται στο Manual Honour Related Violence (Kvinnoforum 2005: 45-46) (40 λεπτά). Συζητήστε τα ευρήματά σας όλες οι ομάδες μαζί. Μήπως ήταν δύσκολο να γίνει διάκριση μεταξύ ενδοοικογενειακής βίας και των εγκλημάτων τιμής; Πού βλέπετε τις διασυνδέσεις μεταξύ εγκλημάτων τιμής και ενδοοικογενειακής βίας; (10 λεπτά)

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: πώς ορίζονται τα εγκλήματα τιμής; Ποιες μορφές εγκλημάτων τιμής αναφέρονται στην εθνική σας νομοθεσία;

5.2.1 Αναγκαστικός γάμος

Στο παρόν υποκεφάλαιο δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο ζήτημα του αναγκαστικού γάμου, επειδή είναι η πιο γνωστή μορφή εγκλημάτων τιμής που επηρεάζει τις γυναίκες πρόσφυγες στην ΕΕ (Terre des Femmes n.d.). Ο αναγκαστικός γάμος αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μπορεί να νοηθεί ως μορφή έμφυλης βίας, καθώς επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια (Psaila et al., 2016: 9). Ο αναγκαστικός γάμος μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως μορφή κακοποίησης παιδιών, εάν το θύμα είναι κάτω των 18 ετών (FEM Roadmap 2016: 8).

Στην ετήσια έκθεση του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για το 2014, ο Υπάτος Αρμοστής ορίζει τον αναγκαστικό γάμο ως

κάθε γάμο που πραγματοποιείται χωρίς την πλήρη και ελεύθερη συγκατάθεση ενός ή και των δύο μερών και/ή όταν ένα ή και τα δύο μέρη δεν είναι σε θέση να τερματίσει ή να εγκαταλείψει το γάμο, μεταξύ άλλων και λόγω εξαναγκασμού ή έντονης κοινωνικής ή οικογενειακής πίεσης (ο.π.: 16).

Όπως τα εγκλήματα τιμής, ο αναγκαστικός γάμος είναι ένας γενικός όρος που περιλαμβάνει:

- προσυμφωνημένο γάμο,
- λευκό γάμο,
- γάμο ανηλίκων,
- υποτιθέμενο γάμο,
- πρόωρο γάμο,
- γάμο για την απόκτηση ιθαγένειας,
- γάμο ως δουλεία,
- εικονικό, ψεύτικο ή πλαστό γάμο,
- αναγκαστικό γάμο από ένοπλες ομάδες κατά τη διάρκεια συγκρούσεων ή χρήση του ως μέσου για να αποφύγει μια κοπέλα τη φτώχεια μετά από συγκρούσεις,
- γάμο στον οποίο δεν επιτρέπεται σε ένα από τα μέρη να τον εγκαταλείψει ή να τον τερματίσει.

Το κοινό στοιχείο σε αυτές τις μορφές είναι το ότι απουσιάζει συγκατάθεση για το γάμο (Rude-Antoine 2005: 7, EIGE n.d. b).

Οι περιπτώσεις αναγκαστικού γάμου που αναφέρονται στις στατιστικές εγκλημάτων των κρατών μελών της ΕΕ δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική φύση αυτού του τύπου έμφυλης βίας, καθώς ο αναγκαστικός γάμος αποτελεί κρυφό έγκλημα. Επιπλέον, λόγω των διαφορετικών ορισμών του αναγκαστικού γάμου στα κράτη μέλη, τα δεδομένα δεν είναι συγκρίσιμα σε επίπεδο ΕΕ, δηλαδή, δεν έχουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ ποινικοποιήσει τον αναγκαστικό γάμο¹⁴. Δεν υπάρχουν στοιχεία για την έκταση του αναγκαστικού γάμου. Τα περισσότερα διεθνή στοιχεία επικεντρώνονται στον γάμο ανηλίκων που αφορά μικρά κορίτσια ηλικίας κάτω των 18 ετών (Psaila et al., 2016: 34). Η ιστοσελίδα *Girls Not Brides* (n.d.) δίνει μια καλή εικόνα για το πού πραγματοποιούνται γάμοι ανηλίκων και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο στην εκπαίδευσή σας για να δείξει στους συμμετέχοντές σας αν ο αναγκαστικός γάμος εμφανίζεται στις χώρες προέλευσης των ατόμων που εξυπηρετούν (ο.π.). Από έρευνα γραφείου σε πέντε κράτη μέλη της ΕΕ - Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο - ο FRA (2014b) διαπίστωσε ότι τα θύματα αναγκαστικού γάμου είναι κυρίως γυναίκες με μεταναστευτικό παρελθόν και ηλικίας μεταξύ 16 και 25 ετών. Η καταγωγή των θυμάτων ποικίλλει ανά κράτος μέλος: ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο η πλειοψηφία των θυμάτων προέρχονται από τη Νότια Ασία, πολλά θύματα στη Γερμανία προέρχονται από την Τουρκία ή από τα δυτικά Βαλκάνια ή είναι απόγονοι μεταναστών από αυτές τις περιοχές. Στη Γαλλία, τα θύματα είναι συνήθως Γάλλοι υπήκοοι, αλλά έχουν αλλοδαπούς προγόνους (ο.π.: 12-14). Οι περιπτώσεις αναγκαστικού γάμου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως κάτι τυπικό για ορισμένες εθνότητες, μεταναστευτικές ή θρησκευτικές κοινότητες, καθώς είναι επίσης κοινός σε Ευρωπαϊκές χώρες π.χ. Βουλγαρία, Ελλάδα ή Ιταλία (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016 α: 3; Robbers 2008: 35).

Οι λόγοι για τον εξαναγκασμό σε γάμο διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Οι γυναίκες πρόσφυγες διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο αναγκαστικού γάμου επειδή οι οικονομικές συνθήκες (π.χ. εξασφάλιση της φροντίδας των ηλικιωμένων μελών της οικογένειας, φτώχεια των οικογενειών), θρησκευτικοί λόγοι, η διασφάλιση της διατήρησης των παραδόσεων, η πατριαρχία κλπ. μπορεί να αποτελέσουν αιτίες γάμου θυγατέρων χωρίς τη συγκατάθεσή τους (Rude-Antoine 2005: 7-30, Psaila et al., 2016: 39). Οι έρευνες δείχνουν ότι ο αναγκαστικός γάμος είναι ιδιαίτερος κοινός μεταξύ των φτωχότερων ανθρώπων του κόσμου. Οι γυναίκες και τα κορίτσια με μαθησιακές δυσκολίες διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο (FRA 2014b: 3). Ο αναγκαστικός γάμος είναι συχνά ένας λόγος για τον οποίο οι γυναίκες πρόσφυγες φεύγουν από τη χώρα τους και αναζητούν διεθνή προστασία επειδή εξαναγκάζονται να παντρευτούν κάποιον ενάντια στη θέλησή τους ή επειδή προσπαθούν να φύγουν από έναν ήδη πραγματοποιηθέντα με εξαναγκασμό γάμο (Seelinger 2010: 56-57). Υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τύποι αναγκαστικών γάμων εντός της ΕΕ που μπορούν να επηρεάσουν τις γυναίκες πρόσφυγες (Robbers 2008: 28-35):

- 1) “γάμοι εισαγωγής”: πρόσφυγες πηγαίνουν στη χώρα καταγωγής τους προκειμένου να βρουν σύζυγο για “εισαγωγή” στην ΕΕ.
- 2) “γάμος διακοπών”: γυναίκες πρόσφυγες αρραβωνιάζονται ή παντρεύονται στη χώρα καταγωγής της οικογένειάς τους χωρίς να έχουν ενημερωθεί εκ των προτέρων.
- 3) “γάμος για εισιτήριο μετανάστευσης”: γυναίκες πρόσφυγες, που διαθέτουν άδεια παραμονής στην ΕΕ, γίνονται αντικείμενο υπόσχεσης γάμου σε συμπατριώτες τους στη χώρα καταγωγής της οικογένειας. Αυτός ο τύπος αναγκαστικού γάμου λειτουργεί ως μέσο για τη δυνατότητα παραμονής στην ΕΕ.

Ο αναγκαστικός γάμος έχει ψυχολογικές, συναισθηματικές, ιατρικές, οικονομικές και νομικές επιπτώσεις στα θύματα (βλ. Κεφάλαιο 4). Ο προσδιορισμός των περιπτώσεων αναγκαστικού γάμου είναι μια πρόκληση που και εμείς αντιμετωπίσαμε κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV. Τα Παραρτήματα 1 και 2 του FEM Roadmap (2016) παρέχουν έναν καλό οδηγό για συμβούλους για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση θυμάτων αναγκαστικού γάμου (ο.π.: 32-34), τα οποία θα πρέπει να θέσετε υπόψη στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Ο αναγκαστικός γάμος είναι ένας όρος ομπρέλα που περιγράφει πολλούς διαφορετικούς τύπους γάμων.
- Ο αναγκαστικός γάμος δεν μπορεί να αποδοθεί σε συγκεκριμένη θρησκευτική ομάδα ή πολιτισμό.
- Δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την έκταση του αναγκαστικού γάμου εντός της ΕΕ.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: πώς ορίζεται ο αναγκαστικός γάμος;
- b) Διερευνήστε σχετικά με το εάν μπορείτε να βρείτε δεδομένα και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αναγκαστικό γάμο στο εθνικό σας πλαίσιο. Κοιτάξτε τον ιστότοπο Pystel Website (n.d.).
- c) Πραγματοποιήστε την διαδικτυακή εκπαίδευση σχετικά με τον αναγκαστικό γάμο από την *Virtual College*¹⁵ (n.d. a).
- d) Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα *Girls Not Brides* (n.d.) για να πάρετε μια γενική εικόνα σχετικά με τους τόπους όπου λαμβάνουν χώρα γάμοι ανηλίκων.
- e) Ανατρέξτε στα Παραρτήματα 1 και 2 του *FEM Roadmap*¹⁶ (2016: 32-34).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 10 – Δυνητικοί δείκτες αναγκαστικού γάμου

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι η ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών σχετικά με τους δείκτες για έναν αναγκαστικό γάμο.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (15 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Σκεφθείτε διάφορους δείκτες που θα μπορούσαν να φανερώσουν αναγκαστικό γάμο. Στη συνέχεια, ανατρέξτε στους δείκτες που αναφέρονται στο FEM Roadmap (2016: 12) (15 λεπτά). Μήπως δεν βρήκατε κάποιους; Πρέπει να προστεθεί κάτι; Συζητήστε με όλες τις ομάδες μαζί (10 λεπτά).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 11 - Κίνδυνοι αναγκαστικού γάμου

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντές σας να μάθουν ποιои κίνδυνοι μπορεί να προκύψουν εάν μια γυναίκα πρόσφυγας αρνηθεί έναν αναγκαστικό γάμο
Χρόνος	Ομαδική εργασία (15 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Σκεφθείτε διάφορες επιπτώσεις που μπορεί να υπάρξουν σε γυναίκες πρόσφυγες που θέλουν να αρνηθούν έναν αναγκαστικό γάμο. Στη συνέχεια, εξετάστε τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις για τα θύματα αναγκαστικού γάμου που καταγράφονται στο CMY (2016) (ο.π.: 6) (15 λεπτά). Μήπως δεν βρήκατε κάποιες; Πρέπει να προστεθεί κάτι; Συζητήστε με όλες τις ομάδες μαζί (10 λεπτά).

¹⁴ Τα 12 κράτη μέλη που έχουν ποινικοποιήσει τον αναγκαστικό γάμο είναι τα AT, BE, BG, CY, DE, ES, HR, LU, MT, PT, SE, SI, UK (δεδομένα από 2011-2015) (ο.π.).

¹⁵ Παρακαλώ σημειώστε ότι θα πρέπει να κάνετε εγγραφή για αυτή την εκπαίδευση και θα χρειαστεί να επιλέξετε μια Αγγλική κομητεία κατά την εγγραφή για την εκπαίδευση.

¹⁶ Το Roadmap είναι διαθέσιμο σε αρκετές γλώσσες.

5.2.1.1 Διάφορα μέσα αντιμετώπισης του αναγκαστικού γάμου

Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα βρείτε μια σύντομη επισκόπηση του τρόπου με τον οποίο ο αναγκαστικός γάμος μπορεί να αντιμετωπιστεί από την πλευρά του αστικού, ποινικού και μεταναστευτικού δικαίου.

Ποινικοποίηση του αναγκαστικού γάμου

Επειδή τα εγκλήματα τιμής και οι αναγκαστικοί γάμοι πραγματοποιούνται εντός των οικογενειών, για μεγάλο χρονικό διάστημα θεωρούνταν ως ιδιωτικό θέμα - παρόμοιο με την ενδοοικογενειακή βία - και μόνο πρόσφατα προέκυψαν νομικές πράξεις που αφορούν αποκλειστικά την τιμωρία του αναγκαστικού γάμου (Gill 2006: 1). Υπάρχουν πολλές νομικές πράξεις για την αντιμετώπιση του αναγκαστικού γάμου σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο που σκοπό έχουν την ποινικοποίηση του αναγκαστικού γάμου.

α) Διεθνές επίπεδο

Διεθνώς ο αναγκαστικός γάμος αναγνωρίζεται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: τα άρθρα 16(1) και (2), της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (UDHR), άρθρο 23(2) και (3), του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR) καθώς και άρθρο 10 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (ICESCR) απαγορεύουν έναν γάμο όπου δεν υπάρχει ελεύθερη συγκατάθεση και των δύο μερών. Το άρθρο 16(1) του CEDAW αναφέρεται επίσης ρητά στο γεγονός ότι τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες έχουν τα ίδια δικαιώματα στην ελεύθερη επιλογή συζύγου. Ο αναγκαστικός γάμος έχει αναγνωριστεί διεθνώς ως ικανός να θεωρηθεί ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας (π.χ. στο Εφετείο του Ειδικού Δικαστηρίου για τη Σιέρα Λεόνε) και μπορεί να αποτελέσει αιτία για χορήγηση ασύλου (Loiberas 2014: 911-914, Seelinger 2010: 90, FRA 2014b: 17, 29)

β) Περιφερειακό επίπεδο

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει επίσης εκδώσει διάφορα μη δεσμευτικά ψηφίσματα και συστάσεις όπως το Ψήφισμα του 2005 αριθ. 1468 σχετικά με τους αναγκαστικούς γάμους και τους γάμους ανηλίκων που καλούν τα συμβαλλόμενα κράτη να ποινικοποιήσουν τους αναγκαστικούς γάμους. Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ρυθμίζει τις αστικές και ποινικές συνέπειες του αναγκαστικού γάμου: τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να διασφαλίσουν την ποινικοποίηση και τιμωρία του αναγκαστικού γάμου (Psaila et al., 2016: 28). Το άρθρο 37 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αναγνωρίζει δύο διαφορετικές μορφές αναγκαστικού γάμου που πρέπει να ποινικοποιηθούν: πρώτον, η υποχρέωση ενός ατόμου να συνάψει γάμο και δεύτερον, η παράσυρση ενός ατόμου στο εξωτερικό με σκοπό να το αναγκάσει να συνάψει γάμο (Christofi et al., 2017: 66).

Όσον αφορά την ΕΕ, πρέπει να γνωρίζετε ότι η νομοθεσία της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων, το άσυλο, τη μετανάστευση, την ελεύθερη κυκλοφορία, την ποινική δικαιοσύνη και την προστασία των δεδομένων (FRA 2014b: 9) αντιμετωπίζει άμεσα ή έμμεσα και το θέμα του αναγκαστικού γάμου. Η ΕΕ έχει εκδώσει νομικές μη δεσμευτικά μέτρα για την αντιμετώπιση του αναγκαστικού γάμου, όπως για παράδειγμα το Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του 2015-2019 (Psaila κ.ά., 2016: 30-31). Ωστόσο, η ΕΕ δεν έχει ποινικοποιήσει τον αναγκαστικό γάμο σε επίπεδο ΕΕ.

γ) Εθνικό επίπεδο

Παρόλο που η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη «να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η ποινικοποίηση της εκ προθέσεως συμπεριφοράς η οποία κατατείνει στον εξαναγκασμό ενήλικου ή παιδιού να συνάψει γάμο» (άρθρο 37), μόνο τα μισά από τα κράτη μέλη της ΕΕ - Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Δανία, Γερμανία, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πορτογαλία, Σλοβενία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο - έχουν εισαγάγει μέχρι το 2016 τον αναγκαστικό γάμο ως συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα στο ποινικό δίκαιό τους. Αν και οι ορισμοί και οι ερμηνείες του αναγκαστικού γάμου διαφέρουν ανά κράτος μέλος, όλοι αναγνωρίζουν ότι η επιβολή, ο εξαναγκασμός, η βία και η καταναγκαστική συμπεριφορά είναι τα βασικά στοιχεία στις καταστάσεις αναγκαστικών γάμων. Η Ισπανία, η Σουηδία, η Γερμανία, η Ελλάδα και η Αυστρία έχουν επίσης ποινικοποιήσει τον εξαναγκασμό άλλου ατόμου να εγκαταλείψει μια χώρα προκειμένου να εξαναγκαστεί να συνάψει γάμο ή να εισέλθει στην / μια άλλη χώρα (Γερμανία) με σκοπό τον εξαναγκασμό του σε γάμο. Σε κράτη μέλη που δεν έχουν ποινικοποιήσει ρητά τον αναγκαστικό γάμο, άλλες πράξεις (π.χ. εξαναγκασμός, βία, απειλές κ.λπ.) είναι ποινικοποιημένες: ο αναγκαστικός γάμος μπορεί να τιμωρηθεί αποτελώντας ένα άλλο έγκλημα, όπως βιασμό, απόπειρα βιασμού, σεξουαλική βία, παράνομη κράτηση, σωματική και ψυχολογική βία, εξαναγκασμό κλπ. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ενδιαφέρον να υπογραμμιστεί ότι η ποινικοποίηση μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την αντιμετώπιση του αναγκαστικού γάμου, αλλά δεν αποτελεί μέθοδο αντιμετώπισης της βασικής αιτίας αυτής της μορφής έμφυλης βίας (FRA 2014b: 18-20).

Ο τρόπος με τον οποίο τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν τον αναγκαστικό γάμο στο εθνικό τους δίκαιο, καθορίζει αυτόματα τον τρόπο με τον οποίο ο αναγκαστικός γάμος αντιμετωπίζεται στο προσφυγικό πλαίσιο (Loibeiras 2014: 909-910). Ο FRA (2014b) δείχνει με βάση την ανάλυση πέντε χωρών (βλ. προηγούμενο υποκεφάλαιο) ότι εάν οι γυναίκες πρόσφυγες λάβουν καθεώς πρόσφυγα, αυτό δεν βασίζεται στον αναγκαστικό γάμο αλλά σε άλλο λόγο δίωξης. Είναι μάλλον κοινή πρακτική ότι τα θύματα αναγκαστικού γάμου λαμβάνουν επικουρική προστασία, υπό την προϋπόθεση ότι η γυναίκα πρόσφυγας μπορεί να αποδείξει ότι είναι θύμα αναγκαστικού γάμου (ο.π. : 29), πράγμα το οποίο στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι εφικτό, όπως ανακαλύφθηκε κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η πτυχή της συναίνεσης είναι ένας κρίσιμος παράγοντας όσον αφορά τον εξαναγκασμό σε γάμο σε διεθνή, περιφερειακά όσο και σε εθνικά νομικά κείμενα.
- Δεν έχουν όλα τα κράτη μέλη θεσπίσει τον αναγκαστικό γάμο ως ποινικό αδίκημα στην εθνική τους νομοθεσία σύμφωνα με το άρθρο 37 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, αλλά έχουν ωστόσο ποινικοποιήσει άλλες πράξεις.

Θέματα αστικού και μεταναστευτικού δικαίου

Ενώ ανωτέρω εστίασαμε στην πτυχή της ποινικοποίησης του αναγκαστικού γάμου, το τμήμα αυτό επικεντρώνεται στις αστικές συνέπειες του αναγκαστικού γάμου μέσω της συζήτησης του περί γάμου δικαίου. Για σας, ως εκπαιδευτή, είναι σημαντικό να γνωρίζετε τις διατάξεις του αστικού δικαίου στο πλαίσιο του αναγκαστικού γάμου, καθώς

διατάξεις του αστικού δικαίου για να καταστεί λειτουργική η ελεύθερη συγκατάθεση για γάμο, μέτρα για την περίπτωση γάμου που συνάπτεται από άτομα κάτω των 18 ετών και αποτελεσματικές δυνατότητες για την ακύρωση ενός αναγκαστικού γάμου μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη του αναγκαστικού γάμου και στην προστασία των θυμάτων. Το δίκαιο περί γάμου προβλέπει συγκεκριμένα εργαλεία για την καταπολέμηση του αναγκαστικού γάμου (FRA 2014b: 20).

Σε αυτό το υποτμήμα γίνονται επίσης αναφορές στο μεταναστευτικό δίκαιο, καθώς αυτό μπορεί να έχει αντίκτυπο στην προστασία θυμάτων αναγκαστικών γάμων που είναι γυναίκες πρόσφυγες.

α) Διεθνές επίπεδο

Το 1964, εκδόθηκε η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη Συγκατάθεση σε Γάμο, την Ελάχιστη Ηλικία Γάμου και την Καταχώρηση των Γάμων και η συνοδευτική Σύσταση (1965). Η Σύμβαση και η Σύσταση καθορίζουν ένα πλαίσιο για την αποδοχή γάμων σε μια χώρα, την ελάχιστη ηλικία γάμου, την αντιμετώπιση της πτυχής της συγκατάθεσης κλπ. Ωστόσο, και τα δύο κείμενα δεν παρέχουν τον τρόπο με τον οποίο τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι σύζυγοι εισέρχονται στον γάμο με ελεύθερη και πλήρη συγκατάθεση (Psaila et al., 2016: 25,42).

β) Περιφερειακό επίπεδο

Υπάρχουν πολλές νομικές περιφερειακές πράξεις που αντιμετωπίζουν τα νομικά ζητήματα του γάμου. Το άρθρο 12 ECHR εγγυάται στους άνδρες και τις γυναίκες που είναι σε κατάλληλη ηλικία το δικαίωμα να παντρευτούν (Psaila et al., 2016: 28). Το άρθρο 9 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (CFR) ορίζει το δικαίωμα του γάμου και το δικαίωμα δημιουργίας οικογένειας (FRA 2014b: 17).

Ενώ το άρθρο 37 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης επικεντρώνεται στην ποινικοποίηση του αναγκαστικού γάμου (βλ. ανωτέρω), το άρθρο 32 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης ορίζει τις αστικές συνέπειες όσον αφορά την ακύρωση και λύση ενός αναγκαστικού γάμου (Coe 2011: 31). Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης έχει επίσης επιπτώσεις σε σχέση με την μετανάστευση σε περιπτώσεις αναγκαστικών γάμων. Στο άρθρο 59, η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ορίζει ότι εάν μια σύζυγος ή σύντροφος είναι θύμα έμφυλης βίας, το καθεστώς παραμονής της δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την άδεια παραμονής του συζύγου ή του συντρόφου της, αλλά αυτονόμως (ο.π.: 15). Η Σύμβαση προβλέπει επίσης ότι σε περιπτώσεις αναγκαστικών γάμων είναι σημαντικό οι αρχές να χορηγούν στις γυναίκες πρόσφυγες αυτόνομη άδεια παραμονής ακόμη και στις περιπτώσεις που ο γάμος λήξει πριν από τη λήξη της περιόδου δοκιμασίας, καθώς άλλως τα θύματα αναγκαστικού γάμου φέρονται αναγκασμένα να παραμείνουν παντρεμένα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ή οδηγούνται σε απέλαση μετά το διαζύγιο (άρθρο 59 (1-2)). Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες μια γυναίκα πρόσφυγας μεταφέρεται εκτός της ΕΕ για να υποβληθεί σε αναγκαστικό γάμο και υπερβεί την προβλεπόμενη ή λήξει η προθεσμία παραμονής εκτός συμβαλλόμενου μέρους της σύμβασης, η θιγόμενη γυναίκα πρόσφυγας επανακτά το καθεστώς παραμονής της λόγω το ότι είναι θύμα αναγκαστικού γάμου (άρθρο 59(4)) (Coe 2011: 51-52).

Σε επίπεδο ΕΕ, στο πλαίσιο του αναγκαστικού γάμου γίνεται συχνά αναφορά στην Οδηγία 2003/86/ΕΚ για την Οικογενειακή Επανάμιση. Σύμφωνα με την Οδηγία, τα Κράτη Μέλη μπορούν να καθορίζουν την ελάχιστη ηλικία για έναν/μία σύζυγο να ενωθεί με το άτομο που τον/την υποστηρίζει οικονομικά (άρθρο 4(5)), να απορρίπτουν αίτηση εισόδου και παραμονής με σκοπό την επανάμιση της οικογένειας ή να ανακαλούν ή αρνούνται την επέκταση της άδειας παραμονής ενός μέλους οικογένειας (άρθρο 16(2β)) (Psaila 2016: 29). Σύμφωνα με το άρθρο 15(3), τα Κράτη Μέλη μπορούν να χορηγούν αυτόνομη άδεια παραμονής σε περιπτώσεις “ιδιαιτέρως δυσχερών περιστάσεων”, στις οποίες περιλαμβάνεται και ο αναγκαστικός γάμος.

γ) Εθνικό επίπεδο

Όπως η αντίληψη περί αναγκαστικού γάμου ποικίλλει από χώρα σε χώρα, το ίδιο συμβαίνει και με την αντίληψη περί πολιτικού γάμου ανά Κράτος Μέλος (Eurora n.d.). Όσον αφορά τους πολιτικούς γάμους, αν και όλα τα κράτη μέλη απαιτούν ως ελάχιστη ηλικία για γάμο τα 18 έτη¹⁷, τα περισσότερα Κράτη Μέλη επιτρέπουν γάμο σε προγενέστερη ηλικία με τη συγκατάθεση των γονέων και/ή δικαστικού ή διοικητικού οργάνου (FRA 2017). Το αστικό δίκαιο ασχολείται επίσης με την πτυχή των γάμων που αφορούν δύο διαφορετικές εθνικότητες, η οποία επίσης ποικίλλει ανά Κράτος Μέλος. Εάν ο γάμος συναφθεί σε Κράτος Μέλος της ΕΕ, το δίκαιο του συγκεκριμένου κράτους μελών ρυθμίζει τους όρους του γάμου. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που ο γάμος έχει συναφθεί εκτός της ΕΕ, μπορεί να εφαρμοστεί το εθνικό δίκαιο της χώρας καταγωγής σύμφωνα με το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Όσον αφορά τον αναγκαστικό γάμο, είναι επίσης σημαντικό να συζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο τα Κράτη Μέλη της ΕΕ αντιμετωπίζουν τους θρησκευτικούς γάμους. Πρέπει εδώ να γίνει αναφορά στην περίπτωση του νόμου της Σαρία¹⁸ (Oguinniran 2010: 5). Η Σαρία εμφανίζεται σε κάθε σημείο της καθημερινής ζωής. Αυτό σημαίνει ότι σε χώρες ή περιφέρειες στις οποίες εφαρμόζεται στην πράξη η Σαρία, εφαρμόζεται αποκλειστικά ο νόμος της Σαρία. Σε περιπτώσεις γάμου, αυτό π.χ. σημαίνει ότι το Κοράνι μπορεί να ερμηνευτεί κατά τέτοιο τρόπο που να επιτρέπει τον γάμο ανήλικων μικρών κοριτσιών. Μια άλλη πτυχή που πρέπει να συζητηθεί σε θέματα αναγκαστικού γάμου είναι το ζήτημα της πολυγαμίας. Το Κοράνι επιτρέπει την πολυγαμία στους άνδρες, αλλά δεν την ενθαρρύνει¹⁹. Οι μουσουλμανικοί γάμοι χωρίς την ύπαρξη πολιτικού γάμου δεν αναγνωρίζονται νομικά. Σύμφωνα με το νόμο της Σαρία, ένα διαζύγιο είναι επίσης δυνατό και συχνά πρέπει να γίνει, καθώς τα πολιτικά διαζύγια δεν γίνονται αποδεκτά για τον τερματισμό ενός ισλαμικού γάμου. Ενώ οι άνδρες μπορούν ανά πάσα στιγμή να χωρίσουν μια γυναίκα, οι γυναίκες πρέπει να πάνε σε μια θρησκευτική αρχή - συνήθως ένα Συμβούλιο της Σαρία - και να παράσχουν ένα λόγο διαζυγίου, όπως αδικαιολόγητη συμπεριφορά, μοιχεία, μακρά φυλάκιση του συζύγου κλπ. Τότε εκδίδεται ένα talaq, ένα διαζύγιο. Τα ισλαμικά διαζύγια ή ακυρώσεις πρέπει γενικά να ακολουθούν ένα πολιτικό διαζύγιο σε Κράτος Μέλος της ΕΕ προκειμένου να γίνουν δεκτά (MWNUK 2016: 5-43).

Τα δικαστήρια των Κρατών Μελών της ΕΕ έχουν τη δυνατότητα να ακυρώσουν έναν γάμο που έχει συναφθεί στο εξωτερικό. Υπό αυτές τις συνθήκες, τα δικαστήρια πρέπει να αποδείξουν ότι ο γάμος ή το έθιμο έρχονται σε σύγκρουση με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες γυναίκες πρόσφυγες μεταφέρθηκαν εκτός της ΕΕ για να παντρευτούν με βία, τα Κράτη Μέλη της ΕΕ πρέπει να επιτρέπουν στις γυναίκες πρόσφυγες την επιστροφή τους στα συγκεκριμένα Κράτη Μέλη σύμφωνα με το άρθρο 59(4) της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Ωστόσο, το δικαίωμα επανεισόδου μπορεί να είναι δύσκολο να εκπληρωθεί (ηλικία, προοπτικές ένταξης κ.λπ.), παρόλο που οι συνθήκες για τα θύματα αναγκαστικού γάμου μπορούν να αρθούν. Τα Κράτη Μέλη μπορούν να περιορίσουν την οικογενειακή επανάμιση σε περιπτώσεις υποψίας αναγκαστικού γάμου, π.χ. μέσω ελάχιστων απαιτήσεων ηλικίας για σύζυγους για οικογενειακή επανάμιση. Ορισμένα Κράτη Μέλη αύξησαν επίσης την ηλικία των συζύγων σε περιπτώσεις οικογενειακής επανάμισης ως ένα μηχανισμό αντιμετώπισης του αναγκαστικού γάμου (FRA 2014b: 7; 22-25; 38).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη Συγκατάθεση σε Γάμο, την Ελάχιστη Ηλικία Γάμου και την Καταχώρηση γάμων και η συνοδευτική Σύσταση καθορίζουν ένα πλαίσιο αποδοχής γάμων.
- Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ρυθμίζει τις αστικές και ποινικές συνέπειες του αναγκαστικού γάμου.
- Τα Κράτη Μέλη μπορούν να αναφέρονται στο μεταναστευτικό δίκαιο - π.χ. την Οδηγία για την Οικογενειακή Επανάμιση - καθώς μπορεί να επηρεάσει την προστασία των θυμάτων αναγκαστικών γάμων.
- Τα ισλαμικά διαζύγια ή η ακύρωση απαιτούν πολιτικό διαζύγιο ή ακύρωση σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία κάθε Κράτους Μέλους.

¹⁷ Με την εξαίρεση της Σκωτίας όπου η ελάχιστη ηλικία είναι 16 ετών (ο.π.).

¹⁸ Η Σαρία είναι ένα νομικό σύστημα που υποστηρίζεται από τους υποστηρικτές της Ισλαμικής πίστης (Oguinniran 2010: 5).

¹⁹ Η πολυγαμία βασίζεται στην ιδέα φροντίδας των ορφανών, του γάμου με χήρες και θεωρείται ως λύση σε ένα κοινωνικό πρόβλημα ανθρώπων που δεν μπορούν να υποστηρίξουν τον εαυτό τους (MWNUK 2016: 5-15).

Το κατωτέρω γράφημα συνοψίζει τα κύρια πορίσματα σχετικά με τον τρόπο που το αστικό, ποινικό και μεταναστευτικό δίκαιο αντιμετωπίζει θέματα αναγκαστικού γάμου σε Ευρωπαϊκό επίπεδο:

Αντιμετώπιση αναγκαστικού γάμου από διάφορες νομικές απόψεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο

Το γράφημα έχει σχεδιασθεί από την SOLWODI Deutschland e.V.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- λέγξτε την εθνική νομοθεσία σας σε σχέση με το αστικό δίκαιο: ποιες είναι οι νομικές προϋποθέσεις γάμου στη χώρα σας; Επισκεφθείτε π.χ. τους ιστότοπους [Couples in Europe](#)²⁰ (Couple Europe n.d.) και [FRA \(2017\)](#) σχετικά με τα δεδομένα που αφορούν το γάμο με συναίνεση.
- Ελέγξτε την εθνική νομοθεσία σας σε σχέση με το ποινικό δίκαιο: πώς ορίζεται ο αναγκαστικός γάμος; Είναι ποινικοποιημένος; Εάν όχι, πώς αντιμετωπίζονται συνήθως οι περιπτώσεις αναγκαστικού γάμου;
- Ερευνήστε σχετικά με το δίκαιο για την οικογενειακή επανένωση στη χώρα σας: πού και με ποιο τρόπο γίνονται αναφορές στον αναγκαστικό γάμο;
- Ελέγξτε τους κανόνες σχετικά με την πολυγαμία στη χώρα σας. Μπορείτε, π.χ. να ανατρέξετε στο [αύνδεσμο](#) του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (EMN) (2016).

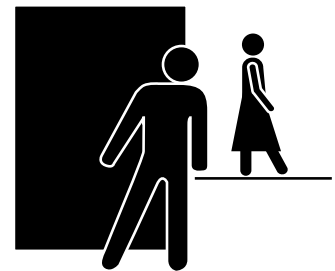
5.3 Ψυχολογική βία - Επίμονη καταδίωξη ή παρακολούθηση (Stalking) και παρενόχληση

Παρόλο που η ψυχολογική βία δεν σημαίνει ότι είναι αφ' εαυτού έμφυλη, είναι σημαντικό για σας να αναγνωρίσετε ότι γενικά υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός περιπτώσεων στις οποίες οι γυναίκες υφίστανται ψυχολογική βία και συναισθηματική κακοποίηση (Bonewit & de Santis 2016: 16). Η ψυχολογική βία αναγνωρίζεται ως μορφή έμφυλης βίας στο άρθρο 33 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Αναφέρεται σε ένα είδος βίας στο οποίο ένα άτομο χρησιμοποιεί απειλές και προκαλεί φόβο για να ελέγξει ένα άλλο άτομο. Η ψυχολογική βία συχνά αποτελεί μια μορφή βίας εγγύς συντρό-φου. Αυτή η μορφή βίας περιλαμβάνει:

- απειλή πρόκλησης βλάβης σε άτομο ή την οικογένεια του ατόμου εάν αυτός/αυτή φύγει,
- απειλή πρόκλησης βλάβης στον ίδιο/ίδια,
- απειλές βίας,
- απειλές εγκατάλειψης,
- λεκτική επίθεση,
- μη ορθός έλεγχος των δραστηριοτήτων του ατόμου,
- άρνηση συντροφικότητας ή στοργής,
- κλπ. (Πρωτοβουλία για την Πρόληψη της Βίας 2018) (Violence Prevention Initiative 2018).

Η ψυχολογική βία είναι παρούσα σε όλες τις μορφές έμφυλης βίας που συζητάμε σε αυτό το κεφάλαιο. Σε αυτό το υποκεφάλαιο, θα θέλαμε να σας παρουσιάσουμε την επίμονη παρακολούθηση και την παρενόχληση ως διακριτές μορφές ψυχολογικής βίας, όπως αυτές αναφέρονται συνήθως όταν συζητείται το θέμα της ψυχολογικής βίας. Η επίμονη παρακολούθηση και η παρενόχληση μοιράζονται μερικά κοινά μοτίβα συμπεριφοράς. Η παρενόχληση χρησιμοποιείται συχνά ως γενικός όρος που περιλαμβάνει την επίμονη παρακολούθηση, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συνώνυμο αυτής. Η παρενόχληση είναι η ανεπιθύμητη συμπεριφορά που συμβαίνει με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας ενός ατόμου ή δημιουργεί ένα εκφοβιστικό, εχθρικό, εξευτελιστικό, ταπεινωτικό ή προσβλητικό περιβάλλον” (Πανεπιστήμιο του Exeter n.d.). Ο όρος “stalking (επίμονη παρακολούθηση)” προέρχεται από το κυνήγι και συνδέεται με τον κυνηγό που παραφυλάει το θήραμά του. Σύμφωνα με τον ψυχίατρο και ειδικό σε θέματα stalking Meloy, το stalking είναι η διαρκής παρενόχληση ή καταδίωξη άλλων ατόμων που μπορεί να τα κάνει να αισθάνονται ότι δεν είναι πλέον ασφαλή (Ortiz-Müller 2017: 26). Το stalking χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα από μια επαναλαμβανόμενη και συστηματική μορφή μιας συγκεκριμένης ενέργειας που απευθύνεται σε ένα συγκεκριμένο άτομο την οποία δεν επιθυμεί το θύμα. Το θύμα μπορεί να θεωρήσει την ενέργεια αυτή εκνευριστική, τρομοκρατική ή ενοχλητική (van der Aa 2017: 108). Καλύπτει συνήθως ένα μοτίβο παρενόχλησης και/ή απειλητικής συμπεριφοράς. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει: παρακολούθηση ενός ατόμου, πραγματοποίηση τηλεφωνικών κλήσεων σε όλες τις ώρες της ημέρας και της νύχτας, αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, φαξ, επιστολών ή αντικειμένων, βανδαλισμό περιουσίας ενός ατόμου (Bonewit & de Santis 2016: 16). Το stalking εμφανίζεται συχνά σε ετερο- αλλά και ομοφυλοφιλικές σχέσεις. Τα

²⁰ Ο ιστότοπος είναι διαθέσιμος σε διάφορες γλώσσες.

άτομα συνήθως πέφτουν θύματα stalking από τον πρώην σύντροφό τους (Siepelmeyer & Ortiz-Müller 2017: 38-39).

Το άρθρο 34 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης προτρέπει όλα τα συμβαλλόμενα κράτη να εφαρμόσουν νόμους κατά του stalking, με εξαίρεση τη Δανία (van der Aa 2017: 109-110). Με τη συμπερίληψη του stalking στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η Σύμβαση υπογραμμίζει ότι το stalking είναι μια μορφή έμφυλης βίας, δεδομένου ότι τα στοιχεία δείχνουν ότι τα θύματα είναι συχνά θηλυκού γένους, ενώ οι δράστες συνήθως είναι άνδρες (Coe n.d.). Σε επίπεδο ΕΕ, οι διατάξεις για την καταπολέμηση του stalking υπάρχουν π.χ. στην Οδηγία 2011/99/ΕΕ, δηλαδή την Οδηγία για την Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας (European Protection Order, EPO) την οποία τα Κράτη Μέλη οφείλουν να εφαρμόσουν (βλ. υποκεφάλαιο 7.2) (Bonewit & de Santis 2016: 16). Επί του παρόντος, 21 Κράτη Μέλη έχουν εφαρμόσει ειδική νομοθεσία κατά του stalking. Ενώ σε ορισμένα Κράτη Μέλη, όπως στην Ισπανία, Ιταλία, Μάλτα, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβενία και Φινλανδία, το stalking έχει ποινικοποιηθεί ως αυτοτελές αδίκημα, άλλα Κράτη Μέλη όπως το Βέλγιο, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες και η Ρουμανία αντιμετωπίζουν το stalking ως μια συμπεριφορά παρενόχλησης (Christofi et al., 2017: 63). Στα Κράτη Μέλη της Βουλγαρίας, Εσθονίας, Δανίας, Ελλάδας, Λεττονίας, Λιθουανίας και Κύπρου, το stalking ή μάλλον η παρενόχληση δεν αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητο ποινικό αδίκημα. Οι διαφορετικοί ορισμοί του stalking στα Κράτη Μέλη της ΕΕ δείχνουν ότι ορισμένα Κράτη Μέλη έχουν διαφορετική αντίληψη όσον αφορά το stalking από, τι περιγράφεται στην Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (van der Aa 2017: 110-121). Όσον αφορά την παρενόχληση, το άρθρο 40 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αφορά την σεξουαλική παρενόχληση (βλ. υποκεφάλαιο 5.4). Η ΕΕ έχει αντιμετωπίσει το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης, ιδίως στο πλαίσιο του χώρου εργασίας, όπως π.χ. με την Οδηγία 2006/54/ΕΕ. Πρέπει να τονιστεί ότι η παρενόχληση δεν απαιτείται να είναι αποκλειστικώς σεξουαλικού χαρακτήρα, αν και τα νομοθετικά μέτρα εντός της ΕΕ επικεντρώνονται στη σεξουαλική παρενόχληση. Το Πανεπιστήμιο του Exeter (n.d.) δημιούργησε έναν πίνακα²¹ που δείχνει ότι η απαράδεκτη σωματική και λεκτική συμπεριφορά μπορεί να αποτελέσει μια μορφή παρενόχλησης:

Μη αναγκαία φυσική επαφή, αστεία σεξουαλικού χαρακτήρα, παρουσίαση υλικού σαφώς σεξουαλικού περιεχομένου, άσμενες απαιτήσεις ή αιτήσεις για σεξουαλική επαφή	Μπορεί να αποτελεί σεξουαλική παρενόχληση
Αδιάκριτες ή ακατάλληλες ερωτήσεις, υποτιμητικές ονομασίες, προσβλητικές παρατηρήσεις ή αστεία	Μπορεί να αποτελεί παρενόχληση
Χλευασμός προσωπικών περιστάσεων ή εμφάνισης	Μπορεί να αποτελεί προσωπική παρενόχληση
Αδικαιολόγητη κριτική, απομόνωση, σχολιασμός ή συμπεριφορά που εκφοβίζει ή εξευτελίζει	Μπορεί να αποτελεί bullying
Αποστολή επανειλημμένων ή ανησυχητικών μηνυμάτων στο φωνητικό ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, παρακολούθηση στο σπίτι ή προσέγγιση συναδέλφων για αναζήτηση προσωπικών πληροφοριών	Μπορεί να αποτελεί stalking
Οποιαδήποτε ακατάλληλη επικοινωνία που αποστέλλεται μέσω κοινωνικών μέσων	Μπορεί να αποτελεί παρενόχληση

Μέσω της ψηφιοποίησης, το φαινόμενο του stalking και της παρενόχλησης στον κυβερνοχώρο (cyberstalking/κυβερνοπαρενόχληση) είναι σε αύξηση εντός της ΕΕ επηρεάζοντας επίσης και τις γυναίκες πρόσφυγες. Το cyberstalking π.χ. περιλαμβάνει stalking μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μηνυμάτων κειμένου, κοινωνικών μέσων ή άλλων μέσων επικοινωνίας μέσω διαδικτύου, δημοσίευση επιθετικών σχολίων για το θύμα ή διακίνηση προσωπικών φωτογραφιών ή βίντεο του θύματος στο διαδίκτυο. Κυβερνοπαρενόχληση σημαίνει την παρενόχληση γυναικών μέσω του διαδικτύου, π.χ. όπως μέσω της λήψης ανεπιθύμητων, προσβλητικών, σεξουαλικών μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στο πλαίσιο της μελέτης του σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, ο FRA διαπίστωσε ότι το 11% των γυναικών στην ΕΕ έχουν βιώσει κυβερνοπαρενόχληση (Bonewit & de Santis 2016: 17).

Σε σύγκριση με τη σωματική κακοποίηση, η ψυχολογική βία είναι κρυφή, καθώς οι ψυχολογικές πληγές που προκύπτουν από τις συνεχείς προσβολές, ταπεινώσεις, περιορισμό στο σπίτι και απειλές βίας προκαλούν ψυχολογικές πληγές. Οι γυναίκες πρόσφυγες που βιώνουν αυτή τη μορφή βίας ζουν σε κατάσταση μόνιμης ανασφάλειας. Μια μελέτη της Al-Modallal (2012) σχετικά με τις γυναίκες Παλαιστίνιες πρόσφυγες που ζουν σε στρατόπεδα προσφύγων στην Ιορδανία διαπίστωσε ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά στην ψυχική υγεία μεταξύ των γυναικών που έχουν υποστεί ψυχολογική βία και των γυναικών που δεν έχουν βιώσει αυτό το είδος βίας. Το 77% 267 γυναικών προσφύγων είχαν αντιμετωπίσει ψυχολογική βία από τους συντρόφους τους. Αυτές οι γυναίκες είχαν υψηλότερους βαθμούς κατάθλιψης σε σύγκριση με εκείνες που δεν υπήρξαν θύματα ψυχολογικής βίας (ο.π.: 561-563). Τι σημαίνουν αυτά τα ευρήματα για τις γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας; Λόγω πολιτισμικών παραγόντων, έλλειψης ενημέρωσης σχετικά με το πού μπορούν να αναζητήσουν βοήθεια και πιθανής απομόνωσης που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν στη χώρα υποδοχής, δεν καταγγέλλουν την έμφυλη βία και αυτοί είναι ένας άλλος λόγος που υποφέρουν σιωπηλά (βλ. υποκεφάλαιο 6.1) (FRA 2014: 89-90, 112-116). Αυτό αυξάνει τον κίνδυνο ψυχικών ασθενειών (π.χ. κατάθλιψη) καθώς και αυτοκτονίας (Al-Modallal 2012:560). Ως εκπαιδευτής, θα πρέπει να εισηγηθείτε στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας ότι είναι σημαντικό να πραγματοποιούν διάγνωση κινδύνου. Το *Stalking Risk Profile (SRP)* ή το *Stalking Assessment and Management Instrument (SAM)* μπορεί να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία για αυτούς για την υποστήριξη των ατόμων που εξυπηρετούν (Hoffmann & Streich 2017: 243-244). Η γερμανική ομοσπονδιακή ένωση κέντρων κρίσης για βιασμούς και κέντρων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε γυναίκες (bff) έχει αναπτύξει μια [ιστοσελίδα για το ψηφιακό έγγραφο](#) και έχει δημοσιεύσει εκεί εικόνες που συμβολίζουν το stalking. Μπορείτε να ενημερώσετε τους συμμετέχοντές σας για τις εικόνες κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής σας τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιούν για συζήτηση επί της ψυχολογικής βίας με τα άτομα που εξυπηρετούν (bff n.d.).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η ψυχολογική βία - ειδικά η επίμονη παρακολούθηση και η παρενόχληση - μπορεί να αποτελεί μια μορφή έμφυλης βίας.
- Η ψυχολογική βία είναι δύσκολο να εντοπιστεί.
- Οι γυναίκες πρόσφυγες έχουν αυξημένο κίνδυνο να υποστούν ψυχολογική βία.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: πώς αντιμετωπίζεται η επίμονη παρακολούθηση και η παρενόχληση;
- Παρακολουθήστε τα [εκπαιδευτικά βίντεο](#) σχετικά με την επίμονη παρακολούθηση από το Stalking Resource Centre (n.d.).
- Ερευνήστε εάν υπάρχουν κατευθυντήριες οδηγίες για την καταπολέμηση της επίμονης παρακολούθησης και της παρενόχλησης στην εθνική σας γλώσσα και στο εθνικό σας πλαίσιο.

²¹ Ο ανωτέρω πίνακας έχει προσαρμοστεί με βάση τον πίνακα του Πανεπιστημίου του Exeter (n.d.).

5.4 Σεξουαλική βία

Ομοίως με τα εγκλήματα τιμής, η σεξουαλική βία είναι ένας όρος ομπρέλα. Η σεξουαλική βία είναι:

ενέργειες ή πράξεις εκμετάλλευσης ή με άλλο τρόπο κατευθυνόμενες κατά της σεξουαλικότητας ενός ατόμου χρησιμοποιώντας εξαναγκασμό, από οποιοδήποτε άτομο ανεξάρτητα από τη σχέση του με το θύμα, σε οποιοδήποτε περιβάλλον ή χώρο, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της κατοικίας και του χώρου εργασίας (ΠΟΥ 2002: 149).

Η σεξουαλική βία περιλαμβάνει μια σειρά αδικημάτων:

- ο βιασμός λέγεται ότι αποτελεί τη σοβαρότερη μορφή σεξουαλικής βίας, καθώς είναι ιδιαίτερα οδυνηρός και επιζήμιος και έχει μακροχρόνιες συνέπειες (Bonewit & de Santis 2016: 14). Σε γενικές γραμμές, βιασμός είναι η «με σωματική βία ή με άλλο τρόπο εξαναγκασμένη διείσδυση - ακόμη και ελαφρά - στο αιδοίο ή τον πρωκτό, του πέους, άλλου μέρους του σώματος ή ενός αντικειμένου» (ΠΟΥ 2002: 149);
- ο συζυγικός βιασμός είναι μια μορφή βιασμού που συμβαίνει στο πλαίσιο του γάμου. Σε ορισμένες κοινωνίες είναι δύσκολο να αναγνωριστεί αυτός ο τύπος σεξουαλικής βίας ως βιασμός. Ακόμη και σε ορισμένα Κράτη Μέλη της ΕΕ ο συζυγικός βιασμός δεν αναγνωρίζεται ως έγκλημα (Bonewit & de Santis 2016: 14).
- απόπειρα βιασμού: έγκλημα στο οποίο ο βιασμός ήταν το κίνητρο μιας επίθεσης, αν και δεν πραγματοποιήθηκε βιασμός (IRIN 2004),
- σεξουαλική κακοποίηση: πραγματική ή απειλούμενη σωματική διείσδυση σεξουαλικής φύσης, συμπεριλαμβανομένου του ανάρμοστου αγγίγματος, με βία ή υπό άνισης ή εξαναγκαστικές συνθήκες (ο.π.),
- σεξουαλική βία ως όπλο πολέμου και βασανιστηρίων (βλ. υποκεφάλαιο 5.4.1) (UNHCR 2003: 17);
- σεξουαλική εκμετάλλευση ή καταναγκαστική πορνεία (βλ. υποκεφάλαιο 5.6),
- σεξουαλική παρενόχληση (βλ. υποκεφάλαιο 5.3),
- σεξουαλική κακοποίηση παιδιών: οποιαδήποτε σεξουαλική σχέση / αλληλεπίδραση με ένα παιδί, όπου το παιδί χρησιμοποιείται για σεξουαλική ικανοποίηση (IRIN 2004),
- άρνηση του δικαιώματος χρήσης αντισύλληψης ή λήψης άλλων μέτρων προστασίας από STD (ΠΟΥ 2002: 149),
- άλλες πράξεις: η αιμομιξία και η έκθεση σε καταναγκαστική πορνογραφία μπορεί επίσης να αποτελούν άλλες πράξεις σεξουαλικής βίας (UNFPA & WAVE 2014: 21). Ο εξαναγκασμός σε στοματικό σεξ, ο εξαναγκασμός σε ανυπανισμό ή στην παρακολούθηση κάποιου που ανυπανίζεται, επίσης υπολογίζονται ως άλλες πράξεις σεξουαλικής κακοποίησης (Nona n.d.). Ο ΠΟΥ αντιμετώπισε επίσης και άλλες μορφές βίας κατά της σεξουαλικής ακεραιότητας που συζητάμε στο κεφάλαιο 5 - π.χ. FGM, δοκιμή παρθενίας, αναγκαστικές αμβλώσεις, εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση - ως μορφές σεξουαλικής βίας (UNFPA & WAVE 2014: 21).

Η σεξουαλική βία αποτελεί μορφή έμφυλης βίας, καθώς οι γυναίκες επηρεάζονται δυσανάλογα από αυτήν. Σε παγκόσμια κλίμακα, τα δεδομένα δείχνουν ότι σε ορισμένες χώρες σχεδόν μία στις τέσσερις γυναίκες μπορεί να βιώσει σεξουαλική βία (ΠΟΥ 2002: 149). Η μελέτη του FRA (2014) έδειξε ότι μία στις δέκα γυναίκες, πολίτες της ΕΕ, έχει βιώσει μια μορφή σεξουαλικής βίας από την ηλικία των 15 ετών. Το 97% των θυτών λέγεται ότι είναι άνδρες (ο.π.: 20-51, Bonewit & de Santis 2016 : 13). Οι θύτες μπορεί να είναι σύντροφοι, σύζυγοι, μέλη της οικογένειας, γνωστοί, ξένοι, κλπ. (De Schrijver et al., 2018: 1-2). Ο βιασμός είναι το πλέον καταγεγραμμένο έγκλημα σεξουαλικής βίας (EUROSTAT 2017).

Η σεξουαλική βία έχει σοβαρές συνέπειες τόσο για τη σωματική όσο και για την ψυχική υγεία. Η σεξουαλική βία μπορεί να προκαλέσει σωματικές βλάβες καθώς και προβλήματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας που μπορεί να έχουν άμεσες και/ή μακροχρόνιες συνέπειες. Όσον αφορά την ψυχική υγεία, η σεξουαλική βία μπορεί να οδηγήσει σε αυτοκτονία, αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχολογική υγεία των θυμάτων κλπ. Τα θύματα ενδέχεται επίσης να αντιμετωπίσουν κοινωνικό αποκλεισμό και στιγματισμό από τις κοινότητες και τις οικογένειές τους. Λόγω σεξουαλικής βίας σωματικώς και συναισθηματικώς σχετιζόμενης με την αναπαραγωγή, πράξεις σεξουαλικής βίας μπορούν να οδηγήσουν σε ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, να έχουν γυναικολογικές συνέπειες (αιμορραγία, λοίμωξη, πόνος, ερεθισμό των γεννητικών οργάνων, λοιμώξεις του ουροποιητικού συστήματος, πυελικό άλγος, οδυνηρή σεξουαλική επαφή κλπ.) και να προκαλέσουν έκθεση σε HIV και άλλες σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες (Bonewit & de Santis 2016: 13-14, Walby et al., 2013: 48, ΠΟΥ 2002: 162-164). Εάν είναι δυνατόν, οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να παραπέμπουν εξυπηρετούμενα άτομα που έχουν βιώσει σεξουαλική βία σε επαγγελματίες του τομέα της υγείας το συντομότερο δυνατόν, καθώς μπορούν να υποστηρίξουν ιατρικές τα άτομα που εξυπηρετούν. Αυτό δεν πρέπει να γίνεται ενάντια στην ελεύθερη βούληση των εν λόγω ατόμων! Ανάλογα με τη μορφή σεξουαλικής βίας που έχουν βιώσει, μπορείτε επίσης να υποστηρίξετε τα εν λόγω άτομα να συλλέξουν αποδεικτικά στοιχεία αν θέλουν ο θύτης να διωχθεί ή να διατηρήσουν τα αποδεικτικά στοιχεία αποθηκευμένα μέχρι να αποφασίσουν για την καταγγελία στην αστυνομία της σεξουαλικής βίας κάποια στιγμή στο μέλλον (ο.π.: 174, Walby et al., 2013: 61). Υπογραμμίστε το γεγονός ότι τα θύματα σεξουαλικής βίας δεν χρειάζονται μόνον ιατρική ή ψυχολογική στήριξη, αλλά και οικονομική στήριξη και μακροπρόθεσμη προστασία, πράγμα που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευση όταν συμβουλευθούν μια γυναίκα πρόσφυγα που είναι θύμα σεξουαλικής βίας (MSF 2009: 17).

Υπάρχουν διαθέσιμα διάφορα εργαλεία για τους επαγγελματίες ώστε να διευκολυνθεί ο εντοπισμός και η υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής βίας: η Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης (International Rescue Committee, 2008) έχει εκδώσει το εκπαιδευτικό εργαλείο πολυμέσων [Clinical Care for Sexual Assault Survivors - Facilitator's Guide - A Multimedia Training Tool](#), οι Basile et. al (2016) έχουν εκδώσει το τεχνικό πακέτο για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας σε κοινότητες [STOP SV: A Technical Package to Prevent Sexual Violence](#) και ο ΠΟΥ (2010) έχει δημοσιεύσει την έκδοση [Preventing intimate partner and sexual violence against women - Taking action and generating evidence](#) για την θέσπιση προγραμμάτων πρόληψης της σεξουαλικής βίας. Παρόλο που τα κείμενα αυτά δεν απευθύνονται σε κοινότητες προσφύγων, μπορεί να είναι χρήσιμα για τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας για χρήση τους στη δουλειά τους με γυναίκες πρόσφυγες.

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 12 - Κατανόηση της φύσης της σεξουαλικής βίας

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να ενημερώσει τους συμμετέχοντές σας για τη φύση της σεξουαλικής βίας.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (90 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (15 λεπτά)
Άσκηση	Εκτελέστε την Activity D2: Sexual Violence - Is it or Isn't It? Όπως περιγράφεται στο Plan's (2015) Module 5 Being Non-Violent in Personal Relationships και χρησιμοποιήστε επίσης το υλικό που την συνοδεύει (ο.π.: 22-26 [σελίδες 223-227 στο κείμενο με μορφή PDF]) (90 λεπτά). Συζητήστε όλοι μαζί τα ευρήματά σας. Ποια ήταν τα σημεία εκείνα για τα οποία δεν ήσασταν ενήμεροι σχετικά με τη φύση της σεξουαλικής βίας; (15 λεπτά)

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 13 - Σκεφτείτε την εργασία σας με γυναίκες πρόσφυγες που έχουν βιώσει σεξουαλική βία

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να εισαγάγει τους συμμετέχοντες σε μια άσκηση διαλογισμού προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα τρέχουσες συμπεριφορές, προτεραιότητες και εμπειρίες από την εργασία τους με γυναίκες πρόσφυγες που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής βίας.
Χρόνος	Ατομική εργασία (15 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (15 λεπτά)
Άσκηση	Αφήστε κάθε συμμετέχοντα εκπαίδευσης να συμπληρώσει το Appendix 1 WAVE Working Group on Sexual(ised) Violence (including Prostitution and Pornography) Questionnaire (Blank et al. 2018: 32-35) (15 λεπτά). Τα αποτελέσματα πρέπει στη συνέχεια να συζητηθούν με όλους μαζί τους συμμετέχοντες. Πού και με ποιο τρόπο θα μπορούσαν οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευση να βελτιώσουν το έργο τους στην υποστήριξη γυναικών προσφύγων που έχουν υποστεί σεξουαλική βία; (15 λεπτά)

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η σεξουαλική βία είναι ένας όρος ομπρέλα.
- Ελλείπουν δεδομένα σχετικά με τη σεξουαλική βία.
- Τα θύματα σεξουαλικής βίας υφίστανται άμεσες και μακροχρόνιες συνέπειες.
- Τα εργαλεία καθοδήγησης μπορούν να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας να εντοπίζουν θύματα σεξουαλικής βίας.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ερευνήστε σχετικά με στατιστικές που αφορούν τη σεξουαλική βία στο εθνικό σας πλαίσιο.
- Πραγματοποιήστε την [Online Training on sexual violence by the Sexual Assault Services Training Academy](#) (n.d.)²² ή μια [Online Training from the National Sexual Violence Resource Centre](#) (n.d.) που σας ενδιαφέρει.
- Διαβάστε τη μελέτη [Violence against women: An EU wide survey](#) του FRA (2014a) (ο.π.: 21-50) και την [World Report on Violence and Health](#) του ΠΟΥ (2002) (ο.π.: 147-182). Ποια γεγονότα και στοιχεία από αυτές τις δύο μελέτες θα ήταν ενδιαφέρον να συμπεριλάβετε στην εκπαίδευσή σας;

5.4.1 Σεξουαλική βία στο πλαίσιο του ασύλου

Η σεξουαλική βία είναι ένα ζήτημα που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής στο πλαίσιο του ασύλου. Οι γυναίκες πρόσφυγες λέγεται ότι είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στη σεξουαλική βία, αν και τα δεδομένα είναι σπάνια λόγω υψηλού επιπέδου μη καταγγελίας των περιπτώσεων. Σε σύγκριση με τις γυναίκες πολίτες της ΕΕ, υπάρχει επίσης μεγαλύτερη πιθανότητα να έχουν υποστεί πολλαπλό ή ομαδικό βιασμό (De Schrijver et al., 2018: 2-5). Θα ασχοληθούμε εδώ με τρεις συγκεκριμένες φάσεις στις οποίες οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας βιώνουν σεξουαλική βία που έχει σημασία στο έργο CCM-GBV: η κατάσταση στη χώρα προέλευσης, οι εμπειρίες κατά τη διάρκεια της διαφυγής και οι εμπειρίες στην ΕΕ. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτόν τον πίνακα²³ και τις παρακάτω πληροφορίες για να δείξετε στους συμμετέχοντές σας πώς η σεξουαλική βία μπορεί να είναι ένας λόγος για τις γυναίκες πρόσφυγες να αναζητήσουν άσυλο στην ΕΕ και/ή να επισημάνετε τους περαιτέρω κινδύνους σεξουαλικής βίας κατά τη διαφυγή τους και όταν φτάνουν στην ΕΕ.

Φάση	Τύπος σεξουαλικής βίας	
Στη χώρα προέλευσης / πριν την διαφυγή	Κακοποίηση από πρόσωπα που βρίσκονται στην εξουσία, σεξουαλική σωματική κακοποίηση γυναικών, σεξουαλική επίθεση, βιασμός, απαγωγή από ενόπλους κατά τη διάρκεια σύρραξης διαφόρων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των δυνάμεων ασφαλείας, μαζικός βιασμός και αναγκαστικές εγκυμοσύνες	Σεξουαλική βία σε σχέσεις με εγγύς συντρόφους Σεξουαλική κακοποίηση παιδιών Σεξ επιβίωσης/καταναγκαστική πορνεία Άλλες πράξεις σεξουαλικής βίας (βλ. ανωτέρω υποκεφάλαιο)
Κατά τη διάρκεια της διαφυγής / σε χώρες διέλευσης	Σεξουαλική επίθεση από ληστές, συνοριοφύλακες, αιχμαλωσία για εμπορία από διακινητές	Σεξουαλική επίθεση σε εγκαταστάσεις διέλευσης Σεξ επιβίωσης/καταναγκαστική πορνεία Άλλες πράξεις σεξουαλικής βίας (βλ. ανωτέρω υποκεφάλαιο)
Στη χώρα προορισμού (ΕΕ)	Σεξουαλική επίθεση, εξαναγκασμός, εκβίαση από πρόσωπα που βρίσκονται στην εξουσία, σεξουαλική κακοποίηση αποχωρισμένων παιδιών σε αναδοχή, σεξ επιβίωσης / καταναγκαστική πορνεία, σεξουαλική εκμετάλλευση ατόμων που επιδιώκουν υπαγωγή τους σε νομικό καθεστώς στη χώρα προορισμού (Κράτος Μέλος της ΕΕ) ή πρόσβαση σε βοήθεια και πόρους,	Σεξουαλική βία που βιώνεται σε δομές προσφύγων Άλλες πράξεις σεξουαλικής βίας (βλ. ανωτέρω υποκεφάλαιο)

²² Δεν είναι ανάγκη να διεξαγάγετε τις ενότητες που αναφέρονται στην πολιτεία της Δυτικής Βιρτζίνια, εκτός εάν ενδιαφέρεστε να μάθετε περισσότερα για αυτήν ως μελέτη περίπτωσης.

²³ Ο πίνακας εκδόθηκε με βάση τον πίνακα της UNHCR (2003) σχετικά με τη Sexual and Gender-Based Violence During the Refugee Cycle (ο.π.: 20) και επεκτάθηκε από τους συγγραφείς ώστε να περιλαμβάνει πληροφορίες που προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV.

Η σεξουαλική βία μπορεί να αποτελεί ένα λόγο για τον οποίο οι γυναίκες πρόσφυγες αποφασίζουν να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής τους, π.χ. επειδή έχουν βιώσει ομαδικό βιασμό, παιδική σεξουαλική κακοποίηση ή FGM. Σεξουαλική βία μπορεί επίσης να υπάρξει κατά τη διάρκεια πολέμων και συγκρούσεων καθώς και αμέσως μετά από αυτές. Αυτός ο τύπος σεξουαλικής βίας είναι επίσης γνωστός ως σεξουαλική βία που σχετίζεται με συγκρούσεις (Conflict-Related Sexual Violence, CRSV). Περιλαμβάνει τη σεξουαλική βία ως όπλο πολέμου και βασανιστηρίων, εθνοκάθαρσης ή γενοκτονίας. Η CRSV διαφέρει από άλλους τύπους σεξουαλικής βίας καθώς χρησιμοποιείται ως στρατηγική για την ανάληψη εξουσίας και κυριαρχίας σε μια συγκεκριμένη ομάδα, η οποία θεωρείται κατώτερη (De Schrijver et al., 2018: 11, ΠΟΥ 2002: 156). Στις χώρες διέλευσης, οι γυναίκες πρόσφυγες μπορεί επίσης να βιώσουν σεξουαλική βία. Κατά τη διάρκεια της διαφυγής, οι γυναίκες πρόσφυγες καλύπτουν συχνά το κόστος της διαφυγής με συναλλακτικό σεξ (Phillimore et al., 2018: 5). Πολλές μελέτες δείχνουν ότι γυναίκες πρόσφυγες υφίστανται βιασμό ή άλλη μορφή σεξουαλικής βίας σε χώρα υποδοχής της ΕΕ (De Schrijver et al., 2018: 6). Τα στοιχεία δείχνουν ότι ιδιαίτερα το περιορισμένο νομικό τους καθεστώς και η έλλειψη πρόσβασης σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης θέτουν τις γυναίκες πρόσφυγες σε κίνδυνο να υποστούν περαιτέρω σεξουαλική βία. Γυναίκες πρόσφυγες βιώνουν τη σεξουαλική βία στα χέρια ανθρώπων των αρχών εξουσίας, του προσωπικού των προσφυγικών δομών φιλοξενίας, του συζύγου ή άλλων μελών της οικογένειας αρσενικού γένους καθώς και ξένων (Phillimore et al., 2018: 5).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η σεξουαλική βία μπορεί να είναι ένας λόγος για τον οποίο οι γυναίκες πρόσφυγες αποφασίζουν να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής τους.
- Οι γυναίκες πρόσφυγες εκτίθενται σε διάφορους κινδύνους σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια της διαφυγής τους καθώς και στην ΕΕ.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ερευνήστε σχετικά με το εάν υπάρχουν στοιχεία για εμπειρίες σεξουαλικής βίας σε γυναίκες πρόσφυγες στο εθνικό σας επίπεδο. Αν όχι, ερευνήστε σχετικά με πρόσφατα περιφερειακά ή διεθνή στοιχεία σχετικά με εμπειρίες γυναικών προσφύγων που βίωσαν σεξουαλική βία.

5.4.2 Συναίνεση και σεξουαλική βία

Η σεξουαλική βία απαγορεύεται και αναγνωρίζεται ως έγκλημα έμφυλης βίας σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Σε αυτό το υποκεφάλαιο, γίνεται μια εισαγωγή στους κύριους μηχανισμούς αντιμετώπισης της σεξουαλικής βίας. Αυτό που πρέπει να κρατήσετε από τα παρακάτω υποκεφάλαια είναι το γεγονός ότι τα διεθνή και περιφερειακά πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν εξελιχθεί στην κατεύθυνση της αντίληψης ότι οι σεξουαλικές επιθέσεις, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού, θα πρέπει να ορίζονται από την έλλειψη συναίνεσης για σεξουαλική σχέση. Ως παράδειγμα θα χρησιμοποιηθεί στο παρόν ο βιασμός.

α) Διεθνές επίπεδο

Στο διεθνές νομικό καθεστώς, η σεξουαλική βία γίνεται αντιληπτή με τέσσερις τρόπους: ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, ως μορφή βασανιστηρίων (π.χ. σε περίπτωση βιασμού), ως έγκλημα πολέμου (π.χ. περίπτωση βιασμού) και ως μορφή διακρίσεων λόγω φύλου (Walby et al., 2013: 83). Διάφορα όργανα - όπως οι CEDAW, ICCPR, UDHR και η Δήλωση και Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου - αντιμετωπίζουν τη σεξουαλική βία ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μια μορφή διάκρισης λόγω φύλου (UNHCR 2003: 8).

Οι εξελίξεις στο διεθνές ποινικό δίκαιο έχουν οδηγήσει στην αναγνώριση ότι η συναίνεση μπορεί να δοθεί ελεύθερα και πραγματικά μόνο όταν η ελεύθερη βούληση συναινούστος μέρους δεν συνθλίβεται από καταναγκαστικές συνθήκες και όταν το άτομο είναι ικανό να συναιέσει. Η συναίνεση μπορεί να ακυρωθεί ανά πάσα στιγμή. Ο ορισμός του βιασμού στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο παραπέμπει σε μη συναινετική «[εισβολή στο] σώμα ενός ατόμου από ενέργεια που καταλήγει σε διείσδυση, έστω και ελαφριά, σε οποιοδήποτε μέρος του σώματος ή του δρόσου ή του σώματος με ένα σεξουαλικό όργανο, ή του πρωκτικού ή γεννητικού ανοίγματος του θύματος με οποιοδήποτε αντι-κείμενο ή οποιοδήποτε άλλο μέρος του σώματος» (Διεθνής Αμνηστία 2018: 6).

β) Περιφερειακό επίπεδο

Παρόλο που δεν υπάρχουν συγκεκριμένες απαριθμημένες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχετικά με βιασμούς στην ECHR, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει αναπτύξει νομολογία βάσει των άρθρων που αφορούν τα βασανιστήρια, την απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων χρησιμοποίησε το άρθρο 3 (απαγόρευση βασανιστηρίων) για τη στήριξη καταγγελιών θυμάτων βιασμού κατά της αδράνειας του κράτους τους, π.χ. Aydin έναντι Τουρκίας (αρ. 23178/94) (Walby et al., 2013: 78). Η υπόθεση ορόσημο M.C. κατά Βουλγαρίας (αριθ. 39272/98) δείχνει ότι η έλλειψη βίας δεν σημαίνει ότι το θύμα έχει συναιέσει.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη να ποινικοποιήσουν τον βιασμό και όλες τις άλλες μορφές σεξουαλικής βίας μη συναινετικής φύσης, καθώς και με τρίτους (άρθρο 36). Οι πράξεις σεξουαλικής βίας ορίζονται ως εγκλήματα κατά της σωματικής ακεραιότητας και της σεξουαλικής αυτονομίας ενός ατόμου (Διεθνής Αμνηστία 2018: 28). Η συναίνεση διαδραματίζει επίσης αποφασιστικό ρόλο στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η οποία αναγνωρίζει ότι όλες οι μορφές σεξουαλικών πράξεων που εκτελούνται πάνω σε άλλο άτομο χωρίς τη ελεύθερη συναίνεσή της/του και πραγματοποιούνται εκ προθέσεως αποτελούν πράξεις σεξουαλικής βίας. Η ερμηνεία της λέξης «εκ προθέσεως» έχει αφεθεί στους εθνικούς νομοθέτες ως προς την ερμηνεία της (Coe 2011: 32).

Όσον αφορά τις γυναίκες πρόσφυγες που έχουν υποστεί σεξουαλική βία, το άρθρο 9(2) της Οδηγίας περί αναγνώρισης της ΕΕ αναγνωρίζει τη σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένης της έμφυλης βίας, ως λόγο για δίωξη. Περαιτέρω το άρθρο 25 της Οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής αναγνωρίζει ότι τα θύματα βασανιστηρίων και βιασμού είναι μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα που χρειάζεται να έχει την απαραίτητη αντιμετώπιση, ιδίως πρόσβαση σε κατάλληλη ιατρική και ψυχολογική περίθαλψη.

γ) Εθνικό επίπεδο

Ορισμένα Κράτη Μέλη δεν τήρησαν τα πρότυπα του κατωφλίου συναίνεσης, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, αλλά επικεντρώνονται στο πιο περιοριστικό κατώφιο της βίας: από τα 28 Κράτη Μέλη της ΕΕ που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, διατάξεις 22 Κρατών Μελών για το βιασμό και τη σεξουαλική βία δεν είναι σύμφωνες με τις διατάξεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (Διεθνής Αμνηστία 2018: 9-12, Walby et al., 2013: 81). Περαιτέρω, η περίπτωση του παραδείγματος βιασμού μπορεί να ριζει φως στους περιορισμούς των ορισμών των εγκλημάτων έμφυλης βίας. Για παράδειγμα, σε περιπτώσεις αναγκαστικού γάμου, μπορεί να είναι δύσκολο να αποδειχθεί βιασμός, αν και γίνεται μη συναινετικό σεξ, καθώς από το νόμο δεν είναι ξεκάθαρο ότι ο άνδρας, ο οποίος δεν έχει εξαναγκάσει τον γάμο αλλά η οικογένειά του/της είναι κατά τον νόμο βιαστής. Οι διατάξεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης του άρθρου 36 δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη στις διατάξεις των προαναφερθέντων Κρατών Μελών (ο.π.: 30).

Όσον αφορά τις γυναίκες πρόσφυγες, η σεξουαλική βία με τη μορφή βιασμού θεωρείται ότι ισοδυναμεί με δίωξη σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, π.χ. Βέλγιο, Ουγγαρία, Ιταλία, Μάλτα, Ρουμανία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο (Ali et al., 2012: 39). Εδώ υπάρχουν τα ίδια προβλήματα με αυτά που αντιμετωπίζονται με τη λήψη άδειας παραμονής βασισμένης στη σεξουαλική βία παρόμοια με τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας (βλ. υποκεφάλαιο 3.1 της Σύμβασης της Γενεύης για τους Πρόσφυγες).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η σεξουαλική βία μπορεί να αντιμετωπιστεί με τέσσερις τρόπους: ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, ως μορφή βασανιστηρίων, ως έγκλημα πολέμου και ως μια μορφή διάκρισης λόγω φύλου.
- Παρόλο που η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης προτρέπει τα συμβαλλόμενα κράτη να συμπεριλάβουν την πτυχή της συναίνεσης στις διατάξεις για τις πράξεις σεξουαλικής βίας, η πλειοψηφία των κρατών μελών της ΕΕ δεν τηρούν τις διατάξεις του άρθρου 36 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.
- Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα σεξουαλικής βίας αποτελούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα.
- Η σεξουαλική βία δύσκολα αναγνωρίζεται ως αιτία χορήγησης ασύλου.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ερευνήστε για τον ορισμό της σεξουαλικής βίας στη χώρα σας.
- Ερευνήστε σχετικά με τον ορισμό της συναίνεσης και του βιασμού στη χώρα σας.

5.5 Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (FGM)

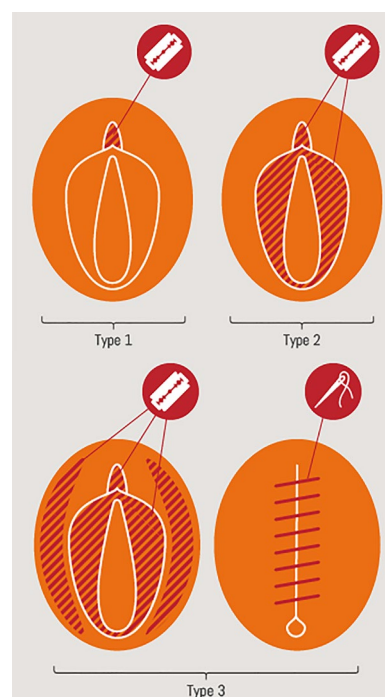

Ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (FGM) αποτελεί μια μορφή έμφυλης βίας, δεδομένου ότι πραγματοποιείται μόνο σε γυναίκες και κορίτσια (ο.π.: 1). Ο FGM αναφέρεται επίσης ως κοπή γυναικείων γεννητικών οργάνων ή γυναικεία περιτομή (Population Reference Bureau 2008: 2). Αλλά τι ακριβώς είναι ο FGM; Ο FGM

περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες που σκόπιμα μεταβάλλουν ή προκαλούν τραυματισμό στα γυναικεία γεννητικά όργανα για μη ιατρικούς (π.χ. παραδοσιακούς, πολιτισμικούς, θρησκευτικούς ή μη θεραπευτικούς) λόγους. Σε αυτόν περιλαμβάνεται η κοπή, η συρραφή ή η αφαίρεση μέρους ή του συνόλου των γυναικείων εξωτερικών γεννητικών οργάνων και μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, οι οποίες έχουν κατηγοριοποιηθεί από τον ΠΟΥ σε τέσσερις τύπους, ποικίλης σοβαρότητας (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 4).

Οι τέσσερις τύποι FGM μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

- «Τύπος I: Γνωστός και ως κλειτοριδεκτομή, αυτός ο τύπος περιλαμβάνει μερική ή ολική αφαίρεση της κλειτορίδας και /ή της ακροποσθίας της.
- Τύπος II: Γνωστός και ως εκτομή, σε αυτόν η κλειτορίδα και τα μικρά χείλη αιδοίου απομακρύνονται μερικώς ή ολικώς, με ή χωρίς εκτομή των μεγάλων χελών αιδοίου.
- Τύπος III: Η πιο σοβαρή μορφή [...]. Η διαδικασία συνίσταται στη στένωση του κολπικού στομίου με τη δημιουργία ενός επικάλυμματος με τομή και επανατοποθέτηση των μικρών χελών αιδοίου και/ή των μεγάλων χελών του αιδοίου, με ή χωρίς αφαίρεση της κλειτορίδας. Η επανατοποθέτηση των τραυματισμένων άκρων συνίσταται στη συρραφή ή στη συγκράτηση των περιοχών κοπής μεταξύ τους για μια ορισμένη χρονική περίοδο (για παράδειγμα, τα πόδια των κοριτσιών δένονται μεταξύ τους), για να δημιουργηθεί το επικάλυμμα. Αφήνεται ένα μικρό άνοιγμα για τη διαφυγή των ούρων και του εμμηνορροϊκού αίματος. Ο ακρωτηριασμός πρέπει να ανοίξει είτε μέσω χειρουργικής επαφής είτε μέσω χειρουργικής επέμβασης.
- Τύπος IV: Αυτός ο τύπος αποτελείται από όλες τις άλλες διαδικασίες στα γεννητικά όργανα των γυναικών για μη ιατρικούς σκοπούς, όπως τρύπημα, διάτρηση, εκτομή, απόξεση και καυτηρίαση» (END FGM n.d.a).

FGM Network n.d.a.

Η ανωτέρω εικόνα παρουσιάζει αυτούς τους τέσσερις τύπους. Οι τύποι FGM που εκτελούνται είναι κατά το πλείστον οι τύποι 1, 2 και 3 στους οποίους τα γεννητικά όργανα των κοριτσιών «χαράσσονται» αλλά δεν αφαιρείται σάρκα (Τύπος IV), ενώ περίπου το 10% βιώνουν αγκητρίασμό (ο.π.).

Ο FGM πραγματοποιείται από παραδοσιακούς επαγγελματίες και όχι από ιατρικό προσωπικό και εκτελείται συνήθως με στοιχειώδη εργαλεία όπως ξυράφια ή λεπίδες χωρίς αναισθησία (SIDA 2015: 11). Αυτή η μορφή έμφυλης βίας έχει πολλές επιπτώσεις στην υγεία, οι οποίες μπορούν να ομαδοποιηθούν σε άμεσες και μακροχρόνιες συνέπειες:

- άμεσες συνέπειες: υπερβολική αιμορραγία, σηπτικό σοκ, μολύνσεις ακόμη και θάνατος, πυρετός, προβλήματα ούρησης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 4, Victim Support Europe n.d.),
- μακροχρόνιες συνέπειες: χρόνιος πόνος, λοίμωξη του αναπαραγωγικού συστήματος, μειωμένη σεξουαλική απόλαυση και οδυνηρή συνουσία, καθώς και αύξηση του κινδύνου επιπλοκών κατά τη γέννα, θανάτου νεογέννητων, προβλημάτων ψυχικής υγείας, ουρολογικών, κολπικών και εμμηνορροϊκών προβλημάτων (ο.π.). Ο FGM μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως μέσο μετάδοσης του AIDS / HIV, καθώς αυτοί που τον εκτελούν δεν γνωρίζουν αυτή την πανδημία, θέτοντας σε μεγάλο κίνδυνο μόλυνσης από AIDS / HIV τις γυναίκες και τα κορίτσια (Ibeagha n.d. : 4).

Ο FGM συνδέεται στενά με τον ρόλο των γυναικών ως εκείνων που φέρουν στον κόσμο τα παιδιά. Οι λόγοι για τον FGM ποικίλλουν από κοινότητα σε κοινότητα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 4). Ο Ibeagha (n.d.) κατατάσσει τους λόγους για FGM σε πέντε βασικές κατηγορίες:

1. *«ψυχοσεξουαλικοί λόγοι: Πραγματοποιείται ως μέσο για τον έλεγχο της σεξουαλικότητας των γυναικών. Θεωρείται ότι διασφαλίζει την παρθενία πριν τον γάμο και την πίστη μετά το γάμο και/ή ότι αυξάνει την σεξουαλική απόλαυση των ανδρών.*
2. *κοινωνιολογικοί και πολιτισμικοί λόγοι: Χρησιμεύει ως μέρος της εισαγωγής των κοριτσιών στη φάση της γυναίκας και με άλλα λόγια ως εγγενές μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς / παράδοσης της κοινότητας. Αποτελεί μέρος της κοινωνικής ένταξης.*
3. *λόγοι υγιεινής και αισθητικοί λόγοι: σε ορισμένες κοινότητες, τα εξωτερικά γυναικεία γεννητικά όργανα θεωρούνται βρώμικα και άσχημα και αφαιρούνται προφανώς για την προώθηση της υγιεινής και της αισθητικής.*
4. *θρησκευτικοί λόγοι: Παρόλο που δεν εγκρίνεται ούτε από το Ισλάμ ούτε από τον Χριστιανισμό, συχνά χρησιμοποιούνται υποτιθέμενες θρησκευτικές επιταγές για να δικαιολογηθούν την πρακτική.*
5. *κοινωνικοοικονομικοί λόγοι: Σε πολλές κοινότητες, ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων αποτελεί προϋπόθεση για το γάμο. Όπου οι γυναίκες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους άνδρες, η οικονομική αναγκαιότητα μπορεί να είναι ένας σημαντικός καθοριστικός παράγοντας για να υποβληθεί στη διαδικασία. Μερικές φορές αποτελεί προϋπόθεση για το δικαίωμα κληρονομιάς και μπορεί επίσης να αποτελέσει σημαντική πηγή εισοδήματος για αυτούς που το ασκούν»(Ibeagha n.d. : 3).*

Είναι πιο διαδεδομένος στην Υποσαχάρια Αφρική και στη Μέση Ανατολή, αλλά περιπτώσεις FGM έχουν καταγραφεί και σε χώρες της Βόρειας Αφρικής, Ευρώπης, Ασίας και Αμερικής. Το ποσοστό των κοριτσιών και γυναικών που υπόκεινται σε αυτόν ποικίλλει από χώρα σε χώρα: ενώ σε ορισμένες χώρες όπως η Γκάνα, το Τόγκο, ο Νίγηρας, το Καμερούν και η Ουγκάντα λέγεται ότι υφίσταται FGM λιγότερο από το 5% των γυναικών και των κοριτσιών, το ποσοστό αυτό φθάνει το 90% σε χώρες όπως η Σομαλία, η Γουινέα, το Τζιμπουτί και η Αίγυπτος. Η πλειοψηφία των γυναικών και των κοριτσιών υφίσταται FGM μέχρι την ηλικία των πέντε ετών, ενώ το άλλο μισό υποβάλλονται σε FGM από την ηλικία των πέντε έως δεκαεπτά ετών (SIDA 2015: 11). Περιστασιακά υποβάλλονται σε FGM και ενήλικες γυναίκες. Μετά τον τοκετό, οι γυναίκες μπορεί επίσης να υποβληθούν ξανά σε αγκητρίασμό (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 4). Ο ΠΟΥ υπολογίζει ότι 200 εκατομμύρια γυναίκες και κορίτσια παγκοσμίως έχουν υποστεί FGM, ενώ ένα εκατομμύριο απειλούνται με FGM (Desertflower Foundation n.d.).

Με βάση το ψήφισμα του 2012 σχετικά με τον τερματισμό του FGM, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκτιμά ότι έως το 2012 500.000 γυναίκες που ζουν στην ΕΕ έχουν υποστεί FGM και 180.000 γυναίκες και κορίτσια απειλούνται ετησίως με FGM. Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις FGM που πραγματοποιήθηκαν σε Κράτη Μέλη της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 5-6). Η ανεπαρκής καταγγελία και η έλλειψη συγκρίσιμων δεδομένων καθιστά δύσκολη την πλήρη εικόνα της συχνότητας FGM εντός της ΕΕ (EIGE 2017b).

Η Victim Support Europe (n.d.) απαριθμεί τους ακόλουθους δείκτες που θα μπορούσαν να υποδηλώνουν ότι γυναίκες πρόσφυγες έχουν υποστεί FGM:

- δυσκολεύονται στο περπάτημα, να στέκονται όρθιες ή καθιστές,
- περνούν περισσότερο χρόνο στο μπάνιο ή την τουαλέτα,
- φαίνονται αποστασιοποιημένες, ανήσυχες ή καταθλιπτικές,
- έχουν ασυνήθιστη συμπεριφορά μετά από απουσία από το σχολείο ή το κολέγιο,
- είναι ιδιαίτερα απρόθυμες να υποβληθούν σε κανονικές ιατρικές εξετάσεις,
- αναζητούν βοήθεια αλλά ίσως να αυτό να μην γίνεται ξεκάθαρα για το πρόβλημα λόγω αμηχανίας ή φόβου (Victim Support Europe n.d.).

Η χώρα προέλευσης μιας γυναίκας πρόσφυγα ή η χώρα προέλευσης των γονέων της μπορεί επίσης να αποτελέσει ένδειξη εάν ένα εξυτηρούμενο άτομο θα μπορούσε ενδεχομένως να κινδυνεύει να υποστεί FGM (Leye et al., 2014: 111).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Υπάρχουν αρκετοί τύποι FGM.
- Ο FGM έχει σοβαρές βραχυ- και μακροχρόνιες συνέπειες.
- FGM ασκείται επίσης και στην ΕΕ.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Αναζητήστε στον ιστότοπο της [UNICEF](#) (2018) τις τελευταίες ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τον FGM. Επίσης, ρίξτε μια ματιά στα προφίλ χωρών από τις οποίες προέρχονται κυρίως οι εξυπηρετούμενοι των συμμετεχόντων σας.
- Πραγματοποιήστε το [Online Training on Female Genital Mutilation by United to End Female Genital Mutilation \(UEFGM\)](#)²⁴ (n.d.) και/ή το [Virtual College](#)²⁵ (n.d. b).
- Διαβάστε προσεκτικά την αναφορά της UNICEF (2013) [Female Genital Mutilation/Cutting – A statistical overview and exploration of the dynamics of change](#)²⁶. Τι πληροφορίες μπορεί να είναι χρήσιμες στην εκπαίδευσή σας;

5.5.1 Ο FGM στο πλαίσιο του ασύλου

Η UNHCR (2009) έχει εκπονήσει κατευθυντήριες οδηγίες για τις αξιώσεις των προσφύγων σχετικά με τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων (Guidance Note on Refugee Claims Relating to FGM), εξηγώντας τον τρόπο και σε ποιες περιπτώσεις ο FGM αποτελεί νομική βάση για έναν πρόσφυγα (ο.π. : 14-15). Ο FGM μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί αιτία χορήγησης ασύλου, αν ένα κορίτσι ή μια γυναίκα κινδυνεύει να υποβληθεί σε περιτομή. Σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες, αξιώσεις FGM μπορούν να γίνουν για λόγους πολιτικών απόψεων, εθνότητας, ιδιότητας μέλους συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας ή θρησκευτικών πεποιθήσεων. Ο FGM είναι μια μορφή δίκης που ασκείται από μη κρατικό αντιπρόσωπο και είναι επίσης μια μορφή δίκης λόγω φύλου και κατά των παιδιών. Η βίωση ενός σοβαρού FGM μπορεί να οδηγήσει σε μακροχρόνιες τραυματικές ψυχολογικές συνέπειες, έτσι ώστε τυχόν επιστροφή στη χώρα προέλευσης να μην είναι ανεκτή. Εάν μια γυναίκα έχει υποβληθεί σε FGM πριν από την αίτηση ασύλου, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει πλέον φόβος περαιτέρω δίκης. Μπορεί να διατρέχει τον κίνδυνο να υποβληθεί σε άλλη μορφή FGM, εκ νέου εκτομή ή επαναγκασμό (Coe & Amnesty International 2014: 29). Στην ΕΕ, η Οδηγία για την αναγνώριση αναφέρεται στον FGM ως σοβαρή βλάβη που υπολογίζεται για την ιδιότητα μέλους μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας και για τη χορήγηση επικουρικής προστασίας (άρθρο 15) (Proudman 2018, Flamand 2015: 4).

Εντός της ΕΕ, η UNHCR εκτιμά ότι το 2017 66.000 γυναίκες και κορίτσια από χώρες που ασκούν τον FGM ζήτησαν άσυλο στα Κράτη Μέλη της ΕΕ. Παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των αιτούντων άσυλο μειώνεται, αυξάνεται η τάση των γυναικών που υποβάλλουν αίτηση ασύλου από χώρες που ασκούν τον FGM. Την ίδια χρονιά, η πλειοψηφία αυτών των γυναικών ζήτησε άσυλο στη Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο. Υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τις χώρες προορισμού στις οποίες οι γυναίκες που έχουν υποστεί FGM ή οι γυναίκες που κινδυνεύουν να υποστούν FGM ζητούν άσυλο: ενώ οι Νιγηριανές αναζητούν άσυλο στην Ιταλία και γυναίκες από την Ακτή του Ελεφαντοστού και τη Γουινέα στη Γαλλία, η Γερμανία ασχολείται κυρίως με αιτούσες άσυλο από το Ιράκ, την Ερυθραία και τη Σομαλία. Πόσες γυναίκες και κορίτσια ζητούν στην πραγματικότητα άσυλο στην ΕΕ με βάση τον FGM, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί, καθώς ο FGM σπάνια θεωρείται ως λόγος για αίτηση. Το Βέλγιο είναι μία από τις λίγες χώρες που αναφέρονται ιδιαίτερα στον FGM, όπου το 2015 υποβλήθηκαν 609 αιτήσεις ασύλου με βάση αυτή τη μορφή έμφυλης βίας (UNHCR 2018: 2-3). Οι πληροφορίες σχετικά με τη χώρα προέλευσης μπορούν να βοηθήσουν στο να πάρετε μια αίσθηση της συχνότητας του προβλήματος σε μια δεδομένη χώρα. Ωστόσο, οι πληροφορίες αυτές πρέπει να εξετάζονται με προσοχή, δεδομένου ότι ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη χώρα προέλευσης δεν περιλαμβάνουν στην ανάλυσή τους την οπτική του φύλου, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα να υπονομεύονται θέματα έμφυλης βίας, όπως ο FGM. Ιδιαίτερα σε περιπτώσεις στις οποίες η χώρα προέλευσης θεωρείται ως «ασφαλής τρίτη χώρα», συχνά θεωρείται ότι παραβλέπονται μορφές δίκης που σχετίζονται με το φύλο (End Network FGM 2016b: 5-6).

Μολονότι ο FGM μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί νομική βάση για πρόσφυγες, οι περιπτώσεις FGM συχνά δεν θεωρούνται αιτία χορήγησης ασύλου στα Κράτη Μέλη. Μια έρευνα σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου που βασίζονται σε FGM στο Ηνωμένο Βασίλειο δείχνει τρεις κύριους λόγους για τους οποίους οι αρχές μετανάστευσης αρνούνται την αίτηση χορήγησης ασύλου βάσει αυτής της μορφής έμφυλης βίας: πρώτον, «η γυναίκα μπορεί να αρνηθεί να κοπεί» ή «οι γονείς μπορούν να προστατεύσουν τις κόρες τους από τον FGM», δεύτερον, «η γυναίκα μπορεί να μετεγκατασταθεί» και τέλος «οι γυναίκες μπορούν να επιλέξουν να μην γίνουν κόπτες» (Proudman 2018).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Ο FGM μπορεί να αποτελέσει αιτία για χορήγηση ασύλου.
- Ο FGM σπανίως θεωρείται ως αιτία χορήγησης ασύλου στα Κράτη Μέλη της ΕΕ.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Διαβάστε προσεκτικά το UNHCR (2009) [Guidance Note on Refugee Claims Relating to FGM](#)²⁷.
- Ερευνήστε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται ο FGM ως αιτία χορήγησης ασύλου στη χώρα σας: Θεωρείται ως ειδικός λόγος για χορήγηση ασύλου;

²⁴ Η διαδικτυακή εκπαίδευση είναι διαθέσιμη σε αρκετές γλώσσες.

²⁵ Παρακαλώ σημειώστε ότι χρειάζεται εγγραφή για αυτή την εκπαίδευση και θα χρειαστεί να επιλέξετε μια Αγγλική κομητεία κατά την εγγραφή για την εκπαίδευση.

²⁶ Η αναφορά αυτή είναι διαθέσιμη επίσης στα Γαλλικά, Ισπανικά και Αραβικά.

²⁷ Η Guidance Note είναι διαθέσιμη και στα Γαλλικά, Ελληνικά, Ρωσικά και Ισπανικά.

5.5.2 Νομικά ζητήματα σχετικά με το θέμα του FGM

Σε αυτό το υποκεφάλαιο, μπορείτε να βρείτε τις πιο σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τα νομικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά τη διάρκεια μιας εκπαίδευσης που εστιάζει στο θέμα του FGM.

α) Διεθνές επίπεδο

Ο FGM δεν αναφέρεται επίσημα στο διεθνές δίκαιο. Κατά τη διάρκεια των διεθνών συζητήσεων στα μέσα της δεκαετίας του 1990, αποφασίστηκε η ερμηνεία του άρθρου 25 του UDHR κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις FGM. Ο FGM μπορεί επίσης να ερμηνευθεί στο πλαίσιο της CEDAW ως μορφή βίας κατά των γυναικών, της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας και της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού (UNICEF 2013: 8). Το 2012, ο ΟΗΕ ενέκρινε το πρώτο Ψήφισμα για την εντατικοποίηση των παγκόσμιων προσπαθειών για την εξάλειψη του FGM (Parliamentary Network "Women Free from Violence" et al. 2013: 15). Το 2014, ο ΟΗΕ εξέδωσε την Κοινή Γενική Σύσταση αριθ. 31 της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών και αριθ. 18 της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με επιβλαβείς πρακτικές, στις οποίες προσδιορίστηκαν και χαρακτηρίστηκαν οι επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές ως άρνηση ατομικής ακεραιότητας και αξιοπρέπειας, διάκριση κατά των γυναικών ή των παιδιών, προκαλώντας σωματική, ψυχολογική, οικονομική και κοινωνική βλάβη και/ή βία, που επιβάλλονται σε γυναίκες και παιδιά από μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας χωρίς την ελεύθερη και με πλήρη ενημέρωση συναίνεση και θεωρούνται ότι εντάσσονται στις αποδεκτές πολιτισμικές παραδόσεις (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 2).

β) Περιφερειακό επίπεδο

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, στο Ψήφισμά του 1247 (2001) για τον FGM, θεωρεί ότι ο FGM αποτελεί απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση σύμφωνα με το άρθρο 3 ECHR, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα ότι τα Κράτη Μέλη αντιμετωπίζουν όλο και περισσότερο περιστατικά FGM, ιδιαίτερα μεταξύ των κοινοτήτων μεταναστών. Το ζήτημα του FGM εξετάστηκε και πάλι στο Ψήφισμα 1662 (2009) σχετικά με τη Δράση για την Καταπολέμηση των Παραβιάσεων των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων λόγω φύλου, Συμπεριλαμβανομένης της Απαγωγής γυναικών και κοριτσιών (EIGE 2013α: 35). Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης περιλαμβάνει επίσης νύξεις για θύματα FGM: ο FGM αναφέρεται ρητά στην άρθρο 38 ως ποινικό αδίκημα το οποίο πρέπει να καταπολεμηθεί από τα συμβαλλόμενα μέλη. Για τις γυναίκες πρόσφυγες θύματα FGM, η εφαρμογή της Σύμβασης σημαίνει ότι ο FGM αναγνωρίζεται ως μορφή δίωξης (End Network FGM 2016c: 14-15).

Η ίδια η ΕΕ διαρκώς επεκτείνει τους νόμους της για τον FGM. Το End FGM European Network εξέδωσε κατάλογο της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ στον δικτυακό του τόπο, ο οποίος παρέχει μια συνοπτική επισκόπηση των κυριότερων εξελίξεων στην πολιτική της ΕΕ σχετικά με το θέμα αυτό που πρέπει να εξεταστεί (End Network of FGM n.d. b).

γ) Εθνικό επίπεδο

Μολονότι ο FGM θεωρείται έγκλημα στην ΕΕ, υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση του FGM στα Κράτη Μέλη της ΕΕ. Ενώ ορισμένα Κράτη Μέλη ενδέχεται να αντιμετωπίζουν τον FGM ως σωματικό τραυματισμό, ακρωτηριασμό και αφαίρεση οργάνων κ.λπ., άλλα Κράτη Μέλη έχουν θεσπίσει ειδικό ποινικό δίκαιο για την αντιμετώπιση του FGM, όπως στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Ισπανία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (EIGE 2013b: 43, Christofi et al., 2017: 67-68). Ωστόσο, οι αριθμοί περιπτώσεων που καταλήγουν στη δίωξη παραμένουν χαμηλοί (End FGM Network 2016c: 5). Καθώς οι γυναίκες που ζουν στην ΕΕ μπορεί να μεταφερθούν στη χώρα καταγωγής τους για να υποβληθούν σε FGM, η αρχή της εξωεδαφικότητας είναι υψίστης σημασίας, επιτρέποντας στην πλειοψηφία των Κρατών Μελών - με εξαίρεση τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, τη Μάλτα και τη Ρουμανία - να διώκουν την πρακτική του FGM όταν διαπράττεται εκτός των συνόρων τους.

Όπως και με τα διαφορετικά μέσα αντιμετώπισης της πτυχής της ποινικοποίησης του FGM, οι εθνικές αρχές ασύλου διαφέρουν επίσης στις προσεγγίσεις τους όσον αφορά το ότι ο FGM αποτελεί νομική βάση για πρόσφυγες, όπως π.χ. υπάρχουν διαφορετικές εθνικές κατανοήσεις της κατηγορίας της ιδιότητας μέλους μιας «ιδιαιτέρως κοινωνικής ομάδας»: ενώ π.χ. ο FGM θεωρείται ως μορφή δίωξης λόγω φύλου στο Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και τη Σλοβακία, το Βέλγιο, η Κροατία και η Ελλάδα χρησιμοποιούν την ορολογία των «ευάλωτων ομάδων» που περιλαμβάνει και τα θύματα FGM (EIGE 2013α: 43-46). Υπάρχουν επίσης παραδείγματα πιο ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, ιδίως λόγω της εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει π.χ. οργανώσει μονάδα FGM (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016α: 1-9). Η Φινλανδία π.χ. εισήγαγε το Σχέδιο Δράσης για την πρόληψη του ακρωτηριασμού κοριτσιών και γυναικών (2012-2016), με κύριο στόχο την παρεμπόδιση FGM στη Φινλανδία και τη βελτίωση της ευημερίας και της ποιότητας ζωής των θυμάτων FGM (Coe 2018: 19).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Ο FGM έχει ποινικοποιηθεί σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο.
- Τα Κράτη Μέλη της ΕΕ έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση του FGM ως ποινικό αδίκημα και αιτία χορήγησης ασύλου.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: πώς ορίζεται ο FGM; Πώς αντιμετωπίζεται το έγκλημα του FGM σύμφωνα με το ποινικό σας δίκαιο; Δείτε [το ενημερωτικό δελτίο της χώρα σας](#) που έχει ετοιμάσει το EIGE (n.d. b). Ορισμένες χώρες αναφέρονται επίσης και στο UFGM (n.d.).
- Ανατρέξτε στον κατάλογο της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ που παρέχεται από το END FGM Network (n.d. b). Αξίζει επίσης να εξεταστεί ο οδηγός του Coe και της Διεθνούς Αμνηστίας (2014) [The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence - A tool to end female genital mutilation](#) που αντιμετωπίζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εφαρμοστεί η 'προσέγγιση των τεσσάρων Π' - προστασία, πρόληψη, ποινική δίωξη και ενσωματωμένες πολιτικές - από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης στην περίπτωση του FGM (ο.π.: 3-51).

5.6 Εμπορία ανθρώπων

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί μια σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 3(α) του Πρωτοκόλλου για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, η εμπορία ανθρώπων αποτελείται από τρία στοιχεία (UNODC n.d.a):

Δράση (Τι γίνεται)	Μέσα (Πως γίνεται)	Σκοπός (Γιατί γίνεται)
<ul style="list-style-type: none">• Στρατολόγηση• Μεταφορά• Μεταγωγή• Υπόθαψη• Παραλαβή των ατόμων	<ul style="list-style-type: none">• Απειλή ή χρήση βίας• Εξαναγκασμός• Απαγωγή• Απάτη• Παραπλάνηση• Κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης κατάστασης• Παροχή πληρωμών ή παροχών	<ul style="list-style-type: none">• Εκμετάλλευση, στην οποία περιλαμβάνονται<ul style="list-style-type: none">◦ Πορνεία άλλων◦ Σεξουαλική εκμετάλλευση◦ Δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές◦ Αφαίρεση οργάνων◦ Άλλοι τύποι εκμετάλλευσης

Η εμπορία ανθρώπων είναι μια μορφή έμφυλης βίας: Το 2015, το 80% των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στην ΕΕ ήταν γυναίκες (EUROSTAT 2015: 13).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η εμπορία ανθρώπων μπορεί να λάβει πολλές μορφές.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: πώς ορίζεται η εμπορία ανθρώπων στο ποινικό σας δίκαιο; Ποιες μορφές εμπορίας ανθρώπων αναφέρονται στην εθνική σας νομοθεσία;
- Πραγματοποιήστε την διαδικτυακή εκπαίδευση [Online Training on Human Trafficking](#) της HEUNI (2018).

5.6.1 Η εμπορία ανθρώπων στο πλαίσιο του ασύλου

Οι γυναίκες γενικά διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων, λόγω της ευάλωτης κατάστασής τους και της ζήτησης για σεξουαλικές υπηρεσίες. Οι γυναίκες πρόσφυγες διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να καταστούν θύματα εμπορίας ανθρώπων, καθώς με τη διαφυγή τους από τη βία στη χώρα προέλευσής τους, μπορούν να υποστούν εκμετάλλευση από διακινητές μέσω της κατάσχεσης εγγράφων, δεσμεύσεων λόγω χρέους και βίας κατά μελών της οικογένειάς (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016β: 1-8). Η έμφυλη βία μπορεί να αποτελέσει βασική αιτία για την εμπορία ανθρώπων, όπως φαίνεται στο εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV.

Το Έργο TRACKS (Προσδιορισμός των Ειδικών Αναγκών για Αιτούντες Άσυλο που είναι θύματα Εμπορίας ανθρώπων) έχει εντοπίσει ότι εντός της ΕΕ υπάρχουν μεγάλες διαφορές ως προς το είδος παραμονής, την άδεια εργασίας, την ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη που λαμβάνουν τα θύματα εμπορίας ανθρώπων που ζητούν άσυλο. Παρόλο που τα θύματα εμπορίας ανθρώπων που ζητούν άσυλο δικαιούνται αυτά τα δικαιώματα, το έργο TRACKS δείχνει ότι τα θύματα σπάνια γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, δεν μπορούν να μιλήσουν για τις τραυματικές εμπειρίες τους ή είναι δύσπιστα έναντι των αρχών (Forum réfugiés 2017: 8-42). Θα πρέπει να ενημερώσετε τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας σχετικά με τα δικαιώματα που δικαιούνται οι γυναίκες πρόσφυγες που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, εξετάζοντας την έκθεση του TRACKS.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι γυναίκες πρόσφυγες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην εμπορία ανθρώπων.
- Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα εμπορίας ανθρώπων σπάνια γνωρίζουν ότι έχουν δικαιώματα.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Διαβάστε προσεκτικά την [TRACKS Report](#) (Forum réfugiés 2017). Τα βασικά ευρήματα ισχύουν και στο πλαίσιο της χώρας σας;

5.6.2 Νομικά εργαλεία του ΟΗΕ

Πρέπει να γνωρίζετε ότι υπάρχουν πολλά νομικά έγγραφα του ΟΗΕ που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων:

- Οι Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος - που ονομάζεται επίσης και Σύμβαση του Παλέρμο – αποτελούν το κύριο διεθνές εργαλείο για την καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, όπως η εμπορία ανθρώπων. Υπάρχουν τρία πρωτόκολλα - τα Πρωτόκολλα του Παλέρμο - που συμπληρώνουν τη Σύμβαση: το Πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, το Πρωτόκολλο κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών μέσω ξηράς, θάλασσας και αέρα και το Πρωτόκολλο κατά της παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, εξαρτημάτων τους και πυρομαχικών τους.
- Το Πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών: αυτό το νομικά δεσμευτικό κείμενο είναι το πρώτο που θεσπίζει έναν ορισμό της εμπορίας ανθρώπων (βλέπε άρθρο 3 (α)) με στόχο «να διευκολυνθεί η σύγκλιση των εθνικών προσεγγίσεων όσον αφορά τον καθορισμό εγχώριων αξιόποινων πράξεων που θα υποστήριζε την αποτελεσματική διεθνή συνεργασία για τη διερεύνηση και δίωξη των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων» (ο.π.). Ένας περαιτέρω στόχος του παρόντος Πρωτοκόλλου είναι η προστασία και η συνδρομή των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων με βάση μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Το Ψήφισμα του ΟΗΕ για την εμπορία γυναικών και κοριτσιών (A / RES / 71/156): Αυτό το Ψήφισμα π.χ. θέτει το ζήτημα ότι κατά την αντιμετώπιση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συνιστώσες της εμπορίας ανθρώπων που σχετίζονται με την ηλικία και το φύλο .

Πρέπει να γνωρίζετε ότι ενώ η Σύμβαση και τα Πρωτόκολλά της δεσμεύουν τα υπογράφοντα μέρη, το ψήφισμα αποτελεί μάλλον σύσταση για τα Συμβαλλόμενα Μέρη. Αυτά τα κείμενα δεν αναφέρονται ρητά στις γυναίκες πρόσφυγες στο πλαίσιο της εμπορίας ανθρώπων, αλλά μιλούν γενικά για το ότι η εμπορία ανθρώπων αποτελεί μορφή έμφυλης βίας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτά τα διεθνή εργαλεία για να δείξετε στους συμμετέχοντες σας τους νομικούς ορισμούς που διέπουν την εμπορία ανθρώπων.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η εμπορία ανθρώπων αναγνωρίζεται ως διεθνές οργανωμένο έγκλημα που συνιστά μορφή έμφυλης βίας.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: έχει υπογράψει και επικυρώσει η χώρα σας τη Σύμβαση και τα Πρωτόκολλά αυτά (βλέπε [UNODC n.d. b](#))?

5.6.3 Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας αν-θρώπων (2005)

Τον Φεβρουάριο του 2008 τέθηκε σε ισχύ αυτό το νομικό εργαλείο με στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών εμπορίας ανθρώπων, την προστασία και την παροχή βοήθειας στα θύματα εμπορίας ανθρώπων, την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας κατά της εμπορίας ανθρώπων και την εξασφάλιση αποτελεσματικής διερεύνησης και δίωξης. Η Σύμβαση έχει θεσπίσει δικό της σύστημα παρακολούθησης που εκτελείται τόσο από την Επιτροπή των Συμβαλλόμενων Μερών (Committee of the Parties) όσο και από την Ομάδα Εμπειρογνομόνων για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings, GRETA) (Coe n.d. d). Για τους συμμετέχοντές σας μπορεί να είναι ενδιαφέρον να επισημανθεί ότι στο άρθρο 35 η Σύμβαση αναγνωρίζει τη σημασία των ΜΚΟ για την εφαρμογή της Σύμβασης, π.χ. μέσω των δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης, του εντοπισμού των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, της παροχής στέγης, της παροχής υπηρεσιών υποστήριξης κλπ. Επιπλέον, η Σύμβαση τονίζει τη σημασία των ΜΚΟ για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης (Coe n.d. e). Οι ΜΚΟ έχουν την δυνατότητα αναφοράς κρατικών ανεπαρειών, εάν τα κράτη δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους βάσει της Σύμβασης (Anti-Slavery & La Strada, n.d.).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η Σύμβαση αποσκοπεί στην πρόληψη όλων των μορφών εμπορίας ανθρώπων, την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας κατά της εμπορίας ανθρώπων και την εξασφάλιση αποτελεσματικών διώξεων.
- Οι ΜΚΟ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Ελέγξτε την εθνική σας νομοθεσία: έχει υπογράψει και επικυρώσει η χώρα σας τη Σύμβαση;
- b) Διαβάστε προσεκτικά την Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης [Convention's Explanatory Report](#)²⁸ (Coe 2005: 1-59).
- c) Ερευνήστε εάν η [GRETA](#) εξέδωσε έκθεση σχετικά με τη χώρα σας (Coe n.d. f);

²⁸ Η Έκθεση είναι διαθέσιμη στα Γαλλικά.

5.6.4 Οδηγία 2011/36/EU σχετικά με την καταπολέμηση και την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων της (Οδηγία για την εμπορία ανθρώπων) (2011)

Η Οδηγία για την εμπορία ανθρώπων συνδέεται στενά με την Οδηγία 2004/81/ΕΚ, η οποία περιγράφεται κατωτέρω. Η Οδηγία περιγράφει τις κυριότερες μορφές και στοιχεία της εμπορίας ανθρώπων για διάφορους σκοπούς: σεξουαλική εκμετάλλευση, αναγκαστική εργασία, επαιτεία, δουλεία, υποτέλεια, εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων, αφαίρεση οργάνων καθώς και τις μορφές δράσης με υποκίνηση, συνέργεια ή απόπειρα διάπραξης αδικήματος (άρθρα 2 και 3). Η Οδηγία ορίζει επίσης την υποχρέωση των Κρατών Μελών να παρέχουν βοήθεια, υποστήριξη και προστασία στα θύματα εμπορίας ανθρώπων πριν, κατά τη διάρκεια και για κατάλληλο χρονικό διάστημα μετά την περάτωση της ποινικής διαδικασίας (άρθρα 11 και 12). Θα πρέπει να ενημερώσετε τους συμμετέχοντές σας για τα δικαιώματα των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η Οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων, τους κανόνες διερεύνησης και παροχής βοήθειας, υποστήριξης και προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (άρθρα 11 και 12).
- Η Οδηγία αναγνωρίζει το φαινόμενο έμφυλης εμπορίας ανθρώπων (Αιτιολογική σκέψη 3).

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Ελέγξτε την εφαρμογή της Οδηγίας 2011/36/ΕΚ στη χώρα σας.

5.6.5 Οδηγία 2004/81/ΕΚ σχετικά με την άδεια παραμονής που εκδίδεται σε υπηκόους τρίτων χωρών που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων (Οδηγία για την άδεια παραμονής) (2004)

Σκοπός της παρούσας Οδηγίας είναι ο καθορισμός των όρων χορήγησης αδειών παραμονής περιορισμένης διάρκειας σε υπηκόους τρίτων χωρών που συνεργάζονται για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή της υποβολής της λαθρομετανάστευσης (άρθρο 1). Τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να ενημερώνουν τους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι ή υπήρξαν θύματα εμπορίας ανθρώπων σχετικά με τα μέτρα διαβίωσης και την επείγουσα ιατρική περίθαλψη, καθώς η αναγνώριση των θυμάτων είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας (άρθρα 3 και 5). Οι πληροφορίες μπορούν να παρέχονται από ΜΚΟ ή από μια οργάνωση που ορίζεται ειδικά από τα Κράτη Μέλη (άρθρο 5). Τα Κράτη Μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι στους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών χορηγείται μια προθεσμία περίσκεψης που τους επιτρέπει να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των θυτών, ώστε να μπορέσουν να λάβουν τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά με το εάν επιθυμούν να συνεργαστούν με τις αρμόδιες αρχές (άρθρο 6). Κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης και εν αναμονή της απόφασης των αρμοδίων αρχών, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών διαθέτουν επαρκείς πόρους διαβίωσης, πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη έκτακτης ανάγκης συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής βοήθειας και - κατά περίπτωση - πρόσβαση σε υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας (Άρθρο 7).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Κάθε γυναίκα πρόσφυγας θύμα εμπορίας ανθρώπων έχει το δικαίωμα:
 - Λήψης πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα και υποστήριξη (άρθρα 5 και 7).
 - Παροχής περιόδου περίσκεψης όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο, η οποία δεν επιτρέπεται να εξαρτάται από τη συνεργασία του θύματος με τις αρμόδιες αρχές (άρθρο 6).
 - Λήψης δαπανών διαβίωσης, πρόσβασης σε ιατρική περίθαλψη έκτακτης ανάγκης, ψυχολογικής βοήθειας και - κατά περίπτωση - πρόσβασης σε υπηρεσίες μετάφρασης, διερμηνείας (άρθρο 7).

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Ελέγξτε την εφαρμογή της Οδηγίας 2004/81/ΕΚ στη χώρα σας.
- b) Ερευνήστε ποιος είναι υπεύθυνος για τις αποφάσεις χορήγησης αδειών παραμονής. Ελέγξτε επίσης το εθνικό σας σύστημα υποστήριξης και προσδιορίστε ποιος υποστηρίζει τα θύματα εμπορίας ανθρώπων που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κατά την υποστήριξη γυναικών προσφύγων που είναι θύματα έμφυλης βίας, δεν υπάρχουν μόνο συγκεκριμένες πτυχές σχετικά με τις διάφορες μορφές έμφυλης βίας που πρέπει να γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι σας, αλλά και άλλες πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη με σκοπό την ολιστική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων τους. Αυτό το κεφάλαιο εξετάζει αυτές τις πτυχές τις οποίες θα πρέπει να εξετάσετε στο πλαίσιο εκπαίδευσής σας.

6.1 Απροθυμία καταγγελίας έμφυλης βίας

Η καταγγελία περιπτώσεων έμφυλης βίας στην αστυνομία μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στις γυναίκες πρόσφυγες: μπορεί να οδηγήσει σε αποζημίωση των θυμάτων και να βελτιώσει την κατανόηση του θύματος στο ζήτημα της έμφυλης βίας. Μπορεί επίσης να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα δικαιώματά τους ως θύματα εγκληματικών πράξεων σύμφωνα με την Οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων (βλ. υποκεφάλαιο 3.2.2). Όπως έχει ήδη επισημανθεί στο κεφάλαιο 2.3, ελλείπουν δεδομένα για την έμφυλη βία, υπάρχει όμως διαφορά μεταξύ των περιστατικών έμφυλης βίας που καταγγέλλονται στην αστυνομία και των ευρημάτων από έρευνες θυμάτων που αντιπροσωπεύουν τις αποκαλούμενες «σκοτεινές περιοχές» εγκληματικότητας (Carcach 1997: 1-2). Στην έρευνα της FRA (2014a), το 66% των γυναικών δεν κατήγγειλε βία στην αστυνομία ή σε έναν οργανισμό. Είναι σημαντικό να ενημερώσετε τους συμμετέχοντές σας σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι γυναίκες πρόσφυγες ενδέχεται να μην αποφασίζουν να καταγγείλουν το έγκλημα ή να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης στην ΕΕ. Η γνώση αυτών των λόγων μπορεί να βοηθήσει τους συμμετέχοντές σας να αντιληφθούν περιπτώσεις έμφυλης βίας, καθώς οι γυναίκες πρόσφυγες ενδέχεται να εμφανίσουν τα παρακάτω σημάδια:

- καθεστώς μετανάστευσης: ιδιαίτερος, εάν οι γυναίκες πρόσφυγες είναι χωρίς έγγραφα, είναι λιγότερο πιθανό να ζητήσουν βοήθεια από υπηρεσίες υποστήριξης ή να καταγγείλουν την έμφυλη βία, επειδή φοβούνται την απέλαση. Οι θύτες απειλούν επίσης τις γυναίκες πρόσφυγες ότι μπορούν να απελαθούν οι ίδιοι, εγκαταλείποντας τις γυναίκες και τα παιδιά τους να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους. Οι ανύπαντρες γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να παραμείνουν υπό κατάσταση βίας, ελπίζοντας ότι ο σύντροφός τους θα τις παντρευτεί ώστε να λάβουν άδεια παραμονής (Raj & Silverman 2002: 385-386, Menjivar & Salcido 2002: 912).
- απομόνωση: οι γυναίκες πρόσφυγες φοβούνται την απομόνωση από την οικογένειά τους και/ή την κοινότητα, εάν μιλήσουν για την εμπειρία τους. Επιπλέον, γενικά απομονώνονται από την κοινωνία υποδοχής λόγω του καθεστώτος διαμονής τους (Family Violence Prevention Fund 2009: 12).
- επίρριψη της ευθύνης στα θύματα: πολιτισμικά διαμεσολαβούντες παράγοντες όπως η ντροπή, οι δεσμεύσεις γάμου, το στίγμα του διαζυγίου κλπ. συχνά οδηγούν επίσης τις γυναίκες πρόσφυγες να μην καταγγείλουν την έμφυλη βία. Η επίρριψη της ευθύνης στο θύμα οδηγεί τις γυναίκες πρόσφυγες να μην εμπιστεύονται το νομικό σύστημα, συμβάλλοντας στην μη καταγγελία και σε αίσθηση ντροπής από το θύμα (Rees & Pease 2006: 5 · 10-11, FRA 2014: 65, WAVE 2017: 12).
- ελάχιστη γνώση των υπηρεσιών υποστήριξης, μη εξοικίωση με τις παραδόσεις και άγνοια των δικαιωμάτων: οι γυναίκες πρόσφυγες συχνά δεν γνωρίζουν τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης και ότι έχουν δικαιώματα (Raj & Silverman 2002: 385).
- στέρηση οικονομικών πόρων: καθώς οι άνδρες συχνά ελέγχουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας, οι γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να θεωρούν τον εαυτό τους οικονομικά εξαρτημένο από τον σύζυγό τους, ελαχιστοποιώντας τους τρόπους που μπορούν να επιτύχουν το χωρισμό τους από τον βίαιο σύντροφο (Raj & Silverman 2002: 370 · Bonewit & de Santis 2016: 24).
- περιορισμένες γνώσεις της γλώσσας της χώρας υποδοχής: η έλλειψη γνώσης της γλώσσας οδηγεί τις γυναίκες πρόσφυγες να μην είναι σε θέση να εκφράσουν την εμπειρία τους ή να νιώθουν αμηχανία να μιλήσουν για την κακοποίηση σε μια γλώσσα την οποία δεν γνωρίζουν. Οι σύντροφοι / σύζυγοι μπορεί επιπλέον να επιβάλουν σιωπή στα θύματα ενεργώντας ως μεσολαβητές επικοινωνίας στη γλώσσα υποδοχής για λογαριασμό της οικογένειας. Αυτό αποτελεί επίσης φραγμό στην πρόσβαση σε υπηρεσίες (Raj & Silverman 2002: 386, Fund for Prevention of Family Violence 2009: 12).
- έλλειψη υπηρεσιών υποστήριξης: καθώς οι κοινωνικές υπηρεσίες δεν είναι πάντα πολιτισμικά προσαρμοσμένες, οι γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να είναι απρόθυμες να καταγγείλουν εγκλήματα σε υπηρεσίες όπως οι γραμμές βοήθειας (ο.π. : 4, Raj & Silverman 2002: 386)
- δυσπιστία προερχόμενη από τη χώρα προέλευσης: οι γυναίκες πρόσφυγες σκέφτονται την κατάσταση βίας με αναφορά στην κατάσταση που επικρατεί στις χώρες καταγωγής τους. Οι γυναίκες πρόσφυγες ενδέχεται να προέρχονται από χώρες στις οποίες η έμφυλη βία δεν καταγγέλλεται λόγω έλλειψης νομικής προστασίας ή λόγω του ότι η έμφυλη βία δεν θεωρείται έγκλημα. Οι αντιλήψεις από τη χώρα προέλευσης εμποδίζουν επίσης τις γυναίκες πρόσφυγες να υποβάλλουν καταγγελία στην αστυνομία ή να καταγγείλουν οικογενειακή βία σε μια MKO (Menjivar & Salcido 2002: 910, Davis & Henderson 2003: 567).
- δεν θεωρούν ότι αποτελούν θύματα: πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας μπορεί επίσης να αρνούνται την ειδική ότι είναι «θύματα» (Alhabib et al., 2010: 375). Ορισμένες γυναίκες μπορεί π.χ. να δέχονται κριτική λόγω του πολιτισμικού τους ρόλου ως γυναίκα, καθώς ανατρέφονται με την ιδέα ότι είναι π.χ. φυσιολογικοί οι άνδρες να είναι βίαιοι απέναντι σε μια γυναίκα.
- φόβος να μην τις πιστέψουν: οι γυναίκες πρόσφυγες μπορεί επίσης να φοβούνται να αποκαλύψουν την εμπειρία τους, καθώς φοβούνται ότι οι σύμβουλοι, οι αστυνομικοί κλπ. δεν θα τους πιστέψουν (Štirn & Minić 2016: 43).
- φόβος διακρίσεων: ορισμένες γυναίκες πρόσφυγες φοβούνται την καταγγελία του εγκλήματος, καθώς πιστεύουν ότι θα αντιμετωπίσουν συμπεριφορές αδιαφορίας ή διακρίσεων (Raj & Silverman 2002: 384 · Bonewit & de Santis 2016: 24).
- απροθυμία εγκατάλειψης του συντρόφου: οι γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να μην θέλουν να εγκαταλείψουν τον σύντροφο, αλλά απλώς να θέλουν να τελειώσει η κακοποίηση (Štirn & Minić 2016: 42).

Βάσει στοιχείων από το έργο CCM-GBV, γνωρίζουμε ότι οι γυναίκες πρόσφυγες είναι πιο πιθανό να αποκαλύψουν περιπτώσεις έμφυλης βίας σε γυναίκες συμβούλους MKO. Παρόλα αυτά, είναι σημαντικό για όλους τους επαγγελματίες που εργάζονται με γυναίκες πρόσφυγες να κατανοήσουν γιατί οι γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να μην επιθυμούν να καταγγείλουν την έμφυλη βία. Σας συνιστούμε να διαβάσετε το κεφάλαιο του Health & Human Rights Info (HHRI) (2016) σχετικά με τη διαδικασία καταγγελίας και τα βασικά σημεία που πρέπει να προσέξετε σε αυτό (ο.π. : 102-107; 145-148).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που θα μπορεί να επηρεάσουν το θύμα να αποφασίσει να μην καταγγείλει την έμφυλη βία στην αστυνομία ή σε μια ΜΚΟ.
- Τα θύματα που έχουν υποστεί πολλαπλή βία είναι λιγότερο πιθανό να καταγγείλουν ένα έγκλημα.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Διαβάστε το κεφάλαιο του ΗΗRI (2016) σχετικά με τη [διαδικασία καταγγελίας](#) (ο.π.: 102-107; 145-148).
- Διαβάστε το εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV σχετικά με το κεφάλαιο για τη συνεργασία με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και τους φορείς του.

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 14 – Εφαρμόζοντας μια προσέγγιση χωρίς διακρίσεις και με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να μάθετε πώς να εφαρμόζετε μια προσέγγιση χωρίς διακρίσεις και με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (30 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Συμπληρώστε την Checklist 1 - Applying a non-discriminatory and human rights-based approach when combating violence against women (WAVE 2017: 14). Σε ποιες περιπτώσεις εντοπίζουν οι συμμετέχοντές σας προβλήματα κατά την εφαρμογή της προσέγγισης χωρίς διακρίσεις και με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά την εργασία τους με γυναίκες πρόσφυγες; Πώς αυτό μπορεί να έχει επιπτώσεις στην προθυμία καταγγελίας ενός εγκλήματος π.χ. σε έναν σύμβουλο ή στην αστυνομία; (30 λεπτά). Συζητήστε τα αποτελέσματά σας όλες οι ομάδες μαζί και σκεφτείτε λύσεις για τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχουν οι συμμετέχοντές σας (10 λεπτά).

6.2 Δευτερογενής θυματοποίηση

Όταν ασχολείστε με γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας, είναι επίσης σημαντικό εσείς ως εκπαιδευτής να επισημάνετε τις συνέπειες της δευτερογενούς θυματοποίησης, καθώς αυτό μπορεί να επηρεάσει και την ευζωία των ατόμων που υποστηρίζουν οι συμμετέχοντές σας. Η δευτερογενής θυματοποίηση περιλαμβάνει την απαθή μεταχείριση των θυμάτων έμφυλης βίας από τις κοινωνικές υπηρεσίες (αστυνομία, το δικαστικό σώμα, τους γιατρούς, τις δομές φιλοξενίας, τις ΜΚΟ κ.λπ.). Η δευτερογενής θυματοποίηση αναφέρεται σε μια κατάσταση κατά την οποία μια γυναίκα πρόσφυγας είτε αντιμετωπίζει άρνηση παροχής βοήθειας είτε η βοήθεια που λαμβάνει, την κάνει να αισθάνεται ξανά θυματοποιημένη. Η δευτερογενής θυματοποίηση μπορεί να προκαλέσει περαιτέρω τραύμα σε καταστάσεις στις οποίες οι γυναίκες πρόσφυγες αντιμετωπίζουν επίρριψη της ευθύνης στο θύμα και στερεοτυπικές στάσεις, συμπεριφορές, πρακτικές και διαδικασίες από θεσμούς, φορείς παροχής υπηρεσιών, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, την κοινότητα και/ή την οικογένεια. Κάποια θύματα μπορεί να βιώσουν αυτόν τον τύπο βίας με πιο οδυνηρό τρόπο από την κύρια θυματοποίησή τους (Logar & Vargoná 2015: 38 · Campbell & Raja 1999: 261-262). Γιατί και σε ποιες περιπτώσεις οι γυναίκες πρόσφυγες αντιμετωπίζουν δευτερογενή θυματοποίηση;

Η διαδικασία χρήσης ασύλου μπορεί να προκαλέσει δευτερογενή θυματοποίηση στις γυναίκες πρόσφυγες: κατά τη διάρκεια της συνέντευξης για χορήγηση ασύλου ζητείται από τις γυναίκες πρόσφυγες να μιλήσουν για τις τραυματικές εμπειρίες τους. Όχι μόνο πρέπει να αποκαλύψουν τις ιστορίες τους στον λαμβάνοντα την συνέντευξη για το άσυλο, αλλά συχνά και σε διερμηνείς, δικηγόρους και αξιολογητές. Όπως γνωρίζετε από το υποκεφάλαιο 6.1, οι γυναίκες πρόσφυγες έχουν διάφορα προβλήματα στην αναφορά των εμπειριών τους από έμφυλη βία. Καθώς η συνέντευξη μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες για το αίτημα ασύλου και την υγεία των γυναικών που αναζητούν άσυλο, οι γυναίκες πρόσφυγες διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο δευτερογενούς θυματοποίησης. Άλλα παραδείγματα καταστάσεων που προκαλούν δευτερογενή θυματοποίηση για τις γυναίκες πρόσφυγες είναι οι συνθήκες κατοικίας, όπως η φιλοξενία σε προσφυγικά καταλύματα, η περιορισμένη πρόσβαση στο σύστημα υγείας και η άρνηση της δυνατότητας αναζήτησης απασχόλησης (Feltus et al., 2018: 13-14). Επιπλέον, αν οι γυναίκες πρόσφυγες αποφασίσουν να καταγγείλουν στην αστυνομία ένα έγκλημα έμφυλης βίας και ακόμη να εξετάσουν το ενδεχόμενο να προσέλθουν στο δικαστήριο, κινδυνεύουν επίσης να υποστούν δευτερογενή τραυματισμό. Συμπεριφορές επίρριψης ευθύνης στο θύμα, η συμμετοχή ως μάρτυρας σε μια ποινική διαδικασία καθώς και η απόφαση του δικαστηρίου σχετικά με το εάν θα καταδικαστεί ο δράστης ή όχι, μπορεί να οδηγήσουν σε δευτερογενή θυματοποίηση. Μια γυναίκα πρόσφυγας μπορεί να βιώσει και άλλες μορφές δευτερογενούς θυματοποίησης, αν π.χ. είναι θύμα σεξουαλικής βίας και πάει σε ένα υπερπλήρες νοσοκομείο όπου δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί το αίτημα της ιδιωτικότητας και της αξιοπρέπειας, οι γιατροί μπορεί να μην αντιληφθούν ότι είναι θύμα σεξουαλικής βίας κλπ. Ακόμη και οι οργανισμοί που σκοπό έχουν την παροχή βοήθειας σε θύματα έμφυλης βίας μπορεί να έχουν πολιτικές και διαδικασίες που μπορεί να προκαλέσουν δευτερογενή θυματοποίηση (UNODC 1999: 9). Στην περίπτωση των αστυνομικών, υπάρχει έλλειψη κατανόησης σχετικά με το γιατί οι γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να φαίνονται σε σύγχυση κατά την υποβολή της καταγγελίας. Υπάρχουν επίσης υπαρκτές ενδείξεις ότι επαγγελματίες κατηγοριοποιούν πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας σε γυναίκες «που αξίζουν υποστήριξη» και σε «χαμένες υποθέσεις» (McCracken et al., 2013: 30-31). Π.χ. κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV αναφέρθηκε ότι σύμβουλοι π.χ. ΜΚΟ κοινωνικής πρόνοιας θα προτιμούσαν να επικεντρωθούν στην παροχή βοήθειας στις γυναίκες πρόσφυγες με περισσότερες πιθανότητες να λάβουν θετική απόφαση ασύλου από ό, τι σε γυναίκες πρόσφυγες που ενδέχεται να απελαθούν στις χώρες καταγωγής τους ή είναι υποθέσεις Δουβλίνου. Ομοίως, οι σύμβουλοι μπορεί να ευνοούν εξυπηρετούμενους που είναι προσωρικοί και όχι π.χ. πεισματάρηδες ή αναξιόπιστους. Αυτό καθιστά τις γυναίκες πρόσφυγες υποκείμενες σε επανειλημμένες ή πολλαπλές θυματοποιήσεις. Περαιτέρω αντιδράσεις από άτομα όπως η οικογένεια, οι φίλοι, κοινότητες που μπορεί να αποστασιοποιηθούν από το θύμα έμφυλης βίας επιρρίπτοντας ευθύνες στο θύμα γι' αυτό που συνέβη, μπορεί να οδηγήσει τις γυναίκες πρόσφυγες σε δευτερογενή θυματοποίηση (UNODC 1999: 9).

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αναφέρει ότι οι επαγγελματίες πρέπει να εκπαιδεύονται ώστε να αποφεύγεται η δευτερογενής θυματοποίηση (Coe 2011: 19). Η αντιμετώπιση της δευτερογενούς θυματοποίησης μπορεί να είναι ένα κρίσιμο θέμα για την εκπαίδευσή σας, καθώς μπορεί να βοηθήσει τους συμμετέχοντές σας να κατανοήσουν και να αναλύσουν πώς η δευτερογενής θυματοποίηση μπορεί να κάνει τις γυναίκες πρόσφυγες να δυσπιστούν έναντι οργανισμών και/ή υπηρεσιών και πώς αυτό επιδρά σε αυτές ώστε να μην αναζητούν βοήθεια. Είναι σημαντικό οι συμμετέχοντες να μάθουν να κατανοούν γιατί πρέπει να ακολουθήσουν μια προσέγγιση που επικεντρώνεται στο θύμα και να αποτρέψουν πρόσθετο ψυχικό τραύμα (Logar & Vargoná 2015: 38). Βοηθά επίσης να κατανοήσουμε γιατί οι γυναίκες πρόσφυγες που υποφέρουν από δευτερογενή θυματοποίηση μπορεί να είναι πιο δύσκολο να ανοιχθούν. Το EIGE (n.d. c) αναφέρει τα ακόλουθα παραδείγματα για την αποφυγή του κινδύνου δευτερογενούς θυματοποίησης που θα πρέπει να γνωρίζουν οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευση, τα οποία θα πρέπει να εφαρμόζονται στην καθημερινή τους εργασία με γυναίκες πρόσφυγες:

- «διασφάλιση δικαιωμάτων ενημέρωσης,
- σεβασμός της αξιοπρέπειας των θυμάτων κατά την ανάκρισή τους (αποχή από ενέργειες που μπορεί να οδηγήσουν σε δευτερογενή θυματοποίηση του θύματος κατά τη διάρκεια της έρευνας),
- διασφάλιση της ανωνυμίας για ορισμένα θύματα (δίκες κλεισμένων των θυρών σε ορισμένες περιπτώσεις, διαχωρισμός από τον θύτη κατά τη διάρκεια της μαρτυρίας),
- εξεύρεση αξιωματούχων ειδικευμένων στα θέματα των θυμάτων,
- κ.λπ.» (ο.π.).

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να υποστούν δευτερογενή θυματοποίηση.
- Η δευτερογενής θυματοποίηση μπορεί να συμβεί σε θεσμικό επίπεδο, αλλά επίσης και μέσω των άμεσων κοινωνικών επαφών των γυναικών προσφύγων.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

a) Διαβάστε το *Handbook on Justice for Victims* του UNODC (1999) (ο.π.: 9).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 15 – Ευαισθητοποίηση σε σχέση με τη δευτερογενή θυματοποίηση

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι η ενημέρωση των συμμετεχόντων στην εκπαίδευσή σας σχετικά με πιθανές συμπεριφορές επίρριψης ευθυνών στα θύματα και τον κίνδυνο πρόκλησης δευτερογενούς θυματοποίησης.
Χρόνος	Παιχνίδι ρόλων (15 λεπτά); συζήτηση σε μικρές ομάδες (5 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (15 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3 μελών. Εκτελέστε την Exercise 4.1 - Feelings and needs as explained by Logar & Vargoná (2015: 35) (15 λεπτά). Διαλογοποιείτε πάνω στα κύρια ευρήματα στην ομάδα σας (5 λεπτά). Συζητήστε τα αποτελέσματα της εμπειρίας του παιχνιδιού ρόλων με όλες τις ομάδες μαζί (15 λεπτά).

6.3 Θέματα διερμηνείας

Οι γλωσσικοί φραγμοί μπορούν να παρεμποδίσουν τη βοήθεια που προσφέρουν οι επαγγελματίες στις γυναίκες πρόσφυγες, επειδή οι σύμβουλοι, το προσωπικό των καταλυμάτων, κλπ. ενδέχεται να μην είναι σε θέση να κατανοήσουν και να καλύψουν τις ανάγκες των γυναικών προσφύγων, να τις συμβουλευθούν, να τις παραπέμψουν σε δραστηριότητες αναψυχής κλπ. ενώ οι γυναίκες πρόσφυγες ενδέχεται να μην μπορούν να εκφράσουν την ανάγκη τους για βοήθεια (Wille 2018: 330-338). Οι διερμηνείς διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη συνέντευξη για χορήγηση ασύλου στις γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας. Πρέπει να ενημερώσετε τους συμμετέχοντές σας για το γεγονός ότι τα θύματα έμφυλης βίας είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, χρειάζονται ένα περιβάλλον υποστήριξης και εμπιστοσύνης, επίσης και σε περιπτώσεις όπου πρέπει να αποκαλύψουν την εμπειρία τους και σε ένα δεύτερο πρόσωπο εκτός από π.χ. τον σύμβουλο. Η UNHCR (2017) περιγράφει το πρωταρχικό καθήκον των διερμηνέων ως «διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ συμμετεχόντων που δεν μιλούν την ίδια γλώσσα και δεν μοιράζονται το ίδιο πολιτισμικό υπόβαθρο» (ο.π.: 52). Η γλώσσα και ο πολιτισμός είναι στενά διασυνδεδεμένα, οπότε οι διερμηνείς πρέπει επίσης να γνωρίζουν τα σχετικά με τις διαπολιτισμικές διαφορές στη μη προφορική επικοινωνία. Επομένως, οι διερμηνείς²⁹ ενεργούν επίσης και ως πολιτισμικοί διαμεσολαβητές. Προς τούτο, είναι εξαιρετικά σημαντικό ο διερμηνέας να είναι εξοικειωμένος με τους τρόπους με τους οποίους περιγράφονται τα χαρακτηριστικά φύλου και έμφυλης βίας στη χώρα προέλευσης. Οι διερμηνείς πρέπει πάντα να είναι αντικειμενικοί και ουδέτεροι, ενώ ταυτόχρονα να είναι emphatic και να αποφεύγουν την ακατάλληλη γλώσσα σώματος ή τις χειρονομίες. Πρέπει να έχουν γλωσσικές, επικοινωνιακές γνώσεις και γνώσεις ορολογίας, γνώση των μεθόδων διερμηνείας, ειδική κατά πεδίο γνώση και γνώση σχετικά με την αλιείωση και τη διαχείριση πληροφοριών (ο.π. : 4-170). Σε περιπτώσεις έμφυλης βίας, οι διαθέσιμοι σε γυναίκες πρόσφυγες διερμηνείς πρέπει να είναι γυναίκες.

Η διερμηνεία μπορεί να θεωρηθεί ευκαιρία, καθώς σύμβουλος και εξυπηρετούμενος μπορούν να επικοινωνούν, αλλά ενέχει και κινδύνους: πώς μπορούν οι επαγγελματίες να διασφαλίσουν ότι ο διερμηνέας ερμηνεύει σωστά; Προκειμένου να λειτουργήσει η ψυχοκοινωνική συμβουλευτική είναι σημαντικό ο σύμβουλος και ο εξυπηρετούμενος να κατανοήσουν ο ένας τον άλλον και να αντιδρούν ο ένας στον άλλο. Ένα γενικό πρόβλημα - και σε περιπτώσεις όπου ο σύμβουλος και ο εξυπηρετούμενος μιλούν την ίδια γλώσσα - είναι να εξασφαλιστεί ότι ο δέκτης κατανοεί επακριβώς τι εννοεί ο δότης και αντίστροφα (Wille 2018: 330-331). Κατά κανόνα, έχουν εντοπιστεί παρεξηγήσεις στις διαδικασίες ασύλου με ονόματα ή εκφράσεις που δεν είναι εξοικειωμένος ο διερμηνέας, με διαφορετική χρήση του χρόνου (π.χ. ημερολογιακά συστήματα), διερμηνεία διφορούμενων όρων κλπ. (UNHCR 2017: 60). Τα ακόλουθα προβλήματα είναι κοινά στο πλαίσιο των διερμηνείων για τους πρόσφυγες που θα πρέπει να γνωστοποιήσετε στους συμμετέχοντές σας προκειμένου να προβληματιστούν σχετικά με την επιλογή των διερμηνέων τους:

²⁹ Η διερμηνεία διαφέρει από τη μετάφραση καθώς ο διερμηνέας μεταφέρει τη σημασία των ομιλούμενων λέξεων σε μια άλλη γλώσσα, ενώ ο μεταφραστής εστιάζει σε γραπτά κείμενα (ο.π.: 38)

- οι περιορισμοί της χώρας προέλευσης ως δείκτη: η χώρα προέλευσης χρησιμοποιείται συχνά ως δείκτης για την πρόσληψη μεταφραστών. Αυτό οδηγεί συχνά στο γεγονός οι γλώσσες των προσφύγων να μην ταυτοποιούνται σωστά. Π.χ. η Νιγηρία έχει πάνω από 500 πρώτες γλώσσες! Πώς μπορεί κάποιος να ταυτοποιήσει μια πρώτη γλώσσα βάσει της χώρας προέλευσης; Επιπλέον, αγνοείται η σπουδαιότητα της διαλέκτου, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου η αραβική θεωρείται ότι είναι η ομιλούμενη γλώσσα (MMP 2017: 4 - 8-9).
- έλλειψη σχετικής γλωσσικής υποστήριξης: επειδή δεν υπάρχουν συγκεκριμένα δεδομένα, οι πάροχοι υπηρεσιών στερούνται επαρκούς γλωσσικής υποστήριξης. Ως εκ τούτου, ένα πρόβλημα είναι ότι οι ΜΚΟ δεν γνωρίζουν ποτέ ποιες γλώσσες μιλούν οι νεοαφιχθέντες, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να ικανοποιηθεί η ζήτηση από πλευράς απαιτούμενων γλωσσών σε δεδομένη στιγμή (ο.π. : 6)
- έλλειψη πόρων και εκπαίδευσης: λόγω έλλειψης επαγγελματιών διερμηνέων και περιορισμένου προϋπολογισμού, οι μικρότερες ΜΚΟ και ακόμη και ορισμένες μεγαλύτερες ΜΚΟ στρέφονται σε εθελοντές διερμηνείς οι οποίοι δεν έχουν περάσει από επαγγελματική κατάρτιση. Αυτό θεωρείται ιδιαίτερα προβληματικό σε περιπτώσεις όπου πρέπει να παρέχονται νομικές, ιατρικές πληροφορίες ή πληροφορίες προφύλαξης. ΜΚΟ αναφέρουν επίσης ότι μόλις εκπαιδευτούν οι επαγγελματίες, οι τελευταίοι στρέφονται σε οργανισμούς που μπορούν να τους πληρώνουν σε τακτή βάση και να τους παρέχουν και καλύτερα προνόμια (ο.π.: 11). Δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για διερμηνεία σε περιβάλλοντα που σχετίζονται με το άσυλο. Η συνεχιζόμενη μεταβολή των δημογραφικών δεδομένων των μεταναστών και η έλλειψη χρηματοδότησης αποτελούν μια περαιτέρω πρόκληση για πλήρους κλίμακας γλωσσικές εκπαιδεύσεις (UNHCR 2017: 39).
- Μικρός αριθμός γυναικών διερμηνέων: θέτει εμπόδια στις γυναίκες πρόσφυγες όταν ζητούν βοήθεια, θέλουν να καταγγείλουν ένα έγκλημα κλπ. Αυτή η στενότητα οδηγεί σε μειωμένες καταγγελίες της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και άλλων μορφών έμφυλης βίας (MMP 2017: 12).
- διαφορετικά υπόβαθρα: ένα επίσης πρόβλημα είναι όταν ο εξυπηρετούμενος και ο διερμηνέας έχουν διαφορετικό θρησκευτικό υπόβαθρο ή πολιτικές απόψεις. Σε κρίσιμες περιπτώσεις, ο σύμβουλος π.χ. θα πρέπει να προσλάβει άλλο διερμηνέα για να ενθαρρύνει την εμπιστοσύνη του εξυπηρετούμενου (Wille 2018: 340).
- ενσωμάτωση: η ενσωμάτωση και η εκμάθηση της γλώσσας υποδοχής χρησιμοποιείται μερικές φορές ως λόγος μη παροχής διερμηνέων (MMP 2017: 13)

Η Mixed Migration Platform (MMP) (2017) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι επιπτώσεις αυτής της αποτυχίας στη συλλογή των κατάλληλων γλωσσικών δεδομένων είναι σημαντική για: την αποτελεσματικότητα της βοήθειας και της προστασίας, την πρόσβαση των πολιτών στα δικαιώματά τους και την ικανότητα των ανθρώπων να κάνουν επιλογές μετά από ενημέρωση (ο.π.: 15). Το πρόβλημα με τις διερμηνείες είναι ότι η γλώσσα έχει πάντα ένα πλαίσιο, καθιστώντας δύσκολη την «απλή» διερμηνεία. Σε περιπτώσεις που απαιτείται διερμηνεία, ο σύμβουλος πρέπει να γνωρίζει ότι έχει μικρότερο έλεγχο στη συνομιλία και πρέπει να εμπιστεύεται τον διερμηνέα για να κάνει σωστά τη δουλειά του/της. Η παρουσία του διερμηνέα οδηγεί σε αλλαγή στη συζήτηση, καθώς π.χ. η συμβουλευτική συνεδρία γίνεται λιγότερο άμεση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι σημαντικό ο σύμβουλος και ο διερμηνέας να δημιουργήσουν μια διάφανη σχέση. Είναι σκόπιμο ο σύμβουλος της ΜΚΟ, το προσωπικό των καταλυμάτων κλπ. να έχει μια προκαταρκτική συνομιλία με τον διερμηνέα πριν από τη σύνοδο παροχής συμβουλών και μια συζήτηση στη συνέχεια (Wille 2018: 334-340). Γιατί δεν συστήνεται στους συμμετέχοντές σας π.χ. να καταστήσουν υποχρεωτική την ανάγνωση του [Handbook for Interpreters in Asylum Procedures](#) (2017) της UNHCR για την πρόσληψη διερμηνέων για γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας, εάν δεν υπάρχει ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης για διερμηνεία στο πλαίσιο του ασύλου; Παράλληλα με τον διερμηνέα που εκπαιδεύεται σε θέματα έμφυλης βίας, συμβουλευόμαστε πάντα οι συμβουλευτικές συνεδρίες να πραγματοποιούνται με τον ίδιο διερμηνέα, καθώς αυτό δημιουργεί μια πιο αξιόπιστη και άνετη κατάσταση για τον εξυπηρετούμενο.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Για γυναίκες πρόσφυγες πρέπει να προσλαμβάνονται για τη διερμηνεία γυναίκες διερμηνείς.
- Υπάρχουν πολλά προβλήματα όσον αφορά την πρόσληψη διερμηνέων για γυναίκες πρόσφυγες τα οποία πρέπει να γνωρίζουν οι επαγγελματίες.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

a) Διαβάστε προσεκτικά το [Handbook for Interpreters in Asylum Procedures](#)³⁰ της UNHCR (2017).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 16 – Επαγγελματικές διερμηνείες και ικανότητες

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντές σας να μάθουν ποιες επαγγελματικές ικανότητες απαιτούνται από έναν διερμηνέα.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (80 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Παρακολουθήστε το κλιπ ταινίας 2 και πραγματοποιήστε την ομαδική άσκηση με αναφορά στο κλιπ 2 όπως περιγράφεται στην Activity 1 - Professional Interpreter and Competences (UNHCR 2017: 47). Ποιες ικανότητες θα χρειαζόταν ο διερμηνέας σε αυτή την περίπτωση; Συζήτηση για ιδέες και λύσεις στην ομάδα (20 λεπτά). Στη συνέχεια, διαβάστε την ενότητα Relevant Areas of Knowledge (ο.π.: 170) και Kondert's Role Expectation (ο.π.: 56) (10 λεπτά). Συζητήστε τα αποτελέσματά όλοι μαζί. Στη συνέχεια, συζητήστε όλοι μαζί ποιες επαγγελματικές ικανότητες χρειάζεται ένας διερμηνέας, αν ο δέκτης είναι γυναίκα πρόσφυγας σε μια περίπτωση παροχής συμβουλών (10 λεπτά). Συνεχίστε να εργάζεστε στην ομάδα σας. Εκτελέστε την Activity 2 - Autobiographical Story-Telling όπως περιγράφεται από την UNHCR (ο.π.: 163) (50 λεπτά). Πού βλέπετε εναπομένοντα προβλήματα; Ποια θα ήταν η κατάσταση, αν μια γυναίκα πρόσφυγας αποκαλύψει την ιστορία της σε εσάς ως σύμβουλο και διερμηνέα; Συζήτηση με όλες τις ομάδες μαζί (10 λεπτά).

🎯 ΑΣΚΗΣΗ 17 – Συναισθήματα κατα τη διερμηνεία

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να μάθετε πώς αισθάνονται οι διερμηνείς και οι δέκτες σε καταστάσεις μετάφρασης.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (40 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Παρακολουθήστε τα κλιπ ταινιών 2 και 4 και πραγματοποιήστε την ομαδική άσκηση αναφορικά με τα κλιπ 2 και 4 όπως περιγράφεται στην Activity 5: Interpreters in Films (10 λεπτά) (UNHCR 2017: 65). Φανταστείτε ότι ο δέκτης είναι μια γυναίκα πρόσφυγας. Βλέπετε κανένα πρόβλημα στην περίπτωση γυναίκας πρόσφυγα; Πώς αισθάνεται ο διερμηνέας σε αυτή την περίπτωση; Συζητήστε όλες οι ομάδες μαζί (10 λεπτά). Διαβάστε την Unit 12 (ο.π.: 187-190) και συζητήστε τις εντυπώσεις σας στην ομάδα (20 λεπτά). Συζητήστε τα ευρήματά σας όλοι μαζί (10 λεπτά).

🎯 ΑΣΚΗΣΗ 18 – Συνέπειες μιας μη ικανοποιητικής διερμηνείας

Aim	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να μάθετε πώς η μη ικανοποιητική διερμηνεία μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στις γυναίκες πρόσφυγες που αναζητούν βοήθεια.
Time	Ατομική εργασία (20 λεπτά), συζήτηση όλων μαζί (10 λεπτά)
Exercise	Εργαστείτε ο καθένας μόνος/η του/της. Εκτελέστε την Activity 7 - Text Analysis - Poor Interpreters Put Asylum Seekers at risk όπως περιγράφεται στο εγχειρίδιο της UNHCR (2017: 67) μόνοι σας αντί σε μια ομάδα (20 λεπτά). Συζητήστε τα ευρήματά σας όλοι μαζί (10 λεπτά).

6.4 Θέματα επιμέλειας και οικογενειακού δικαίου

Το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή είναι σεβαστό στο ευρωπαϊκό δίκαιο (άρθρο 7 CFR, άρθρο 8 ECHR). Οι περιπτώσεις έμφυλης βίας - ιδιαίτερα οι περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας και αναγκαστικού γάμου- συχνά δημιουργούν ζητήματα επιμέλειας και οικογενειακού δικαίου, καθώς τα παιδιά συχνά καθίστανται μάρτυρες βίας και/ή υφίστανται αυτά τα ίδια βία. Βάσει του δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι μητέρες συχνά που καταγγέλλουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κράτη που δεν συμμορφώνονται με τη θετική υποχρέωσή τους να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα κατά της ενδοοικογενειακής βίας ή της παραμέλησης ανηλίκων, παραπέμποντας στα άρθρα 2, 3 και 8 ECHR. Επιπλέον, μπορεί να γίνει αναφορά στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, καθώς οι διατάξεις της Σύμβασης ισχύουν για όλα τα θύματα έμφυλης βίας και τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας στο σπίτι (άρθρο 2(2)). Σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, άρθρο 24(3) CFR αναγνωρίζει ρητά το δικαίωμα κάθε παιδιού να διατηρεί επαφή και με τους δύο γονείς του, όπως ορίζεται επίσης στο άρθρο 4(1) της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την επικοινωνία που αφορά παιδιά (2003) (FRA 2015: 79-123).

Δεν είναι ασυνήθιστο γυναίκες να αποφασίζουν να αφήσουν μια κακοποιητική σχέση μόλις ο σύντροφός τους γίνει βίαιος προς τις ίδιες ή τα παιδιά τους. Στην περίπτωση γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας, ο θύτης μπορεί όχι μόνο να εξαναγκάσει και να ελέγξει τη γυναίκα πρόσφυγα βάσει του καθεστώτος διαμονής της, αλλά και να απειλεί να απομακρύνει τα παιδιά από αυτήν είτε με απαγωγή είτε με το νόμο. Αυτός είναι ο συχνότερος φόβος και ο πραγματικός κίνδυνος των γυναικών προσφύγων σε περιπτώσεις έμφυλης βίας. Με άλλα λόγια, «οι θύτες συχνά εκμεταλλεύονται την αγάπη που έχουν οι γυναίκες για τα παιδιά τους, χρησιμοποιώντας τα παιδιά ως όπλο για την εντατικοποίηση της κακοποίησης που σχετίζεται με τη μετανάστευση» (Creswick 2017: 151).

Εάν μια γυναίκα πρόσφυγας π.χ. αποφασίσει να πάρει το παιδί της έξω από την περιοχή διαμονής της (π.χ. μια άλλη πόλη ή άλλο Κράτος Μέλος της ΕΕ), θα μπορούσε να κατηγορηθεί για απαγωγή ανηλίκου σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης (ο.π.: 142-150 · HCCH n.d.). Όσον αφορά τη Σύμβαση για τα αστικά ζητήματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών (1980), πρόσφυγες που είναι μητέρες έχουν τη δυνατότητα προσφυγής στο άρθρο 13β της Σύμβασης, όπως π.χ. μια περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επαρκής απόδειξη ότι συνιστά σοβαρό κίνδυνο σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης του παιδιού κατά την επιστροφή. Ωστόσο, η μητέρα πρόσφυγας φέρει το βάρος της απόδειξης ότι θα ήταν ανυπόφορη η επιστροφή του παιδιού / παιδιών στη χώρα στην οποία ζει ο θύτης, καθώς θα πρέπει να αποδείξει ότι το κράτος στο οποίο ζει ο θύτης, δεν είναι σε θέση να προστατεύσει τα παιδιά από τη βία (Browne 2011: 1203-1211). Σε ποιο βαθμό οι γυναίκες πρόσφυγες μπορούν να κάνουν χρήση της Σύμβασης της Χάγης είναι αμφισβητήσιμο, δεδομένου ότι ενδέχεται να περιορίζονται ως προς την ελεύθερη κυκλοφορία τους εντός της ΕΕ λόγω περιορισμένης άδειας παραμονής (Wessel & Frings 2017: 17). Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο θύτης μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει τη Σύμβαση της Χάγης κατά της γυναίκας πρόσφυγα θύματος, η οποία αποφασίζει να αφήσει τον θύτη μαζί με τα παιδιά τους. Για εσάς ως εκπαιδευτή, είναι σημαντικό να αποσαφηνίσετε θέματα που αφορούν το οικογενειακό δίκαιο και το δίκαιο σχετικά με την επιμέλεια των παιδιών, ώστε οι συμμετέχοντές σας να μπορούν να προβληματιστούν σχετικά με τα πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μητέρες πρόσφυγες.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η έμφυλη βία συχνά δημιουργεί ζητήματα επιμέλειας και οικογενειακού δικαίου.
- Δεν είναι ασυνήθιστο οι γυναίκες να αποφασίζουν να αφήσουν μια κακοποιητική σχέση μόλις ο σύντροφός τους καταστεί βίαιος προς αυτήν ή προς τα παιδιά τους.
- Οι θύτες μπορεί να εκμεταλλευτούν τα παιδιά ως μορφή εξαναγκασμού και ελέγχου.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ελέγξτε την εφαρμογή της Σύμβασης της Χάγης και της Σύμβασης για την επικοινωνία που αφορά τα παιδιά στη χώρα σας. Ερευνήστε σχετικά με το εθνικό οικογενειακό δίκαιο και το δίκαιο επιμέλειας ανηλίκων.
- Διαβάστε το εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV σχετικά με τα ευρήματα του έργου για το οικογενειακό δίκαιο και το δίκαιο επιμέλειας ανηλίκων.
- Παρακολουθήστε τα [βίντεο σχετικά με τον τροχό Δύναμης και Ελέγχου και χρησιμοποίησης των παιδιών](#) (Duluth Model n.d. d). Επίσης, σκεφτείτε να χρησιμοποιήσετε και να μεταφράσετε ενδεχομένως τον [Using Children Post Separation Wheel](#) στην εκπαίδευσή σας, εάν συζητάτε θέματα οικογενειακού δικαίου και δικαίου επιμέλειας ανηλίκων (Duluth Model n.d. c).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ

Αυτό το κεφάλαιο σας παρουσιάζει τα βασικά θέματα γύρω από την προστασία των γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας και την πρόληψη αυτής. Οι συμμετέχοντές σας θα πρέπει να εκπαιδευτούν σε αυτά τα θέματα εάν θεωρείτε απαραίτητο να μάθουν περισσότερα σχετικά με την ταυτοποίηση, την παροχή βοήθειας και την προστασία των γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας από περαιτέρω βία και τον τρόπο εκκίνησης προγραμμάτων πρόληψης.

7.1 Ταυτοποίηση των θυμάτων έμφυλης βίας

Η ταυτοποίηση θυμάτων έμφυλης βίας μπορεί να αποτελεί πρόκληση, αλλά είναι σημαντική καθώς η έγκαιρη ταυτοποίηση είναι απαραίτητη για την παραπομπή των θυμάτων έμφυλης βίας σε σχετικές υπηρεσίες παροχής βοήθειας ώστε να μπορέσουν να λάβουν την υποστήριξη που δικαιούνται (βλ. π.χ. υποενότητα 3.2.2). Η ταυτοποίηση μπορεί μερικές φορές να είναι πολύ χρονοβόρα, καθώς τα θύματα έμφυλης βίας συχνά υποφέρουν από PTSD και χρειάζονται χρόνο για την ανάπτυξη μιας σχέσης εμπιστοσύνης με έναν σύμβουλο ΜΚΟ. Πρέπει να γνωρίζετε ότι υπάρχουν διάφορα διαθέσιμα εργαλεία που σκοπό έχουν να βοηθήσουν τους επαγγελματίες να ταυτοποιούν ευκολότερα τα θύματα έμφυλης βίας. Κατωτέρω παρέχεται ένας κατάλογος των εργαλείων που θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε για να τα παρουσιάσετε συνολικά ή να παρουσιάσετε ορισμένα από αυτά στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας τα οποία μπορεί να τους βοηθήσουν να μάθουν τον τρόπο να αναγνωρίζουν γυναίκες πρόσφυγες ευκολότερα. Λάβετε υπόψη σας ότι ο κατάλογος των εργαλείων που ακολουθεί βασίζεται σε παραδείγματα περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων και FGM:

- δείκτες: το Συμβούλιο των Κρατών της Βαλτικής Θάλασσας (Council of the Baltic Sea States, CBSS) (2015) απαριθμεί ορισμένους γενικούς δείκτες που αποδείχθηκαν χρήσιμοι για την ταυτοποίηση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο [Guidelines for Municipalities - Stepping Up Local Action Against Human Trafficking](#)³¹. Σε αυτούς περιλαμβάνονται: η ηλικία (συγκρίνετε την ηλικία του διαβατηρίου με την πραγματική ηλικία του ατόμου), το φύλο, η χώρα προέλευσης / εθνικότητα, ο τομέας απασχόλησης, σημάδια κακοποίησης ή τραύματος, ταξιδιωτικές διαδρομές, κλπ. Επιπλέον, γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να φανεί ότι είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, αν παρουσιάζουν έλλειψη ελέγχου (π.χ. δεν τους επιτρέπεται να λαμβάνουν τηλεφωνήματα, τους έχουν πάρει το διαβατήριο τους, κλπ.), είναι ορατές οι συνθήκες εκμετάλλευσης (π.χ. δεσμεύσεις χρέους, εργασία υπό διαφορετικές συνθήκες από τις αναμενόμενες, ύπαρξη ορισμένων τραυμάτων, κλπ) και ζουν υπό συνθήκες φτώχειας (π.χ. απομόνωση από τους φίλους και την οικογένεια, αδυναμία εξασφάλισης τροφής, ρουχισμού ή προϊόντων υγιεινής, κλπ.) (ο.π.: 41-45). Παρόμοιοι δείκτες μπορεί να βρεθούν στην έκδοση του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) (2011) [Trafficking in Human Beings: Identification of Potential and Presumed Victims - A Community Policing Approach](#)³² (ο.π.: 55-56). Υπάρχουν επίσης διαθέσιμες λίστες δεικτών για συγκεκριμένα επαγγελματικά πεδία. Το Εθνικό Κέντρο Πόρων για την Εμπορία Ανθρώπων (National Human Trafficking Resource Centre) έχει δημιουργήσει έναν κατάλογο δεικτών για τους επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης στη δημοσίευσή του [Identifying Victims of Human Trafficking - What to Look for in a Healthcare Setting](#) (ο.π.). Το Βέλγιο έχει δημιουργήσει ένα κιτ πρόληψης του FGM με τη μορφή ενός δέντρου αποφάσεων, στο οποίο οι επαγγελματίες καθοδηγούνται στην ταυτοποίηση FGM και στην υποστήριξη (δυστηκτά) θυμάτων FGM με βάση δείκτες κινδύνου (SC-MFG 2017, Coe & Amnesty International 2014 : 36).
- ερωτήσεις/εργαλεία ελέγχου: το (CBSS) (2011) παρουσιάζει ένα σύνολο ερωτήσεων που βοηθούν τους επαγγελματίες να ταυτοποιήσουν αν μια γυναίκα πρόσφυγας μπορεί να είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων στο [Handbook for Diplomatic and Consular Personnel on How to Assist and Protect Victims of Human Trafficking](#) (ο.π.: 45). Το Vera Institute of Justice (2014) έχει εκδώσει το [Screening for Human Trafficking - Guidelines for Administering the Trafficking Victim Identification Tool](#)³³ για εργαζόμενους στην επιβολή του νόμου, την υγειονομική περίθαλψη και σε καταλύματα (ο.π.: 3-30). Η UNHCR και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (European Asylum Support Office, EASO) έχουν εκδώσει εργαλεία ελέγχου - όπως π.χ. το [UNHCR, IDC and Oak Foundation Vulnerability Screening Tool](#)³⁴ το οποίο μπορεί να βοηθήσει τους συμμετέχοντές σας να ταυτοποιούν γυναίκες και κορίτσια πρόσφυγες που έχουν υποβληθεί σε FGM (UNHCR et al., 2016: 1-27).
- κατευθυντήριες γραμμές: στόχος τους είναι να βοηθήσουν τους επαγγελματίες για την ταυτοποίηση και τον τρόπο αντιμετώπισης θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Ένα παράδειγμα αυτών των κατευθυντήριων γραμμών είναι οι κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [Guidelines for the identification of victims of trafficking in human beings - Especially for Consular Services and Border Guards](#) (EC 2013: 2-22).
- εγχειρίδια / οδηγία / πρωτόκολλα: εγχειρίδια όπως το [Handbook for Diplomatic and Consular Personnel on How to Assist and Protect Victims of Human Trafficking](#) του CBSS (2011) βοηθούν τους επαγγελματίες να κατανοήσουν τι είναι η εμπορία ανθρώπων, τον τρόπο ταυτοποίησης θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, τον τρόπο παροχής βοήθειας και προστασίας σε αυτά, κλπ. Το [Protocol for Identification and Assistance to Trafficked Persons](#) της Anti-Slavery International (2005) ενημερώνει τους αναγνώστες σχετικά με πρακτικά εργαλεία όπως λίστες ελέγχου για την διευκόλυνση της επαφής τους με θύματα εμπορίας ανθρώπων. Το έργο REPLACE 2 (2015) έχει εκδώσει το [REPLACE Toolkit and Community Handbook](#)³⁵ που βοηθά τους συμβούλους να αποκτήσουν νέες δεξιότητες σχετικά με την αντιμετώπιση του FGM (ο.π.).
- εργαλείοθηκη: το Γραφείο του ΟΗΕ για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UN Office on Drugs and Crime, UNODC) (2008) εξέδωσε μια [Toolkit for Combat Trafficking in Persons](#)³⁶ με σκοπό την παροχή καθοδήγησης και την παρουσίαση ελπιδοφόρων πρακτικών για επαγγελματίες με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, την παροχή προστασίας και βοήθειας σε θύματα εμπορίας ανθρώπων και την προαγωγή της διεθνούς συνεργασίας (ο.π.: 1-562).
- λίστες ελέγχου: η προαναφερθείσα εργαλείοθηκη του UNODC παρέχει διάφορες λίστες ελέγχου για τις ΜΚΟ ώστε να διευκολύνεται η ταυτοποίηση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (ο.π.: 296-299).
- εφαρμογές: η χρήση μιας εφαρμογής μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη για τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας στην ταυτοποίηση θυμάτων έμφυλης βίας. Η εφαρμογή [Petals App](#) π.χ. θα μπορούσε να συμβάλει στο να τεθεί το θέμα του FGM με μια εξυπηρετούμενη, η οποία μπορεί τότε να αποκαλύψει ότι κινδυνεύει από FGM ή ότι έχει βιώσει FGM (Petals n.d.).
- υπάρχουν επίσης ορισμένα εργαλεία που εστιάζουν ειδικά στα ανήλικα θύματα εμπορίας ανθρώπων (π.χ. UNICEF 2006: 7-32).

Τέτοια είδη εργαλείων ταυτοποίησης μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθούν και για άλλες μορφές έμφυλης βίας που αναφέρονται στο κεφάλαιο 5. Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι πρακτικές εμπειρίες έδειξαν ότι τα προαναφερθέντα εργαλεία ταυτοποίησης δεν οδηγούν αυτομάτως σε επιτυχή ταυτοποίηση των θυμάτων (ΟΑΣΕ 2011: 18), αλλά θα πρέπει μάλλον να θεωρηθούν ως ένα πρακτικό εργαλείο που θα μπορούσε να βοηθήσει τους επαγγελματίες στη διαδικασία ταυτοποίησης.

³¹ Η έκθεση είναι διαθέσιμη σε αρκετές γλώσσες, στην οποία μπορεί να έχετε πρόσβαση από τον τίτλο 2016 Municipalities against Trafficking: <https://www.cbss.org/psf/post-psf-projects/>

³² Η έκθεση είναι διαθέσιμη και στα Ρωσικά. ³³ Το εργαλείο ελέγχου είναι επίσης διαθέσιμο στα Ισπανικά. ³⁴ Το εργαλείο ελέγχου είναι επίσης διαθέσιμο στα Γαλλικά και στα Ισπανικά.

³⁵ Η εργαλείοθηκη είναι διαθέσιμη σε αρκετές γλώσσες. ³⁶ Η εργαλείοθηκη είναι διαθέσιμη σε αρκετές γλώσσες.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Τα εργαλεία ταυτοποίησης μπορούν να διευκολύνουν τους επαγγελματίες στην ταυτοποίηση γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας, αλλά πρέπει να χρησιμοποιούνται με προσοχή

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ανατρέξτε στα ανωτέρω αναφερθέντα εργαλεία ταυτοποίησης. Πού βλέπετε τα οφέλη τους για τους εκπαιδευόμενους σας στο μαθησιακό αποτέλεσμα της εκπαίδευσής σας; Ποια εργαλεία θα προτιμούσατε να μην χρησιμοποιήσετε;
- Ερευνήστε σχετικά με το κατά πόσον υπάρχουν εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για την ταυτοποίηση, την παροχή προστασίας και την αντιμετώπιση γυναικών προσφύγων θυμάτων όλων των μορφών έμφυλης βίας που εξετάζονται στο κεφάλαιο 5.

7.2 Παροχή βοήθειας και προστασίας σε θύματα έμφυλης βίας

Δεδομένου ότι οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας συχνά αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές, συμπεριλαμβανομένου του θανάτου (απειλές θανάτου), η άμεση προστασία των θυμάτων είναι υψίστης σημασίας, ιδίως επειδή η έμφυλη βία αποτελεί επαναλαμβανόμενο έγκλημα (βλέπε υποκεφάλαιο 2.4). Υπάρχουν δύο καθοριστικές καταστάσεις στις οποίες οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας πρέπει να λάβουν υποστήριξη: πρώτον, όταν ζητούν βοήθεια για να αποφύγουν μια κακοποιητική κατάσταση και δεύτερον, υποστήριξη μετά την απομάκρυνση από την κακοποιητική κατάσταση (Stirn & Minić 2016: 30). Αυτά είναι τα δύο είδη παρεμβάσεων, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπίσετε στην εκπαίδευσή σας, εάν θέλετε να επικεντρωθείτε στην πτυχή της παροχής βοήθειας και προστασίας. Περαιτέρω μέτρα παρέμβασης περιγράφονται σε ξεχωριστό υποκεφάλαιο που αφορά την ανάγκη λήψης μέτρων παρέμβασης σε περιπτώσεις όπου οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας είναι υποχρεωμένες να παραμείνουν σε δομές προστασίας προσφύγων. Αυτή είναι επίσης μια πτυχή που πρέπει να συζητήσετε κατά την εκπαίδευσή σας, καθώς οι συμμετέχοντές σας μπορεί να εργαστούν με γυναίκες πρόσφυγες που ζουν σε δομές προστασίας προσφύγων και να χρειαστούν συγκεκριμένοι τύποι παρεμβάσεων οι οποίοι να είναι κατάλληλοι για αυτούς τους τύπους καταλυμάτων.

a) άμεσες παρεμβάσεις

Τα περισσότερα Κράτη Μέλη έχουν εκδώσει ένα εθνικό σχέδιο δράσης (national action plan, NAP) κατά της βίας κατά των γυναικών, κυρίως στην περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας, αλλά μερικές φορές και σε περιπτώσεις FGM. Δεν διαφέρουν μόνο τα εθνικά σχέδια δράσης ανάλογα με τις σχετικές εθνικές νομοθεσίες, αλλά και τα προστατευτικά μέτρα που λαμβάνουν τα Κράτη Μέλη (Bonewit & de Santis 2016: 40). Πρέπει να ελέγξετε αν υπάρχει ένα τέτοιο εθνικό σχέδιο δράσης στη χώρα σας, να μάθετε για ποια μορφή έμφυλης βίας έχει δημιουργηθεί το εθνικό σχέδιο δράσης και να ενημερώσετε τους συμμετέχοντές σας για το περιεχόμενο αυτού.

Ένα άλλο σημαντικό Ευρωπαϊκό εργαλείο παράλληλα με την Οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων στην περίπτωση έμφυλης βίας είναι η Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας (European Protection Order, EPO), η οποία επιβεβαιώνει την αναγνώριση εντολών προστασίας θυμάτων έμφυλης βίας σε οποιοδήποτε Κράτος Μέλος της ΕΕ (Logar & Niemi 2017: 7). Σκοπός της EPO είναι η προστασία της ζωής ενός ατόμου, της σωματικής και ψυχικής του ακεραιότητας, της προσωπικής του ελευθερίας ή σεξουαλικής ακεραιότητας και ανταποκρίνεται στα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από όλα τα Κράτη Μέλη (Jiménez Becerril & Romero Lopez 2011: 76-78). Επιπλέον, το άρθρο 52 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αναγνωρίζει την ανάγκη επίτευξης ασφαλείας για το θύμα εξασφαλίζοντας τη φυσική απόσταση μεταξύ του θύματος και του θύτη σε καταστάσεις άμεσων κινδύνων μέσω εκτάκτων δικαστικών εντολών (emergency barring orders, EBO) μέσω των οποίων ο θύτης καλείται να παραμείνει μακριά από το σπίτι του θύματος, να μην έρχεται σε επαφή με το θύμα κ.λπ. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα κράτησης ή σύλληψης του θύτη. Οι EBO εκτελούνται συνήθως από την αστυνομία, αλλά αυτό διαφέρει ανά Κράτος Μέλος (Logar & Niemi 2017: 10, 28, Bonewit & de Santis 2016: 40, EIGE 2013a: 25). Οι EBO βασίζονται στην αξιολόγηση κινδύνου (WAVE 2017: 43). Πρέπει να τονιστεί ότι οι EBO είναι ένα πρόσθετο μέτρο προστασίας, καθώς δεν προορίζονται να αντικαταστήσουν άλλα μέτρα όπως π.χ. τη φυλάκιση του θύτη. Ωστόσο, καθώς τα άλλα διαθέσιμα μέτρα ενδέχεται να αργούν περισσότερο στην έκδοσή τους για διοικητικούς λόγους, οι EBO είναι μια γρήγορη μέθοδος για την παροχή άμεσης βοήθειας. Οι ανάγκες προστασίας των θυμάτων έμφυλης βίας ποικίλλουν από περίπτωση σε περίπτωση. Π.χ. στην περίπτωση πολιτών της ΕΕ που πέφτουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας, πρωταρχική μέριμνα μπορεί να είναι μια ασφαλής κατοικία, ενώ για τις γυναίκες πρόσφυγες μπορεί να είναι πολύ σημαντική η πρόσβαση σε διγλώσσες υπηρεσίες. Συνεπώς, οι παρεμβάσεις πρέπει να υιοθετήσουν μια πολιτισμικά ευαίσθητη προσέγγιση (Sokoloff & Dupont 2005: 51). Οι EBO πρέπει να εκτελείται αποτελεσματικά, διότι διαφορετικά το θύμα ή το πρόσωπο που κινδυνεύει θα εκτεθεί σε μεγαλύτερο κίνδυνο (Logar & Niemi 2017: 4-5; 43). Π.χ. στην περίπτωση EBO που πρέπει να εφαρμοστούν στις δομές προσφύγων, το παράδειγμα της Γερμανίας δείχνει ότι η αστυνομία σπάνια μπορεί να διαχωρίσει τον θύτη από το θύμα λόγω υποχρέωσης παραμονής στο χώρο (Rabe 2018: 179-181). Επομένως, είναι αμφίβολο κατά πόσο μπορούν να χρησιμοποιηθούν EBO σε περιπτώσεις γυναικών προσφύγων που βιώνουν έμφυλη βία σε δομές προσφύγων (βλ. παρακάτω ενότητα σχετικά με τις έννομες προστασίες από τη βία).

b) μακροχρόνια υποστήριξη

Παράλληλα με τις άμεσες παρεμβάσεις, είναι επίσης σημαντικό να παρέχονται σε θύματα ή δυνητικά θύματα μέτρα μακροχρόνιας προστασίας, όπως ειδικές υπηρεσίες, 24ωρες γραμμές βοήθειας και καταλύματα. Είναι σημαντικό τα θύματα έμφυλης βίας να έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης, καθώς π.χ. ενδέχεται να μην είναι σε θέση να παραμείνουν στην κατοικία τους παρόλο που έχει εκδοθεί EBO, επειδή το θύμα, π.χ. πρέπει να κρυφτεί από τον θύτη (Logar & Niemi 2017: 10). Είναι επίσης σημαντικό να επισημάνετε ότι η βοήθεια πρέπει να διαφέρει μεταξύ άμεσων και μακροπρόθεσμων αναγκών. Η άμεση βοήθεια περιλαμβάνει φροντίδα παρέμβασης σε κρίσεις (ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη, νομική και κοινωνική υποστήριξη, ασφαλή στέγαση κλπ.), ενώ η μακροχρόνια βοήθεια καλύπτει θέματα όπως οι ανάγκες εκπαίδευσης και επανένταξης (CBSS & Ministry of Interior of the Republic of Latvia 2015: 44-45). Ορισμένα Κράτη Μέλη παρέχουν καταλύματα έκτακτης ανάγκης για γυναίκες σε δομές προσφύγων, ενώ σε άλλα Κράτη Μέλη οι παρεμβάσεις έκτακτης ανάγκης πραγματοποιούνται από τις κοινωνικές υπηρεσίες και τα νοσοκομεία (EIGE 2013a: 18). Τα περισσότερα Κράτη Μέλη παρέχουν ειδικές υπηρεσίες για θύματα έμφυλης βίας και προσφέρουν επίσης δομές φιλοξενίας και γραμμές βοήθειας (Bonewit & de Santis 2016: 40). Κατά την εκπαίδευσή σας, πρέπει να τονίσετε το γεγονός ότι η παρεχόμενη βοήθεια πρέπει να είναι ειδική για το φύλο, λαμβάνοντας υπόψη και άλλες μορφές και τρωτά σημεία που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι γυναίκες πρόσφυγες (βλέπε κεφάλαιο 4). Επίσης, οι ηλικιακά ευαίσθητες προσεγγίσεις υποστήριξης μπορεί να είναι κρίσιμες για τους επαγγελματίες, εάν τα θύματα είναι ανήλικοι. Ιδιαίτερα οι γυναίκες πρόσφυγες χωρίς έγγραφα και τα παιδιά τους λέγεται ότι αποκλείονται ή παρεμποδίζονται από την πρόσβαση σε δομές φιλοξενίας και ειδικές υπηρεσίες υποστήριξης, γιατί οι κυβερνητικές πολιτικές αρνούνται σε άτομα που δεν έχουν άδεια παραμονής ή δεν είναι κάτοικοι συγκεκριμένης επαρχίας ή πόλης την πρόσβαση σε δημόσιους πόρους και υπηρεσίες (WAVE 2017: 10-11). Οι δομές φιλοξενίας συχνά στερούνται τις απαραίτητες γλωσσικές δεξιότητες, καθιστώντας πιο δύσκολη την υποδοχή των γυναικών προσφύγων και των παιδιών τους (Kampf 2018: 189). Αυτό καθιστά ιδιαίτερα δύσκολο τα θύματα έμφυλης βίας να διαφύγουν από τη βία.

³⁷ Στη Γερμανία γίνεται με συμπλήρωση στην Ομοσπονδιακή υπηρεσία (Federal Office) ή στην Υπηρεσία Μετανάστευσης (Foreigners Office) (ο.π.: 17)

γ) Η έννοια της προστασίας από τη βία σε δομές φιλοξενίας προσφύγων

Στις δομές φιλοξενίας προσφύγων, οι γυναίκες πρόσφυγες σπάνια έχουν προστατευμένες περιοχές και περιοχές που μπορούν να καταφύγουν. Οι οικογένειες συχνά αντιμετωπίζουν έντονες καταστάσεις λόγω των όσων βιώνουν τώρα και των όσων βίωσαν κατά τη διάρκεια της διαφυγής τους. Επομένως, οι γυναίκες πρόσφυγες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να καταστούν θύματα έμφυλης βίας σε δομές φιλοξενίας από μέλη της οικογένειας, άλλους φιλοξενούμενους πρόσφυγες, προσωπικό ασφαλείας κ.λπ. Στην περίπτωση, για παράδειγμα, της Γερμανίας, η κατάσταση αυτή οδήγησε στην ανάδυση της ιδέας της ομοσπονδιακής προστασίας από τη βία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Τα ομοσπονδιακά κρατίδια έλαβαν μέτρα σχετικά με τις εγκαταστάσεις υγιεινής, τον φωτισμό χώρων, την κατάρτιση προσωπικού σχετικά με την έμφυλη βία κ.λπ. (BMFSFJ 2017: 3-46). Αυτά όμως αποτελούν κυρίως συστάσεις και δεν είναι δεσμευτικά (Rabe & Leisering 2018: 31). Επιπλέον, η άδεια παραμονής συχνά δημιουργεί προβλήματα στην προστασία των γυναικών προσφύγων από εγκλήματα έμφυλης βίας σε δομές προσφύγων: λόγω υποχρεωτικής διαμονής (ειδικά όταν οι γυναίκες πρόσφυγες ζουν σε κέντρο υποδοχής), τα θύματα έμφυλης βίας πρέπει να λαμβάνουν άδεια μεταγκατάστασης. Επιπλέον, οι γυναίκες πρόσφυγες δεν μπορούν να υποβάλουν αίτηση αλλαγής ονόματος κατά τη διάρκεια της διεκπεραίωσης των διαδικασιών χορήγησης ασύλου. Τα περιοριστικά μέτρα έναντι προσφύγων θυτών προκαλούν προβλήματα καθώς ένας αποκλεισμός επιστροφής των προσφύγων θυτών στην κοινή δομή φιλοξενίας μπορεί να οδηγήσει σε παράβαση των υποχρεώσεών τους για διαμονή όταν αναγκαστούν να ζήσουν εκτός δομής (Wessel & Frings 2017: 17-20). Καθώς αυτό είναι δύσκολο να γίνει, οι γυναίκες πρόσφυγες κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν περαιτέρω έμφυλη βία. Ωστόσο, η εφαρμογή ενός σχήματος προστασίας από τη βία είναι μια ιδέα που μπορείτε να συζητήσετε με τους συμμετέχοντές σας, εάν π.χ. είναι προσωπικό δομών φιλοξενίας προσφύγων. Π.χ. μπορείτε να κάνετε μια άσκηση για τον τρόπο π.χ. που οι συμμετέχοντές σας μπορούν να σχεδιάσουν μια τέτοια ιδέα.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Παράλληλα με τις άμεσες παρεμβάσεις, είναι επίσης σημαντικό να παρέχονται σε θύματα ή δυνητικά θύματα μέτρα μακροχρόνιας προστασίας, όπως εξειδικευμένες υπηρεσίες, 24ωρες γραμμές βοήθειας, δομές φιλοξενίας κ.λπ., έτσι ώστε να μπορούν να επανασχεδιάσουν τη ζωή τους.
- Τα σχήματα προστασίας από τη βία σε δομές φιλοξενίας προσφύγων είναι προβληματικά στην εφαρμογή τους λόγω π.χ. υποχρεώσεων διαμονής.

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- α) Ποια μορφή έμφυλης βίας αντιμετωπίζει το εθνικό σχέδιο δράσης; Λαμβάνουν υπόψη την ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση των γυναικών προσφύγων;
- β) Πώς υλοποιούνται οι έκτακτες δικαστικές εντολές στη χώρα σας; Ποιος είναι υπεύθυνος; Πώς εφαρμόζονται στην περίπτωση γυναικών προσφύγων;
- γ) Ερευνήστε αν η χώρα σας εφαρμόζει σχήματα για την προστασία από την έμφυλη βία σε δομές φιλοξενίας προσφύγων.
- δ) Επεξεργαστείτε όσα αναφέρονται στην έκδοση της WAVE (2012) [Protect II - Capacity-Building in Risk Assessment and Safety Management to Protect High Risk Victims - A Learning Resource](#).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 19 – Κανόνες προστασίας

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντές σας να κατανοήσουν το δικαίωμα στην προστασία, να μάθουν τι μπορεί να κάνει η υποστήριξη των θυμάτων, να λάβουν υπόψη τις ανάγκες των θυμάτων, να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και της σημασίας τους.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (45 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (20 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 15-20 μελών. Εάν ο συνολικός αριθμός των ατόμων είναι μικρότερος, πραγματοποιήστε την άσκηση όλοι μαζί. Διαβάστε προσεκτικά την Activity 10 - Rules of Protection (Victim Support Europe 2012: 163-169). Τι θα συνέβαινε με την Εύα εάν ήταν γυναίκα πρόσφυγας, θύμα ενδοοικογενειακής βίας; Πώς θα περιγράφατε την περιπτωσιολογική μελέτη (ο.π.: 165-166); Πώς θα αναθεωρούσατε το υλικό; (ο.π.: 167-169) (45 λεπτά). Κάνετε προτάσεις στη συζήτηση με όλα τα άτομα μαζί (20 λεπτά).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 20 – Εφαρμογή έκτακτων δικαστικών εντολών (emergency barring orders, EBO)

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να κατανοηθούν τα βήματα που πρέπει να γίνουν για την έκδοση και εφαρμογή μιας έκτακτης δικαστικής εντολής.
Χρόνος	Εργασία ανά ζεύγη (20 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (10 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ζευγάρια. Διαβάστε τη λίστα ελέγχου για την εφαρμογή έκτακτων δικαστικών εντολών (checklist for implementing EBOs, Logar & Niemi 2017: 44-45). Βλέπεται κανένα πρόβλημα στην περίπτωση γυναικών προσφύγων; Λείπει κανένα σημείο ελέγχου; (20 λεπτά). Συζητήστε τα ευρήματά σας όλοι μαζί (10 λεπτά).

7.3 Ανάλυση ενδιαφερομένων

Ως εκπαιδευτής, είναι σημαντικό να υπογραμμίσετε τη σημασία της συνεργασίας πολλών υπηρεσιών μαζί στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας κατά τη διάρκεια αυτής. Μια ανάλυση ενδιαφερομένων μπορεί να τους βοηθήσει να εντοπίσουν:

- τα ενδιαφέροντα όλων των ενδιαφερόμενων μερών, τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν ή να επηρεάζονται από τη δουλειά τους με γυναίκες πρόσφυγες
- πιθανές συγκρούσεις ή κινδύνους που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη δουλειά τους με γυναίκες πρόσφυγες,
- ευκαιρίες και σχέσεις που μπορούν να αναπτυχθούν κατά την εφαρμογή και τον εντοπισμό πιθανών κενών που μπορούν να καλυφθούν,
- ομάδες που πρέπει να ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν σε διάφορα στάδια της υπηρεσίας υποστήριξης,
- κατάλληλες στρατηγικές και προσεγγίσεις για την εμπλοκή των ενδιαφερομένων και
- τρόποι μείωσης των αρνητικών επιπτώσεων στις γυναίκες πρόσφυγες (π.χ. αποφυγή επικαλύψεων σε υπηρεσίες υποστήριξης που θα μπορούσαν να βλάψουν τους δικαιούχους) (WWF 2005).

Η πραγματοποίηση μιας ανάλυσης ενδιαφερομένων με τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας για την παροχή βοήθειας σε γυναίκες πρόσφυγες που έχουν βιώσει μια συγκεκριμένη μορφή έμφυλης βίας - π.χ. η εμπορία ανθρώπων - ή σε θύματα έμφυλης βίας γενικά, θα τους βοηθήσει να δημιουργήσουν ένα κατάλληλο σύστημα υποστήριξης.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Μια ανάλυση ενδιαφερομένων μπορεί να βοηθήσει στη διασφάλιση της κάλυψης των αναγκών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας και να τους παράσχει την απαραίτητη υποστήριξη.

ΑΣΚΗΣΗ 21 – Ανάλυση ενδιαφερομένων

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας να μάθουν δομημένα βήματα ταυτοποίησης των θυμάτων και τον χειρισμό τους σε αντίστοιχες υποθέσεις.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (45 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε όλοι μαζί. Ακολουθήστε την ανάλυση ενδιαφερομένων όπως περιγράφεται από το WWF (2005) (σ.π: 3-5). Εξετάστε τη χρήση εργαλείων για την ανάπτυξη της ανάλυσης ενδιαφερομένων, π.χ. ένα πίνακα ανάλυσης ενδιαφερομένων, ένα διάγραμμα Venn κ.λπ. (45 λεπτά).

EXERCISE 22 - Multi-Agency Partnership

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να προσδιοριστούν οι ανάγκες των θυμάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω συνεργασίας πολλών υπηρεσιών μαζί.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (45 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (45 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 5-6 μελών. Διαβάστε την Exercise 6.1 - Our Multi-Agency Partnership seen through the Eyes of the Victim και χρησιμοποιήστε το συνοδευτικό υλικό (45 λεπτά) (Logar & Vargová 2015: 67; 70-72). Συζητήστε τα αποτελέσματά σας όλοι μαζί (45 λεπτά).

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

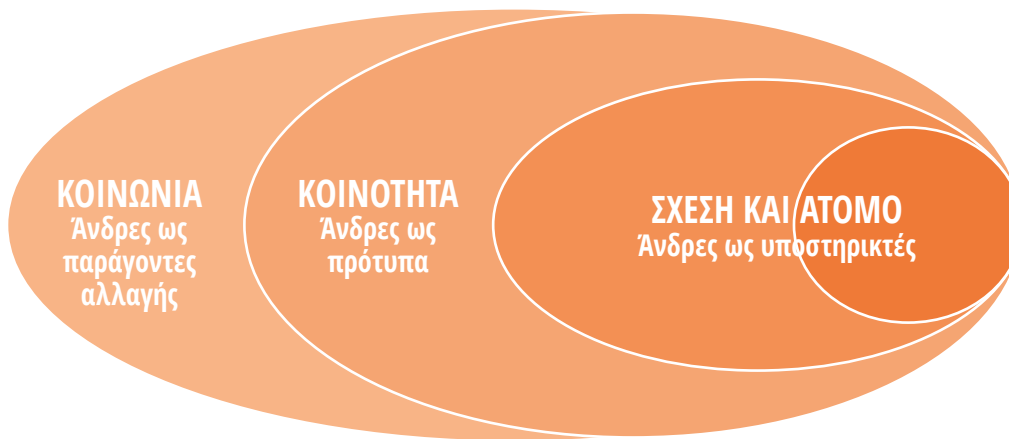
- Ερευνήστε όσον αφορά τους πιθανούς ενδιαφερόμενους για τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας. Ποιοι ενδιαφερόμενοι θα μπορούσαν να συνεργαστούν για να βελτιωθεί η υποστήριξή τους για τις γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας;

7.4 Πρόληψη της έμφυλης βίας – συνεργασία με άνδρες πρόσφυγες και κοινότητες προσφύγων

Η εξέταση του ρόλου των ανδρών στα εγκλήματα έμφυλης βίας είναι σημαντική, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της βίας που βιώνουν οι γυναίκες διαπράττεται από άντρες (USAID 2015: 9-10). Υπάρχουν τρεις κύριοι ρόλοι που αποδίδονται σε άνδρες πρόσφυγες όσον αφορά την πρόωθηση της ισότητας των φύλων. Πρώτον, οι άνδρες πρόσφυγες παρουσιάζονται ως θύτες σε εγκλήματα έμφυλης βίας. Αυτή η αντίληψη υποδηλώνει ότι η βία που ασκούν οι άνδρες πρόσφυγες πρέπει να σταματήσει προκειμένου να καταστεί δυνατή η ισότητα των φύλων, καθώς οι άνδρες θεωρούνται ως οι δραστές πίσω από την έμφυλη βία. Επομένως, οι άνδρες θεωρούνται ως ομάδα στόχος που πρέπει να επιμορφωθούν και να παρακινήθούν να αλλάξουν τη στάση τους. Δεύτερον, οι άνδρες πρόσφυγες παρουσιάζονται ως ρυθμιστές για την ισότητα των φύλων, καθώς είναι κάτοχοι εξουσίας μέσα στις προσφυγικές κοινότητες και τις οικογένειες και μπορούν έτσι να επιφέρουν αλλαγές. Με αυτή την αντίληψη, οι άνδρες με ιδιαίτερες προνομιακές θέσεις (π.χ. ηγετικές θέσεις) καθίστανται στόχος, καθώς πιστεύεται ότι έχουν τη δύναμη και την εξουσία να επιφέρουν και να επηρεάσουν την αλλαγή και να συμβάλουν στην αποδοχή της κοινότητας. Τρίτον, οι άνδρες πρόσφυγες μπορούν να θεωρηθούν ως ευνοημένοι ταραξίες σε καταστάσεις εκτοπισμού επειδή δεν μπορούν να εκτελέσουν τον αποδιδόμενο ρόλο σύμφωνα με το φύλο τους (π.χ. το ρόλο του «κουβαλιτή»), αντιμετωπίζοντας προβλήματα με τη νέα τους ταυτότητα και αισθανόμενοι παραμερισμένοι, αν οι ΜΚΟ προωθούν την ενδυνάμωση των γυναικών (Olinius 2016: 3, 7-14). Αν οι άνδρες πρόσφυγες αισθάνονται ανίσχυροι, μπορεί να αισθάνονται απογοητευμένοι και προσπαθούν να αντισταθμίσουν αυτή τη βία με τη βίαιη συμπεριφορά τους έναντι άλλων (MenEngage Alliance 2014: 12-17).

Με βάση το οικολογικό μοντέλο, όπως περιγράφηκε στο υποκεφάλαιο 4.1, οι άνδρες μπορούν να ενεργούν ως παράγοντες αλλαγής σε διάφορα επίπεδα:

Άνδρες ως παράγοντες αλλαγής

UNHCR 2016: 261

- σε ατομικό επίπεδο: ως σύζυγοι, πατέρες, αδελφοί, θείοι, γιοι προωθώντας δικαιότερες σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων στο σπίτι.
- σε επίπεδο κοινότητας: ως εκπαιδευτές άλλων ανδρών, με τους άνδρες να μιλούν σε άνδρες και να αμφισβητούν άνδρες όσον αφορά την αποδοχή της έμφυλης βίας, ως υποστηρικτές και φροντιστές γυναικών που βιώνουν βία και εργαζόμενοι για την προώθηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, ώστε οι γυναίκες να μπορούν να καταγγέλλουν τη βία, ως θρησκευτικοί ηγέτες με ευθύνη να επηρεάζουν την κοινότητά τους, άνδρες στο ρόλο τους ως ηγέτες κοινότητας - σε πολλές κοινότητες είναι απαραίτητο να κινούνται μεταξύ άλλων ανδρών για να έχουν πρόσβαση στα μέλη της κοινότητας τόσο άνδρες όσο και γυναίκες.
- σε κοινωνικό επίπεδο: ως υπόλογοι κυβερνητικοί αξιωματούχοι όπως αστυνομικοί, δικαστικοί και νομοθέτες (Irish Joint Consortium on GBV 2009: 2).

Τα ευρήματα σε αυτό το κεφάλαιο δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας θα πρέπει να θεωρούν τους άνδρες πρόσφυγες ως ενδιαφερομένους στα προγράμματα πρόληψης έμφυλης βίας. Μπορείτε να υποστηρίξετε ότι αν δημιουργηθούν περισσότερες ισότιμες σχέσεις, οι γυναίκες και οι άνδρες πρόσφυγες δημιουργούν πιο ευτυχισμένες και υγιέστερες σχέσεις και μπορούν επίσης να λειτουργήσουν ως πρότυπα για τα παιδιά τους, καθώς ο κίνδυνος εγκλημάτων έμφυλης βίας σε ισότιμες σχέσεις μειώνεται (Fleming et al. 2013: 18). Πώς μπορούν οι άνδρες πρόσφυγες να γίνουν παράγοντες αλλαγής; Γιατί είναι σημαντική η εμπλοκή γυναικών προσφύγων και κοινοτήτων προσφύγων στο σύνολό τους; Θα δώσουμε μια σύντομη επισκόπηση των διαφορετικών τύπων πρόληψης που παρέχονται σχετικά με την έμφυλη βία. Είναι σημαντικό εσείς ως εκπαιδευτής να εξετάσετε και να κατανοήσετε τους διάφορους τύπους πρόληψης. Εδώ γίνεται μια διάκριση μεταξύ προγραμμάτων έγκαιρης πρόληψης και στρατηγικών παρέμβασης.

α) Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια προγράμματα πρόληψης

Σκοπός της πρωτοβάθμιας πρόληψης είναι η μείωση της έμφυλης βίας και η προώθηση της ισότητας των φύλων, ενώ τα δευτεροβάθμια μέτρα πρόληψης αφορούν τους πιθανούς θύτες (VicHealth 2007: 8-14). Ως πιο αποτελεσματικές στρατηγικές παρέμβασης θεωρούνται οι παρεμβάσεις σε επίπεδο ομάδας που αφορούν τόσο άνδρες όσο και γυναίκες και τα προγράμματα που αφορούν ένα φύλο (USAID 2015: 5). Υπάρχουν επίσης διαθέσιμα προγράμματα πρόληψης που απευθύνονται σε ολόκληρη την κοινότητα (VicHealth 2007: 8-14). Αρχικά, εξετάζουμε την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια πρόληψη που απευθύνεται σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους πριν επικεντρωθούμε σε προγράμματα παρέμβασης που εστιάζουν στην κοινότητα ως σύνολο.

Τα παιδιά θεωρούνται συχνά ως οι βασικές ομάδες-στόχοι των στρατηγικών έγκαιρης παρέμβασης, καθώς η βία συχνά κορυφώνεται κατά την εφηβεία και εκδηλώνεται στην ενηλικίωση. Εδώ οι επαγγελματίες έχουν τη δυνατότητα να εξουδετερώσουν την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς. Η πρωτοβάθμια πρόληψη π.χ. σε σχολικά περιβάλλοντα έχει αποδειχθεί αποτελεσματική. Υπάρχουν επίσης ιδιαίτερες στρατηγικές έγκαιρης παρέμβασης που αφορούν μόνο ένα φύλο. Η πρωτοβάθμια πρόληψη που απευθύνεται σε γυναίκες συνήθως επικεντρώνεται σε εκπαιδευτικά μέσα που βοηθούν τις γυναίκες να αντιστέκονται και να στοχεύουν τη βία. Οι γυναικείες δεξιότητες για γυναίκες χρησιμοποιούνται επίσης για την αλλαγή συμπεριφοράς στην εξάλειψη της έμφυλης βίας και στην προώθηση της ισότητας των φύλων (VicHealth 2007: 16-17, 51). Υπάρχουν επίσης στρατηγικές παρέμβασης αποκλειστικά για άνδρες (MenEngage Alliance 2014: 7). Στην εργασία με άνδρες, η έννοια της «ηγemonικής αρρενωπότητας» του Connell αναφέρεται συχνά για να δείξει τον τρόπο που η αρρενωπότητά τους είναι κοινωνικά κατασκευασμένη ώστε να είναι πιο προνομιούχοι, έχοντας το δικαίωμα να συμπεριφέρονται με κυρίαρχο τρόπο απέναντι στις γυναίκες κλπ. και για να δείξει επίσης ότι υπάρχουν μέσα για να σπάσουν αυτές οι ηγεμονικές ιδέες. Υπάρχουν αρκετές προσπάθειες που κυκλοφορούν μεταξύ των ανδρών σχετικά με την πρόληψη της έμφυλης βίας με τον όρο «θετικές αρρενωπότητες» (USAID 2015: 1-10). Μπορείτε, π.χ. να προτείνετε στους συμμετέχοντές σας να συναντήσουν άνδρες πρόσφυγες όπου αισθάνονται ασφαλείς π.χ. σε ποδοσφαιρικούς συλλόγους, σε χώρους διασκέδασης κλπ. και να ξεκινήσουν ένα πρόγραμμα πρόληψης έμφυλης βίας. Οι άνδρες πρέπει επίσης να έχουν κάποια κοινά σημεία, π.χ. να είναι ίδιας ηλικίας, να έχουν ίδια χώρα προέλευσης κλπ. Οι δεξιότητες επικοινωνίας είναι υψίστης σημασίας: οι επαγγελματίες πρέπει να έχουν καλές δεξιότητες ακρόασης και διαπραγμάτευσης και να πείθουν μάλλον παρά να εκφοβίζουν (Irish Joint Consortium on GBV 2009: 3). Οι στρατηγικές παρέμβασης π.χ. περιλαμβάνουν άνδρες που εκπαιδεύονται να παρεμβαίνουν παρευρισκόμενοι ή όντας μέλη μιας παρέας, πράγμα που σημαίνει ότι μαθαίνουν να αμφισβητούν άλλους άνδρες που είναι βίαιοι. Η εμπλοκή θρησκευτικών και παραδοσιακών ηγετών έχει επίσης αποδειχθεί επιτυχής για την αλλαγή συμπεριφορών όπως π.χ. σχετικά με τον FGM (MenEngage Alliance 2014: 32-33, REPLACE 2 2015). Τα παιχνίδια ρόλων έχουν συχνά αναφερθεί ως καλή τεχνική για την ευαισθητοποίηση των ανδρών σε θέματα έμφυλης βίας (Irish Joint Consortium on GBV 2009: 3).

Είναι επίσης σημαντική η συμμετοχή των ίδιων των κοινοτήτων προσφύγων στα κοινοτικά προγράμματα πρόληψης, π.χ. με τη δημιουργία ομάδων ομοτίμων (peer to peer). Στην περίπτωση του αναγκαστικού γάμου, το Λιθουανικό Ινστιτούτο Εθνολογικών Μελετών (Lithuanian Institute for Ethnical Studies) παρατήρησε ότι είναι αποτελεσματικότερο το πρόβλημα του αναγκαστικού γάμου να αντιμετωπίζεται από τους εκπροσώπους μιας συγκεκριμένης κοινότητας προσφύγων παρά π.χ. από κάποιον σύμβουλο ΜΚΟ, προκειμένου να αποφευχθεί περαιτέρω στιγματισμός (Psaila 2016: 51). Οι συμμετέχοντές σας πρέπει να προσαρμόσουν τις στρατηγικές έγκαιρης πρόληψης ανάλογα με τις ανάγκες μιας συγκεκριμένης κοινότητας: ενώ μια στρατηγική μπορεί να αποδειχθεί επιτυχής για μια κοινότητα προσφύγων, ενδέχεται να μην είναι κατάλληλη για μια άλλη κοινότητα προσφύγων λόγω διαφορετικών αντιλήψεων σχετικά με την ισότητα των φύλων, το ρόλο των φύλων, γλωσσικά

θέματα κ.λπ. (VicHealth 2007: 54). Η παροχή κυριότητας στις κοινότητες των προσφύγων στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση στρατηγικών πρόληψης είναι σημαντική, καθώς επιτρέπει στα μέλη της κοινότητας την αναγνώριση των γνώσεων και των εμπειριών τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι συμμετέχοντές σας πρέπει να προωθήσουν τον συντονισμό των κοινοτικών προσεγγίσεων από γυναίκες πρόσφυγες με τους άνδρες να ενεργούν ως παράγοντες αλλαγής (MCWH 2017: 12-14). Για όλα τα προγράμματα πρόληψης της βίας είναι σημαντικό να προωθείται ο ισότιμος διάλογος μεταξύ των φύλων προκειμένου να κατανοούνται οι απόψεις του ενός από τον άλλο (Plan 2015: 264).

b) Τριτοβάθμια πρόληψη

Ενώ τα προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης επικεντρώνονται σε καταστάσεις πριν από ένα βίαιο περιστατικό, η τριτοβάθμια πρόληψη ασχολείται με προληπτικά μέτρα αφού έχει συμβεί βία. Ο σκοπός αυτού του τύπου πρόληψης είναι να αποφευχθεί η επανεμφάνιση της βίας (VicHealth 2007: 8). Καθώς έχουμε ήδη συζητήσει έννοιες πρόληψης της βίας και διαταγές απαγόρευσης ως μορφή τριτοβάθμιας πρόληψης από την οπτική γωνία του θύματος στο υποκεφάλαιο 7.1, η εστίαση τώρα μετατοπίζεται στις στρατηγικές παρέμβασης για τους θύτες. Η εργασία με τον θύτη όχι μόνο τον βοηθά να αλλάξει τη βίαιη συμπεριφορά του, αλλά ενεργεί και ως μέσο προστασίας των (πιθανών) θυμάτων.

Πιο συχνά οι άνδρες ενσωματώνονται σε προγράμματα για θύτες μέσω δικαστηρίου ή μέσω μοντέλων δικαιοσύνης αποκατάστασης είτε σε εθελοντική είτε σε υποχρεωτική βάση. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης υποχρεούνται να θεσπίσουν προγράμματα για τους θύτες, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (Logar & Vargoná 2015: 73). Δεν υπάρχει καθολική προσέγγιση στα προγράμματα αυτά. Διάφορες τεχνικές αναφέρονται συνήθως στα εξής:

- μοντέλο Duluth: μια διακεκριμένη προσέγγιση στην εργασία με τους θύτες είναι η χρήση του Τροχού Δύναμης και Ελέγχου (βλ. υποκεφάλαιο 5.1.1). Ο τροχός βοηθά τους άντρες να κατανοήσουν τους μηχανισμούς ελέγχου βίας και μη βίας που χρησιμοποιούν (Taylor & Barker 2013: 6).
- ψυχοθεραπευτικά μοντέλα και θεραπεία συμπεριφορικών μεταβολών: στη θεραπεία συμπεριφορικών μεταβολών εφαρμόζεται συνδυασμός ομαδικής και ατομικής εργασίας με τους θύτες με σκοπό οι θύτες να κατανοήσουν την κακοποιητική συμπεριφορά και να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τον ενεργό ρόλο τους στη χρήση βίας. Τέτοιες προσεγγίσεις αντιμετωπίζουν συνήθως το «αρσενικό εγώ» και συναισθηματικές και γνωστικές ανεπάρκειες (Hester & Lilley 2014: 10). Μαθαίνουν δεξιότητες για να αντιμετωπίζουν την πίεση των ομοτίμων τους, τις προηγούμενες βίαιες σκέψεις και πεποιθήσεις τους, για την διαχείριση θυμού, για τη μη βίαιη επικοινωνία κ.λπ. (USAID 2015: 103). Το πρώτο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των ΗΠΑ σχετικά με άτομα θύτες κακοποίησης - που αναφέρεται ως *Emerge Model* (n.d.) - έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό για τους άνδρες μετανάστες στις ΗΠΑ (Taylor & Barker 2013: 6).
- παρεμβάσεις γονικής μέριμνας: πρόκειται για μια μάλλον νέα προσέγγιση στην οποία ο στόχος είναι κακοποιητικοί πατέρες, σε ένα πρόγραμμα που περιλαμβάνει προσεγγίσεις συμπεριφορικών μεταβολών (ο.π. : 7).

Καθώς λείπουν προγράμματα που αφορούν θύτες, επειδή ασχολούνται μόνο με έναν πολύ μικρό αριθμό ανδρών και δεν έχουν εφαρμοστεί εθνικά προγράμματα για θύτες από όλα τα κράτη Μέλη της ΕΕ, όπως π.χ. το Respect Accreditation Standard στο Ηνωμένο Βασίλειο και η Federal Association for Work with Perpetrators of Domestic Violence (Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt – BAG TÄHG – e. V.) στη Γερμανία, μπορείτε να επισημάνετε στους συμμετέχοντες ότι θα μπορούσαν να σκεφτούν τα δικά τους πρόγραμμα για τους θύτες, π.χ. με τη μορφή ενός σχεδίου (Logar 2015: 4-5, Hester & Lilley 2014: 16). Αν κάνετε μια εκπαίδευση για την τριτοβάθμια πρόληψη, πρέπει να τονίσετε ότι τα στοιχεία δείχνουν ότι οι στρατηγικές παρέμβασης που απευθύνονται στην αρρενωπότητα φαίνεται να είναι τα πιο επιτυχημένα προγράμματα πρόληψης (Jewkes et al., 2012: 8-9). Πρέπει να γίνει μια ολιστική προσέγγιση, ώστε ο θύτης να μην σταματήσει μόνο να είναι βίαιος αλλά και να δημιουργήσει θετικές προσεγγίσεις (Logar & Vargoná 2015:73). Τα προγράμματα πρόληψης της βίας και τα προγράμματα για τους θύτες μόνο πρόσφατα έχουν αρχίσει να ενσωματώνουν πολιτισμικά και εθνικά στοιχεία (Thandi 2012: 5). Όσον αφορά τη θέσπιση προγραμμάτων για θύτες για άνδρες πρόσφυγες πρέπει να τονίσετε ότι οι συμμετέχοντές σας πρέπει να συμπεριλάβουν πτυχές ενσωμάτωσης σε αυτά καθώς οι άνδρες πρόσφυγες π.χ. δεν γνωρίζουν το συγκεκριμένο νομικό σύστημα της χώρας υποδοχής. Χρειάζονται επίσης βοήθεια για την εγκαθίδρυση ενός νέου κοινωνικού συστήματος στη χώρα προορισμού π.χ. με αποφυγή της απομόνωσης. Το θέμα των παιδιών, στο οποίο οι άνδρες μπορούν να εμπλακούν με την ανταλλαγή ιδεών σχετικά με την ανα-τροφή των παιδιών κ.λπ., μπορεί να είναι ένα θέμα που θα σπάσει τον πάγο. Στην περίπτωση μεταναστών από τη Νότια Ασία, ο Thandi (2012) διαπίστωσε ότι η ομαδική εργασία αποδείχθηκε ιδιαι-τέρως αποτελεσματική, καθώς οι άντρες μπόρεσαν να επωφεληθούν από τα άλλα μέλη της ομάδας και αυτά τους εμπόδισαν να διαπράξουν περαιτέρω εγκλήματα έμφυλης βίας (ο.π. : 6-7). Μπορείτε επίσης να τους παραπέμψετε στο *Emerge Model* που αναφέρθηκε ανωτέρω.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- **Οι άνδρες έχουν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση του προβλήματος της έμφυλης βίας.**
- **Συνιστάται η θέσπιση διαφόρων στρατηγικών πρόληψης που απευθύνονται σε μια συγκεκριμένη ομάδα-στόχο (παιδιά, γυναίκες, άνδρες) και στην κοινότητα ως σύνολο**
- **Γενικά λείπουν προγράμματα για θύτες για άνδρες πρόσφυγες.**
- **Τα προγράμματα για θύτες για άνδρες πρόσφυγες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη πολιτισμικές, ηθικές και γλωσσικές πτυχές.**
- **Σε ισότιμες σχέσεις, ο κίνδυνος εγκλημάτων έμφυλης βίας μειώνεται σημαντικά.**

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- a) Κάντε έρευνα σχετικά με τα προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης και τα προγράμματα τριτοβάθμιας πρόληψης της βίας στη χώρα σας: υπάρχουν τυχόν ειδικά μέτρα για τους πρόσφυγες άνδρες / γυναίκες / κοινότητες;
- b) Εργαστείτε μέσω του Module 4 - Engaging Men and Boys in SGBV Prevention Work (2016) του *SGBV Prevention and Response - Training Package* της της UNHCR (ο.π.: 223-280), του *Manual for Facilitators 'Changing the World'* του Plan (2015) και εξετάστε επίσης το *Framework to guide primary prevention of violence against women* του VicHealth (2007) (ο.π.: 13).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 23 – Πρόληψη της έμφυλης βίας

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες τις αιτίες της έμφυλης βίας και τους βασικούς τομείς πρόληψης της έμφυλης βίας με παράδειγμα την σεξουαλική βία.
Χρόνος	Εργασία ατομική (10 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (15 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε ατομικά. Εκτελέστε την άσκηση (αληθές-ψευδές) στο Module 3: Preventing SGBV (UNHCR 2016: Module 3 1-2 [σελ. 205-206 στο PDF]) (10 λεπτά). Μετά από την άσκηση, συζητήστε τις απαντήσεις σας όλοι μαζί και χρησιμοποιήστε το φύλλο απαντήσεων (ο.π.: 3-4 [σελ. 207-208 στο PDF]) (15 λεπτά).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 24 – Εντοπισμός εμποδίων

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι η ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων για τους λόγους που οι άνδρες πρόσφυγες και αγόρια ενδέχεται να είναι απρόθυμοι να συζητήσουν θέματα έμφυλης βίας.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (45 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (20 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 3-4 μελών. Εκτελέστε την άσκηση Identifying Barriers όπως περιγράφεται από την UNHCR (2016: 9-10 Module 4 [σελ. 231- 232 στο PDF])(40 λεπτά). Συζητήστε τα αποτελέσματά σας όλοι μαζί και χρησιμοποιήστε, αν είναι απαραίτητο, τις σημειώσεις Notes to the Facilitator (ο.π.: 10 [σελ. 232 στο PDF]) (10 λεπτά). Στη συνέχεια, συζητήστε τις ιδέες που προέκυψαν για τον τρόπο που μπορείτε να ξεπεράσετε αυτά τα εμπόδια (10 λεπτά).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 25 – Σχεδιασμός σχεδίου πρόληψης

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να ενημερώσετε τους συμμετέχοντες για τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια ενός σχεδίου πρόληψης.
Χρόνος	Ομαδική εργασία (60 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (20 λεπτά)
Άσκηση	Εργαστείτε σε ομάδες των 5-6 μελών. Εκτελέστε την άσκηση Designing a prevention project όπως περιγράφεται από την UNHCR (2016: 183) και χρησιμοποιήστε το Activity sheet 3 - Designing an SGBV Prevention Project (ο.π.: 5 [σελ. 191-192 στο κείμενο PDF]). Αν σκέφτεστε το ενδεχόμενο να σχεδιάσετε ένα τριτοβάθμιο πρόγραμμα, μπορείτε επίσης να παραδώσετε την λίστα ελέγχου των Hester και Lilley (2014) του προγράμματος για τους θύτες (ο.π.: 31-33) ή να παραδώσετε το πλαίσιο από την VicHealth (2007) για τη δημιουργία ενός προγράμματος πρωτοβάθμιας πρόληψης (ο.π.: 13). Τι είδους πρόσφυγες άνδρες / κοινότητες θα στοχεύατε; Ποιος τύπος προσέγγισης θα είχε νόημα (π.χ. μεικτών φύλων, ενός φύλου, κοινοτική προσέγγιση κ.λπ.); (60 λεπτά). Όλες οι ομάδες παρουσιάζουν τα έργα τους στην ολομέλεια. Εάν είναι απαραίτητο, πραγματοποιήστε επίσης μια επισκόπηση όλοι μαζί (UNHCR 2016: Module 3 22 [σελ. 184 στο κείμενο PDF]) (20 λεπτά).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΑΥΤΟΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΕΝΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Πολλές γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας είναι ψυχικά τραυματισμένες. Επειδή η παροχή βοήθειας στα θύματα βίας είναι διανοητικώς απαιτητική, η ανάγκη παροχής υποστήριξης και εποπτείας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοβοήθειας για τους συμβούλους, τέθηκε επανειλημμένα κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV. Είναι σημαντικό να εξοικειωθείτε με τα θέματα της αυτοφροντίδας και αντιμετώπισης εξυπηρετούμενων με τραυματικές εμπειρίες όπως θα μπορούσε να προκύψει κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής σας. Είναι καλό αν στη συνέχεια διαθέσετε μερικά εργαλεία που γνωρίζετε και μπορείτε να αναφερθείτε σε αυτά, μια εισαγωγή σας στα οποία θα γίνει σε αυτό το κεφάλαιο.

8.1 Αντιμετώπιση ψυχικά τραυματισμένων θυμάτων έμφυλης βίας

Ένα ζήτημα που εντοπίστηκε κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV είναι ότι οι σύμβουλοι των ΜΚΟ αντιμετώπιζαν συχνά προκλήσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας παροχής συμβουλών που αποτελούσαν συνέπεια των τραυμάτων των εξυπηρετούμενων τους. Στην ιατρική και την ψυχολογία «τραύμα» σημαίνει σημαντικές σωματικές ή πνευματικές βλάβες. Η εμπειρία της έμφυλης βίας αποτελεί «μια διακριτή μορφή τραύματος επειδή η παραβίαση είναι εξαιρετικά επεμβατική και προκαλεί αισθήματα ντροπής, αυτοκατηγορίας και ενοχής». Όταν συνδυάζεται με το φόβο πρόκλησης σωματικών βλαβών ή θανάτου, είναι τραυματική σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις» (HHRI 2016:14). Η καλύτερη λύση για τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας είναι η παραπομπή ενός εξυπηρετούμενου με τραυματικές εμπειρίες σε θεραπεία, αλλά η πρόσβαση στη θεραπεία διαφέρει ανά Κράτος Μέλος της ΕΕ (Zellmann 2018). Είναι συνεπώς καλό για εσάς να γνωρίζετε μερικά βασικά σημεία που μπορείτε να αντιμετωπίσετε και εργαλεία στα οποία μπορείτε να αναφερθείτε:

- διασφάλιση ότι ο εξυπηρετούμενος είναι ασφαλής από περαιτέρω βλάβη: βεβαιωθείτε ότι οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας έχουν στη διάθεσή τους ήδη σε λειτουργία σχήματα προστασίας (βλέπε υποκεφάλαιο 7.2) και αποφύγετε τις αντιπαραθέσεις με δευτερογενή τραυματισμό (βλ. υποκεφάλαιο 6.2).
- γνώση του τι σημαίνει να είσαι πρόσφυγας: οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας πρέπει να γνωρίζουν τις καταστάσεις στις χώρες καταγωγής για τις γυναίκες πρόσφυγες, τις καταστάσεις κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους στην ΕΕ και την κατάσταση στη χώρα προορισμού. Μπορείτε να κάνετε παραπομπή στην μελέτη των Nickerson et al. (n.d.) [Trauma and Mental Health in Forcibly Displaced Populations](#).
- τονισμός της σημασίας της ψυχοεκπαίδευσης: η παροχή ψυχοεκπαίδευσης στους εξυπηρετούμενους τους είναι πολύ σημαντική π.χ. εξηγώντας ότι δεν είναι «τρελοί», αν αναζητήσουν ψυχολογική βοήθεια. Επιπλέον, μπορείτε να τους συστήσετε να διαβάσουν την [APA: Cultural Formulation Interview \(DSM-5 CF Supplementary Modules\)](#) (Multicultural Mental Health Resource Center n.d.), που μπορεί να βοηθήσει τους συμβούλους να μάθουν πώς να αντιμετωπίζουν τα ψυχολογικά προβλήματα με έναν πολιτισμικά ευαίσθητο τρόπο.
- αναζήτηση συνεργατών δικτύωσης σχετικά με την ψυχική υγεία: σε περιπτώσεις όπου οι εξυπηρετούμενοι δεν έχουν πρόσβαση σε θεραπεία, μπορείτε να συστήσετε στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας να διερευνούν εάν υπάρχουν διαθέσιμες ΜΚΟ, οργανισμοί, νοσοκομειακές υπηρεσίες κλπ. που προσφέρουν προγράμματα ψυχολογικής υποστήριξης για ψυχικά τραυματισμένους πρόσφυγες θύματα και/ή θύματα έμφυλης βίας. Θα μπορούσατε π.χ. να εξετάσετε την ανάλυση ενδιαφερομένων σχετικά με αυτό το θέμα κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής σας (βλ. υποκεφάλαιο 7.3).
- απόκτηση βασικών γνώσεων σχετικά με τα κύρια συμπτώματα του τραύματος: διερευνήστε σχετικά με ποιες οργανώσεις, ινστιτούτα, θεραπευτές κ.λπ. προσφέρουν εκπαίδευση σχετικά με την αντιμετώπιση ψυχικά τραυματισμένων θυμάτων έμφυλης βίας στη χώρα σας. Μπορείτε επίσης να ανατρέξετε σε διαδικτυακές εκπαιδευσεις, όπως από το [National Center on Domestic Violence, Trauma and Mental Health](#) (2018). Μπορείτε επίσης να διερευνήσετε αν υπάρχουν διαθέσιμα διαδικτυακά εκπαιδευτικά προγράμματα στην εθνική σας γλώσσα. Σας συνιστούμε επίσης να διερευνήσετε τη βιβλιογραφία σχετικά με το ψυχικό τραύμα στην εθνική σας γλώσσα που μπορείτε να συστήσετε στους συμμετέχοντες. Μπορείτε επίσης να παραπέμψετε τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας στο [Questionnaire and observations for early identification of asylum seekers having suffered traumatic experiences](#) του PROTECT που μπορούν να τους βοηθήσουν να μάθουν να εντοπίζουν τα ψυχικά τραυματισμένα εξυπηρετούμενα άτομα ή αυτά που κινδυνεύουν να καταστούν ψυχικά τραυματισμένα (PROTECT n.d.).
- πρόσκληση επισκέπτη-ομιλητή: εάν γνωρίζετε πριν από την εκπαίδευσή σας ότι αυτό το ζήτημα είναι σημαντικό για τους εκπαιδευόμενους σας, μπορείτε να σκεφθείτε να προσκαλέσετε έναν εξειδικευμένο επισκέπτη-ομιλητή για εκπαίδευση σε αυτό το θέμα.
- φροντίδα για την υγεία και τη διατροφή των εξυπηρετούμενων: βεβαιωθείτε ότι οι εξυπηρετούμενοι απευθύνονται σε γιατρούς, εάν έχουν άλλα γενικά προβλήματα υγείας. Μπορείτε επίσης να προτείνετε στους συμμετέχοντες π.χ. να παρέχουν μαθήματα μαγειρικής σε γυναίκες πρόσφυγες, καθώς πολλοί ψυχικά τραυματισμένοι εξυπηρετούμενοι αναπτύσσουν διατροφικές δυσκολίες (βλ. υποκεφάλαιο 4.5). Με αυτό έχουν την ευκαιρία να διδάξουν στις γυναίκες πρόσφυγες ποια είναι η υγιεινή διατροφή σε μια χαλαρωτική ατμόσφαιρα.
- ασκήσεις χαλάρωσης: οι ασκήσεις χαλάρωσης μπορεί να παράσχουν άμεση υποστήριξη σε καταστάσεις όπου ένα τραύμα έρχεται στην επιφάνεια κατά τη διάρκεια της παροχής συμβουλών. Αυτές οι ασκήσεις μπορεί να βοηθήσουν τις γυναίκες πρόσφυγες να ηρεμήσουν ή να βγουν από μια «κατάσταση παγώματος». Υπάρχουν μερικά απλά πράγματα που μπορείτε να κάνετε αμέσως όταν αυτό συμβεί, π.χ.: απευθυνθείτε στον εξυπηρετούμενο δυνατά με το όνομά του, ζητήστε να δώσει το χέρι του/της στον σύμβουλο, πείτε στον εξυπηρετούμενο να σταθεί όρθιος/όρθια αν είναι δυνατόν, δώστε στον εξυπηρετούμενο ένα ποτήρι νερό για να πει, αναπροσανατολίστε τους στην παρούσα στιγμή θέτοντας ερωτήσεις όπως: «Τι ώρα είναι; Πού βρισκόμαστε; Ποιο είναι το όνομά σας;» κ.λπ. Το HHRI παρέχει κατάλογο μερικών ασκήσεων χαλάρωσης που θα πρέπει να εξετάσετε και να αναφερθείτε κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής σας για την έμφυλη βία (ο.π.: 47, 156-160). Σχετικά με αυτό θα πρέπει επίσης να προτείνετε στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας ότι πρέπει να δοκιμάσουν τις ασκήσεις από μόνοι τους ή με έναν συνάδελφό τους.
- δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου: η θεραπεία μέσω τέχνης και χορού, οι θεατρικές παραστάσεις κ.λπ. θεωρούνται χρήσιμο εργαλείο για την παροχή βοήθειας σε γυναίκες πρόσφυγες που δεν μιλούν τη δεδομένη γλώσσα υποδοχής και μπορούν να βρουν έκφραση των συναισθημάτων τους σε αυτές τις δραστηριότητες (Kossolapow, Scoble & Waller 2005). Ίσως να είναι μια καλή ιδέα να προσφέρετε τέτοιου είδους δραστηριότητες στις γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας, όπου μπορούν να ξεφύγουν από την καθημερινότητά τους και ίσως να εκφράσουν ακόμη και τα συναισθήματά τους.

- χρήση μεταφορών: οι μεταφορές μπορεί να βοηθήσουν τους ψυχικά τραυματισμένους εξυπηρετούμενους και τους αντίστοιχους επαγγελματίες να καταλάβουν ποια είναι τα ατομικά τους προβλήματα και να παρακολουθήσουν τη μετασχηματιστική τους δύναμη. Η καθοδηγούμενη φανταστική εργασία και η αφήγηση ιστοριών έχει αποδειχθεί ότι είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο όταν εργάζεστε με ψυχικά τραυματισμένους ανθρώπους. Μπορείτε δηλαδή να απεικονίσετε αυτήν την ιδέα χρησιμοποιώντας το λογότυπο με μορφή πεταλούδας του σχεδίου CCM-GBV και να ανατρέξετε στο πώς ο Health and Human Rights Info (HHRI) χρησιμοποίησε τη μεταφορά της πεταλούδας, η οποία μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί στις συμβουλευτικές συνεδρίες των συμμετεχόντων στην εκπαίδευσή σας (ο.π.: 16, 40-45, 57, 78-79, 169-172). Να είστε όμως προσεκτικοί με τους εξαιρετικά διασχιτικούς εξυπηρετούμενους, επειδή αυτό θα μπορούσε να τους κάνει να πέσουν σε διασχιτική συμπεριφορά! Οι συμμετέχοντες πρέπει να γνωρίζουν αρκετά καλά τον εξυπηρετούμενο τους προτού προβούν σε άσκηση φαντασίας. Επίσης μπορεί να βοηθήσει αν τους πείτε ότι οι εξυπηρετούμενοί τους πρέπει να διατηρούν τα μάτια τους ανοιχτά όταν κάνουν άσκηση φαντασίας ή να τους ενημερώνουν ότι μπορούν να σταματήσουν την άσκηση ανά πάσα στιγμή ή να συμφωνήσουν σε ένα σημάδι που πρέπει να κάνουν αν αισθανθούν ότι παρασύρονται. Πρέπει να υποδείξετε στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας ότι πρέπει να δοκιμάσουν τις ασκήσεις από μόνοι τους ή με έναν συνάδελφό τους.
- υποστήριξη μεταξύ ομοτίμων: οι γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας κατανοούν καλύτερα την κατάσταση άλλων γυναικών προσφύγων. Μπορεί να έχουν ειδική πρόσβαση στους εξυπηρετούμενους σας και μπορεί π.χ. να μειώνουν το στίγμα στην αναζήτηση ψυχικής υγείας. Ωστόσο, αυτοί οι ομοτίμοι πρέπει να λαμβάνουν εκπαίδευση μέσω π.χ. της ΜΚΟ των συμμετεχόντων, δημιουργώντας ένα δικό τους πρόγραμμα σπουδών και παρέχοντας συνεχώς επαγγελματική εποπτεία. Μέσω αυτής της τεχνικής, οι γυναίκες πρόσφυγες μπορούν να μάθουν δεξιότητες αυτοδιαχείρισης από τις ομοτίμους τους αμέσως μόλις φτάσουν σε ένα Κράτος Μέλος της ΕΕ, γεγονός που μπορεί να βελτιώσει την ψυχολογική τους κατάσταση καθώς και την προθυμία τους για ενσωμάτωση στη χώρα προορισμού (Zellmann 2018: 13).
- ικανότητες εξυπηρετούμενων ατόμων: είναι σημαντικό να τονίσετε στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας ότι πρέπει να δίνουν έμφαση στις ικανότητες των εξυπηρετούμενων τους. Οι εξυπηρετούμενοι δεν είναι μόνο θύματα, αλλά και επιζήσαντες. Είναι πολύ σημαντικό να ενισχυθούν οι ικανότητές τους. Μπορεί να είναι πολύ χρήσιμο για τον σύμβουλο να διαμορφώνει το πρόγραμμα μια εβδομάδα πριν με την εξυπηρετούμενη και να προγραμματίζει τουλάχιστον μία θετική εμπειρία για κάθε μέρα της εβδομάδας. Αυτό θα την οργανώνει και θα διευκολύνει την υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Είναι σημαντικό το σχέδιο να είναι ρεαλιστικό και συγκεκριμένο. Μπορείτε επίσης να παραπέμψετε τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας στο [Management Plus Manual Problem](#)³⁹, του ΠΟΥ (2016) το οποίο είναι διαθέσιμο σε μερικές γλώσσες προσφύγων.
- ανατρέξτε στην ακόλουθη βιβλιογραφία:
 - Bittenbinder, Elise (2010): Good Practice in the Care of Victims of Torture, Loeper Literaturverlag: Karlsruhe
 - Health & Human Rights Info (HHRI) (2016): [Mental health and gender-based violence - Helping survivors of sexual violence in conflict – a training manual](#)⁴⁰
 - Lago, Collin (ed.) (2011): The Handbook of Transcultural Counselling and Psychotherapy, Open University Press: Berkshire
 - National Center for PTSD & National Child Traumatic Stress Network (2010): [Skills for Psychological Recovery - Field Operations Guide](#)
 - Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR)(2011): [Manual on Human Rights Monitoring - Chapter 12 Trauma and self-care](#)
 - Shalev, Arieh; Yehuda, Rachel & McFarlane, Alexander (eds.) (2000): International Handbook of Human Response to Trauma, Springer Science + Business Media: New York
 - Ελέγχετε τακτικά τον ιστότοπο του ΠΟΥ (n.d.) σχετικά με τις [εκδόσεις για την ψυχική υγεία](#)

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Η αντιμετώπιση γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας που είναι ψυχικά τραυματισμένες ενέχει πολλά προβλήματα για τους επαγγελματίες.
- Υπάρχουν διάφορα διαθέσιμα εργαλεία που μπορούν να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας να αντιμετωπίζουν εξυπηρετούμενους με ψυχικά τραύματα.

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 26 – Κατανόηση του τραυματικού γεγονότος

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας να προσδιορίσουν ποιες καταστάσεις συνιστούν ένα τραυματικό γεγονός.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (20 λεπτά)
Άσκηση	Εκτελέστε την Exercise 4 - What makes an event traumatic? in the plenum (HHRI 2016: 37). Συζητήστε τις ακόλουθες ερωτήσεις όλοι μαζί: Στην κοινωνία σας, τι θεωρείται τραυματικό γεγονός; Πώς οι επιζώντες που συναντάτε επηρεάζονται από το τι έχει συμβεί σε αυτούς; Ποιες αντιδράσεις είναι ίδιες; Ποιες αντιδράσεις είναι διαφορετικές; Πώς μιλούν οι ίδιες οι γυναίκες για τις αντιδράσεις τους; Ποια συμπτώματα για τους συμβούλους αποκαλύπτουν ότι μιλάνε για τραύμα; Μπορείτε να ελέγξετε διπλά τις απαντήσεις που οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας έχουν προσδιορίσει ως συμπτώματα τραυματικής εμπειρίας, εξετάζοντας το Training Manual (ο.π.: 13) του HHRI (20 λεπτά).

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 27 - Χρήση μεταφορών

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας να μοιραστούν εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές για τη εργασία με θύματα έμφυλης βίας και επίσης να δοκιμάσουν την τεχνική της χρήσης μεταφορών κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών συνεδριών.
Χρόνος	Συζήτηση όλοι μαζί (30 λεπτά)
Άσκηση	Πραγματοποιήστε την Συζήτηση Describe your Experience of working with Survivors από τον HHRI (15 λεπτά) (2016: 66). Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν για το τι προκάλεσε τις τραυματικές αντιδράσεις στη γυναίκα πεταλούδα. Θα χρειαστεί να εκτυπώσετε τη γυναίκα πεταλούδα και να την δείξετε στους συμμετέχοντες. Σε αυτό το στάδιο, πρέπει να εξηγήσετε γιατί η χρήση της γυναίκας πεταλούδας μπορεί να είναι μια χρήσιμη μεταφορά για τους εξυπηρετούμενους (ο.π.: 16-17; 40-45; 78-79; 169-172). Ζητήστε τους να αποσαφηνίσουν τη σκέψη τους αξιοποιώντας τις δικές τους εμπειρίες: Τι ενεργοποιεί τις κακές αναμνήσεις; Γιατί ενεργοποιούνται οι κακές αναμνήσεις; Τι βοηθά τον επιζώντα να ανταπεξέλθει; Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για τις δικές τους εμπειρίες εργασίας με θύματα έμφυλης βίας, χρησιμοποιώντας τις ανωτέρω ερωτήσεις (15 λεπτά).

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ερευνήστε σχετικά με το ποιες (διαδικτυακές) εκπαιδεύσεις, βιβλιογραφία κ.λπ. διατίθενται στην εθνική σας γλώσσα σχετικά με αυτό το θέμα.
- Διαβάστε τη συνιστώμενη βιβλιογραφία που αναφέρθηκε ανωτέρω.

³⁹ Το εγχειρίδιο είναι διαθέσιμο σε αρκετές γλώσσες.

⁴⁰ Το εγχειρίδιο εκπαίδευσης είναι επίσης διαθέσιμο στα Ισπανικά, Ρωσικά, Αραβικά και Πορτογαλικά.

8.2 Αυτοφροντίδα

Κατά τη διάρκεια του έργου CCM-GBV, το ζήτημα της αυτοφροντίδας έτυχε αυξημένης προσοχής. Τα στοιχεία μας δείχνουν ότι οι επαγγελματίες που εργάζονται με γυναίκες πρόσφυγες συνήθως αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη πρόκληση όταν έχουν να κάνουν με ψυχικά τραυματισμένα θύματα έμφυλης βίας και, κατά συνέπεια, έχουν μεγάλο συναισθηματικό άγχος. Πριν σας παρουσιάσουμε κάποιες ιδέες και αναφορές για αυτοφροντίδα, είναι σημαντικό να καταλάβουμε γιατί η αυτοφροντίδα είναι σημαντική για τους επαγγελματίες που υποστηρίζουν γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας: διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να υποστούν δευτερογενές τραυματικό άγχος / δευτερογενή τραυματισμό, που αναφέρεται επίσης και ως έμμεσος τραυματισμός ή κόπωση συμπόνιας (NCTSN 2011: 1-3). Ενώ ο δευτερογενής τραυματισμός είναι μια μορφή τραύματος στην οποία οι φροντιστές αναπτύσσουν τα ίδια συμπτώματα με τον εξυπηρετούμενο, ο έμμεσος τραυματισμός είναι μια κατάσταση στην οποία οι επαγγελματίες γίνονται απαισιόδοξοι για τον κόσμο στον οποίο ζουν και καθίστανται αδιάφοροι. Η κόπωση συμπόνιας είναι μάλλον κάτι που εκφράζει την υπερκόπωση των επαγγελματιών και μπορεί να γίνει κατανοητή ως μια «εξουθένωση (burn out)», κάνοντάς τους να αισθάνονται εξαντλημένοι και χωρίς κίνητρα, απογοητευμένοι κ.λπ. Η αυτοφροντίδα έχει ύψιστη σημασία καθώς στοχεύει στη διατήρηση της ικανότητάς τους να εργάζονται και να προστατεύουν την υγεία τους. Επομένως, η έγκαιρη αναγνώριση είναι καθοριστική για την πρόληψη της εξουθένωσης (HHRI 2016: 21 · 139).

Πρέπει γενικά να συμβουλευτείτε τους συμμετέχοντες να είναι συμπονετικοί με τον εαυτό τους, να φροντίζουν το σώμα τους (δηλαδή να ξεκουράζονται, να κοιμούνται αρκετά, ενυδάτωση, υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή, να είναι σωματικά δραστήριοι) και να αναζητούν κάποιον στον οποίο μπορούν να μιλήσουν για τις αγχωτικές εμπειρίες τους. Μπορείτε να ανατρέξετε στα παρακάτω εργαλεία που μπορεί να βοηθήσουν τους επαγγελματίες να μάθουν να αντιμετωπίζουν το συναισθηματικό άγχος και τις πιθανές συγκρούσεις κατά τρόπο συνετό και υπεύθυνο:

- Ένα χρήσιμο εργαλείο για τη δοκιμή μιας πιθανής κόπωσης συμπόνιας ή δευτερογενούς τραυματικού στρες είναι το: [Professional Quality of Life: Elements, Theory, and Measurement - Compassion Satisfaction and Compassion Fatigue, Burnout, Secondary Traumatic Stress, Vicarious Traumatization, and Vicarious Transformation](#). Το ερωτηματολόγιο ProQOL measure είναι διαθέσιμο σε αρκετές γλώσσες (ProQOL n.d. a). Εάν κάνετε την άσκηση και τα αποτελέσματα κάποιου συμμετέχοντος δείχνουν ότι ο επαγγελματίας πάσχει από κόπωση συμπόνιας ή δευτερογενές τραυματικό άγχος, ενημερώστε τον/την αμέσως ώστε να αναζητήσει επαγγελματική βοήθεια για να αποφύγει την εξουθένωση!
- Διανείμετε βασικούς κανόνες για την αυτο-φροντίδα: πρέπει να μεταφράσετε, εκτυπώσετε και διανείμετε την [ProQOL helper Pocket card](#) στους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας το οποίο μπορούν να κρατούν στην τσέπη τους ανά πάσα στιγμή και να τους υπενθυμίζει τις βασικές τεχνικές αυτο-φροντίδας (ProQOL nd b).
- εργαστήρια ή εκπαιδεύσεις για την αυτο-φροντίδα ή την ψυχική υγιεινή: μπορείτε να διερευνήσετε ποια ινστιτούτα, οργανώσεις, θεραπευτές κ.λπ. προσφέρουν τέτοιες εκπαιδεύσεις στη χώρα σας και να παράσχετε στους συμμετέχοντες της εκπαίδευσής σας τις δεδομένες πληροφορίες. Μπορείτε επίσης να ανατρέξετε σε διαδικτυακά μαθήματα κατάρτισης που μπορούν να πραγματοποιήσουν οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας όπως το [Online Mindfulness-Based Stress Reduction \(MBSR\) course](#)⁴¹ από το University of Massachusetts Medical School (n.d). Διερευνήστε, εάν παρέχονται επίσης διαδικτυακά μαθήματα στην εθνική σας γλώσσα.
- προσκαλέστε έναν επισκέπτη-ομιλητή: αυτό είναι ένα εκπαιδευτικό θέμα, όπου πρέπει να έχετε υπόψη να προσκαλέσετε έναν εξειδικευμένο εκπαιδευτή ως επισκέπτη-ομιλητή στην εκπαίδευσή σας.
- εποπτεία: η εποπτεία στοχεύει στο να βοηθήσει τους επαγγελματίες να αναπτύξουν δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν καλύτερα στην εργασία τους μέσω της αναθεώρησης και της βελτιστοποίησης των επαγγελματικών συμπεριφορών και μεθόδων με τη βοήθεια μιας διαδικασίας προβληματισμού με την εποπτεία.
- αξιολόγηση από ομοτίμους: η συζήτηση περιπτώσεων και καταστάσεων με άλλους επαγγελματίες που εργάζονται στον ίδιο τομέα, μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για εκμάθηση από τις εμπειρίες των άλλων και λήψη υποστήριξης από ομοτίμους. Όσο περισσότερες συζητήσεις ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών έχουν οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας, τόσο το καλύτερο. Ιδιαίτερα εάν υπάρχει μια σημαντική και κρίσιμη απόφαση να ληφθεί, είναι πάντα καλή η συζήτηση για αυτή με έναν συνάδελφο ή με όλη την ομάδα. Αποτελεί μια ανακούφιση να ακούτε τη γνώμη των συναδέλφων σας.
- γράψιμο σε περιοδικά: στο έργο CCM-GBV, η γραφή σε περιοδικά θεωρήθηκε ως εργαλείο αυτοφροντίδας από τους συμβούλους των MKO (ανατρέξτε στο κεφάλαιο για τα περιοδικά παροχής συμβουλών στο εγχειρίδιο του έργου CCM-GBV).
- αναφορές στη βιβλιογραφία σχετικά με την αυτοφροντίδα και την ψυχική υγιεινή:
 - Acknowledging self-efficiency can also be a tool to consider for training participants. A helpful reference can i.e. be the [Züricher Ressourcen Modell Online Tool](#)⁴².
 - Hawkings & Shohet (2007) Supervision in the Helping Professions. Open University Press: Berkshire

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- Οι επαγγελματίες που εργάζονται με γυναίκες πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας εμφανίζουν συχνά συναισθηματικό στρες και διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να υποστούν δευτερογενές τραυματικό άγχος ή κόπωση συμπόνιας.
- Υπάρχουν διάφορα διαθέσιμα εργαλεία αυτοφροντίδας για τα οποία μπορείτε να ενημερώσετε τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευσή σας.

🕒 ΑΣΚΗΣΗ 28 - Αντιπαράθεση με θύματα με ψυχικά τραύματα και με τις εμπειρίες τους – Υποστήριξη ομοτίμων

Σκοπός	Σκοπός αυτής της άσκησης είναι οι συμμετέχοντες να εκφράσουν τα δικά τους συναισθήματα για την αντιμετώπιση γυναικών προσφύγων θυμάτων έμφυλης βίας που έχουν τραυματιστεί ψυχικά.
Χρόνος	Ατομική εργασία (20 λεπτά), συζήτηση όλων των ομάδων μαζί (40 λεπτά)
Άσκηση	Αυτή η άσκηση βασίζεται στη Activity 2 - Trauma/Confrontation with Victims of Trauma and Their Experiences από την UNHCR (2017: 193). Όλοι οι συμμετέχοντες καλούνται να γράψουν μια ιστορία που περιγράφει τη συνάντηση με γυναίκα πρόσφυγα θύμα έμφυλης βίας που βρισκόταν σε μια τραυματική κατάσταση και μιλά για την εμπειρία της. Στόχος είναι οι συμμετέχοντες να περιγράψουν και να εκφράσουν τα συναισθήματα που προκαλούνται από αυτό το γεγονός σε μια ατομική άσκηση (20 λεπτά). Στη συνέχεια, οι ιστορίες αναγιγνώσκονται μπροστά σε όλους και όλοι οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευση ενώνουν τις δυνάμεις τους για να συζητήσουν τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης τέτοιων συναισθημάτων στο μέλλον (40 λεπτά).

✓ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Ερευνήστε σχετικά με το ποιες (διαδικτυακές) εκπαιδεύσεις, βιβλιογραφία κ.λπ. διατίθενται στην εθνική σας γλώσσα σχετικά με αυτό το θέμα.
- Διαβάστε τη συνιστώμενη βιβλιογραφία που αναφέρθηκε ανωτέρω.

⁴¹ Η σειρά μαθημάτων είναι διαθέσιμη στα Ισπανικά.

⁴² Το εργαλείο είναι επίσης διαθέσιμο στα Γαλλικά και Γερμανικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abrams, D. M. & Mahar-Piersma, C. (2010): Training for the Non-Trainer: Tips and Tools, Cultural Orientation. Κέντρο Πηγή: Ουάσιγκτον
- Alhabib, Samia; Nur, Ula & Jones, Roger (2009): Domestic Violence Against Women - Systematic Review of Prevalence Studies, *J Fam Viol* (2010) 25, 369–382
- Al-Modallal, Hanan (2012): Psychological partner violence and women's vulnerability to depression, stress, and anxiety, *International Journal of Mental Health Nursing* (2012) 21, pp. 560–566
- Al Usta, Jinan, Dandashi, Jima & Anani, Ghida (2012): Working with Gender-Based Violence Survivors - Reference Training Manual for Frontline Staff. Διαθέσιμο από: <https://www.unrwa.org/userfiles/2012061162152.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Ali, Hana Cheikh; Querton, Christel & Soulard, Elodie (2012): Gender related asylum claims in Europe - A comparative analysis of law, policies and practice focusing on women in nine EU Member States - France, Belgium, Hungary, Italy, Malta, Romania, Spain, Sweden and the United Kingdom. Διαθέσιμο από: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2012/462481/IPOL-FEMM_ET%282012%29462481_EN.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Amnesty International (2018): Right to be Free from Rape - Overview of Legislation and State of Play in Europe and International Human Rights Standards. Διαθέσιμο από: <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR0194522018ENGLISH.PDF> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Anti-Slavery & La Strada (n.d.): Guidance for NGOs to report to GRETA. Διαθέσιμο από: <http://www.antislavery.org/wp-content/uploads/2017/01/protocoltraffickedpersonskit2005.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Basile, K.C., DeGue, S., Jones, K., Freire, K., Dills, J., Smith, S.G., Raiford, J.L. (2016): STOP SV – A Technical Package to Prevent Sexual Violence. Διαθέσιμο από: <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/SV-Prevention-Technical-Package.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Bff (n.d.): Finde Informationen über digitale Gewalt. Διαθέσιμο από: <https://www.aktiv-gegen-digitale-gewalt.de/de/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Blank, Kelly; Batenkova, Natalia; Dimitrijevic, Lara & Bego, Adriana (2018): WAVE Working Group on Sexualised Violence (including discussion on prostitution) – Report of Baseline Information on service provision for sexualised violence within the WAVE Membership. Διαθέσιμο από: https://wave-network.org/wp-content/uploads/WGSV_SurveyReport_2018.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- BMF5FJ (2017): Minimum Standards for the Protection of Refugees and Migrants in Refugee Accommodation Centres. Διαθέσιμο από: <https://www.bmfsfj.de/blob/121372/ab3a1f0c235a55d3b37c81d1f108c267/minimum-standards-for-the-protection-of-refugees-and-migrants-in-refugee-accommodation-centres-data.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Bonewit & de Santis (2016): The Issue of Violence Against Women - Study. Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556931/IPOL_STU\(2016\)556931_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556931/IPOL_STU(2016)556931_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Browne, Noah L. (2011): Relevance and Fairness - Protecting the Rights of Domestic-Violence Victims and Left-Behind Fathers under the Hague Convention on International Child Abduction, *Duke Law Journal*, Vol. 60 (1), pp. 1194-1238
- Campbell, Rebecca & Raja, Sheela (1999): Secondary Victimization of Rape Victims - Insights from Mental Health Professionals Who Treat Survivors of Violence, *Violence and Victims*, Vol. 14, No. 3, pp. 261-265
- Carcach, Carlos (1997): Reporting Crime to the Police, Trends and Issues in Crime and Criminal Justice series, No. 68, pp. 1-6
- CBSS (2011): Handbook for Diplomatic and Consular Personnel on How to Assist and Protect Victims of Human Trafficking. Διαθέσιμο από: <http://www.cbss.org/wp-content/uploads/2012/11/CBSS-TF-THB-Handbook-for-Diplomatic-and-Consular-Personnel.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- CBSS & Ministry of Interior of the Republic of Latvia (2015): Guidelines for Municipalities - Stepping Up Local Action Against Human Trafficking. Διαθέσιμο από: <http://www.cbss.org/wp-content/uploads/2016/03/Guidelines-for-Municipalities-ENG.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- CEAW (n.d.): Country Reports. Διαθέσιμο από: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=3&DocTypeID=29 [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Christofi, Athena; Fries-Tersch, Elena; Meurens, Nathalie; Monteiro, Catarina; Morel, Sophie; Hana, Spanikova (2017): Violence against women and the EU accession to the Istanbul Convention. Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596815/IPOL_STU\(2017\)596815_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596815/IPOL_STU(2017)596815_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- CMY (2016): Forced Marriage - Good Practice Guide. Διαθέσιμο από: https://www.cmy.net.au/sites/default/files/publication-documents/Forced%20Marriage_Good%20Practice%20Guide_Digital%20Version_0.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe & Amnesty International (2014): The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence - A tool to end female genital mutilation. Διαθέσιμο από: <https://www.endfgm.eu/content/documents/studies/Istanbul-Convention-FGM-guide.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (2005): Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings. Διαθέσιμο από: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800d3812> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (2011): Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence. Council of Europe Treaty Series, No. 210. Διαθέσιμο από: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/text-of-the-convention> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (n.d. a): NGOs. Διαθέσιμο από: [https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/ngo#{"21672146":0}](https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/ngo#{) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (n.d. b): Country-Monitoring Work GREVIO. Διαθέσιμο από: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/country-monitoring-work> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (n.d. c): HELP Online Course on Violence against Women. Διαθέσιμο από: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/help-online-course> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (n.d. d): Monitoring Mechanism. Διαθέσιμο από: <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/monitoring-mechanism> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (n.d. e): Role of NGOs. Διαθέσιμο από: <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/role-of-ngos> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Coe (n.d. f): Country-Monitoring Work. Διαθέσιμο από: <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/country-monitoring-work> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Couples Europe (n.d.): Couples in Europe. Διαθέσιμο από: <http://www.coupleseurope.eu/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Crawley, H., 2001. Refugees and Gender – Law and Process, 1st edn, Bristol: Jordan Publishing Limited
- Creswick, Helen Emma (2017): “Women under the radar” - the interchapter of migration and domestic violence explored through the framework of “(un)deservingness”. Διαθέσιμο από: <http://eprints.nottingham.ac.uk/41494/1/THESIS.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Davis, Robert C. & Henderson, Nicole J. (2003) - Willingness to Report Crimes: The Role of Ethnic Group Membership and Community Efficacy, *Crime & Delinquency*, Vol. 49 No. 4, pp. 564-580
- De Schrijver, Lotte; Vander Beken, Tom; Krahe, Barbara & Keynaert, Ines (2018): Prevalence of Sexual Violence in Migrants, Applicants for International Protection, and Refugees in Europe - A Critical Interpretive Synthesis of the Evidence, *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2018, 15, 1979
- De Schutter, Olivier (2016): Follow-up to the European Parliament's Resolution of 8 September 2015 on 'The situation of fundamental rights in the European Union (2013-2014)'. Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556962/IPOL_STU\(2016\)556962_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556962/IPOL_STU(2016)556962_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Desertflower Foundation (n.d.): What is FGM? Διαθέσιμο από: <https://www.desertflowerfoundation.org/en/what-is-fgm.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Duluth Model (n.d. a): FAQs about the Wheels. Διαθέσιμο από: <https://www.theduluthmodel.org/wheels/faqs-about-the-wheels/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Duluth Model (n.d. b): Power Wheel. Διαθέσιμο από: <https://www.theduluthmodel.org/wp-content/uploads/2017/03/PowerandControl.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Duluth Model (n.d. c): Wheel Gallery. Διαθέσιμο από: <https://www.theduluthmodel.org/wheel-gallery/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- Duluth Model (n.d. d): Understanding the Power and Control Wheel. Διαθέσιμο από: <https://www.theduluthmodel.org/wheels/understanding-power-control-wheel/#children> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- EC (2013): Guidelines for the identification of victims of trafficking in human beings - Especially for Consular Services and Border Guards. Διαθέσιμο από: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/guidelines_on_identification_of_victims_1.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]
- EC (2016): Study on the gender dimensions of trafficking in human beings - final report. Διαθέσιμο από: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/study-gender-dimension-trafficking-human-beings_en [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EC (2017): Διαθέσιμο από: <https://fevr.org/eu-day-for-victims-of-crime/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Edwards, A. (2003): 'Age and gender dimensions in international refugee law', in Feller, E., Türk, V. & Nicholson, F. (eds.). Refugee Protection in International Law – UNHCR's Global Consultations on International Protection, 1st edn, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 46-80

EIGE (2013a): Female genital mutilation in the European Union and Croatia - Report.
Διαθέσιμο από: <https://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/female-genital-mutilation-european-union-report> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EIGE (2013b): Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States - Violence Against Women - Victims Support.
Διαθέσιμο από: <http://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/violence-against-women-victim-support-report> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EIGE (2017a): Special Edition on Violence Against Women, EIGE Special Edition Newsletter 2017.
Διαθέσιμο από: <https://eige.europa.eu/publications/eige-newsletter-special-edition-violence-against-women> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EIGE (2017b): Is female genital mutilation a problem for the EU? Διαθέσιμο από: <https://eige.europa.eu/news-and-events/news/female-genital-mutilation-problem-eu> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EIGE (n.d. a): What is Gender-based violence? Διαθέσιμο από: <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EIGE (n.d. b): Clear guidelines on whether FGM justifies asylum.
Διαθέσιμο από: <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/good-practices/uk/clear-guidelines-whether-fgm-justifies-asylum> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EIGE (n.d. c): Secondary victimisation. Διαθέσιμο από: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1358> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Emerge Model (n.d.). Διαθέσιμο από: <https://www.emergedv.com/program-model.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EMN (2016): EMN Ad-Hoc Query on Polygamous marriage. Διαθέσιμο από: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/ad-hoc-queries/ad-hoc-queries-1032_es_polygamous_marriage_wider_diss_protection.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

End FGM Network (2016a): Directive 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime - Questions and Answers on the rights to support and protect victims of gender-based violence, including women affected by female genital mutilation.
Διαθέσιμο από: <http://www.endfgm.eu/resources/end-fgm-network/q-and-a-on-the-victims-rights-directive-end-fgm-european-network-2016/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

End FGM Network (2016b): Female genital mutilation and international protection -Towards a human rights-based and gender-sensitive Common European Asylum System.
Διαθέσιμο από: http://www.endfgm.eu/editor/files/2016/11/Position_paper_End_FGM_Network.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

End FGM Network (2016c): FGM in EU Asylum Directives Qualification, Procedures and Reception Conditions - End FGM Network Guidelines for Civil Society.
Διαθέσιμο από: http://www.endfgm.eu/editor/files/2017/03/End_FGM_Asylum_Guide.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

End FGM Network (n.d. a): What is FGM. Διαθέσιμο από: <http://www.endfgm.eu/female-genital-mutilation/what-is-fgm/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

End GM Network (n.d. b): EU Policy and Legal Framework. Διαθέσιμο από: <http://www.endfgm.eu/female-genital-mutilation/eu-policy-and-legal-framework/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

European Parliament (2016a): 'Harmful practices' as a form of violence against women and girls.
Διαθέσιμο από: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2016\)593556](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2016)593556) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

European Parliament (2016b): Briefing February 2016 - The gender dimension of human trafficking.
Διαθέσιμο από: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2016\)577950](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2016)577950) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

European Parliament (2018): At a glance - Sexual harassment of women in the EU.
Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/614716/EPRS_ATA\(2018\)614716_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/614716/EPRS_ATA(2018)614716_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Europa (n.d.): Marriage. Διαθέσιμο από: https://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/marriage/index_en.htm [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EUROSTAT (2015): Trafficking in human beings. Διαθέσιμο από: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eurostat_report_on_trafficking_in_human_beings_-_2015_edition.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

EUROSTAT (2017): Violent sexual crimes recorded in the EU. Διαθέσιμο από: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20171123-1?inheritRedirect=true> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Family Violence Prevention Fund (2009): Intimate Partner Violence in Immigrant and Refugee Communities: Challenges, Promising Practices and Recommendations.
Διαθέσιμο από: https://www.futureswithoutviolence.org/userfiles/file/ImmigrantWomen/IPV_Report_March_2009.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Farrell, Graham (2005): Progress and prospects in the prevention of repeat victimization, in Tilley, Nick (eds.): Handbook of Crime Prevention and Community Safety, Rutledge: UK, pp. 145-172

Feltes, Thomas; Goeckenjan, Ingke; Hoven, Elisa; Ruch, Andreas; Schartau, Lara-Katharina & Roy-Pogodzki, Christian (2018): Opfererfahrungen von Geflüchteten in Deutschland - Übersichtsarbeitspapier zum Stand der Forschung, Arbeitspapier 2. Διαθέσιμο από: https://flucht.rub.de/images/arbeitspapiere/arbeitspapier02_flucht_als_sicherheitsproblem.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

FEM Roadmap (2016): Outputs. Διαθέσιμο από: <http://femroadmap.eu/outputs.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Flamand, Christine (2015): FGM - challenges for asylum applicants and officials, Forced Migration Review (FRM 49), pp. 3-5

Fleming, Paul; Barker, Gary; McCleary-Sills, Jennifer & Morton, Matthew (2013): Engaging men and boys in advancing women's agency: Where we stand and new direction. Διαθέσιμο από: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Gender/Fleming%20et%20al.%202013%20Engaging%20Men%20and%20Boys%20in%20Advancing%20Women%27s%20Agency%20WP%20No.1.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Forum réfugiés (2017): Identification and response to the needs of Trafficked Asylum Seekers - A Comparative Report for the Republic of Cyprus, France, Ireland, Italy, Spain, the UK and Switzerland. Διαθέσιμο από: <https://www.cear.es/wp-content/uploads/2018/03/TRACKS-consolidated-Report-January-2018.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

FRA (2014a): Violence against women: an EU wide survey – Main results report.
Διαθέσιμο από: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

FRA (2014b): Addressing forced marriage in the EU - Legal provisions and promising practices.
Διαθέσιμο από: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/addressing-forced-marriage-eu-legal-provisions-and-promising-practices> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

FRA (2015): Handbook on European law relating to the rights of the child. Διαθέσιμο από: <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/handbook-european-law-child-rights> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

FRA (2016): Monthly data collection on the current migration situation in the EU - June 2016 monthly report.
Διαθέσιμο από: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-june-2016-monthly-migration-gender-based-violence-1_en.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

FRA (2017): Marriage with consent of a public authority and/or public figure.
Διαθέσιμο από: <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/marriage-age> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Gill, Aisha (2006): Patriarchal Violence in the Name of 'Honour', International Journal of Criminal Justice Sciences, Vol. 1 Issue 1, pp. 1-2

Girls Not Brides (n.d.): Child marriage around the world. Διαθέσιμο από: <https://www.girlsnotbrides.org/where-does-it-happen/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Haines, Roger (n.d.): Gender-related persecution. Διαθέσιμο από: <https://www.refworld.org/pdfid/470a33b50.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Hampshire Safeguarding Children Board (n.d.): Breast Ironing and Honour-Based Violence.
Διαθέσιμο από: <https://www.hampshiresafeguardingchildrenboard.org.uk/professionals/fgm-breast-ironing-honour-based-violence/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

HBV (n.d.): Forms of 'honour' based violence and oppression. Διαθέσιμο από: <http://hbv-awareness.com/forms-of-hbv/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

HCCN (n.d.): Outline 1996 Hague Child Protection Convention - The Hague Convention of 19 October 1996 on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children.
Διαθέσιμο από: <https://assets.hcch.net/docs/b4e4083a2-ed90-4dc2-bb97-13be22e6a5d8.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Hester, Marianne & Lilley, Sarah-Jane (2014): Domestic and Sexual Violence Perpetrator Programmes - Article 16 of the Istanbul Convention. Διαθέσιμο από: <https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/7144-domestic-and-sexual-violence-perpetrator-programmes-article-16-of-the-istanbul-convention.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

HEUNI (2018): Fighting Trafficking in Persons - Training materials by the HEUNI, the European Institute for Crime Prevention and Control for the CCM-GBV project. Διαθέσιμο από: <http://heuni.education/page3139001.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

HEUNI (2019): Handbook on Counselling Asylum Seeking and Refugee Women Victims of Gender-Based Violence - Helping her to reclaim her story. Διαθέσιμο από: <https://www.solwodi.de/seite/353264/eu-projekt-ccm-gbv.html> [Ανάκτηση Οκτώβριος 2019]

HHRI (2016): Mental health and gender-based violence - Helping survivors of sexual violence in conflict – a training manual. Διαθέσιμο από: <https://www.hhri.org/gbv-training-manual/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Hoffmann, Jens & Streich, Katrin (2017): Bedrohungsmanagement in Flen von Stalking - Ein verhaltensorientierter Ansatz zur Risikoeinschätzung und zur Pvention von psychischer und physischer Gewalt, in Ortiz-Müller, Wolf (ed.): Stalking – das Praxishandbuch – Opferhilfe, Täterinterventionen, Strafverfolgung, W. Kohlhammer GmbH: Stuttgart, pp. 241-250

Ibeagha, E.J. (n.d.). Female Genital Mutilation - Its Health Implication. Διαθέσιμο από: <http://www.globalacademicgroup.com/journals/the%20intuition/Female%20Genital%20Mutilation.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

International Rescue Committee (2008): Clinical Care for Sexual Assault Survivors - Facilitator's Guide - A Multimedia Training Tool. Διαθέσιμο από: <http://iawg.net/wp-content/uploads/2015/04/facguide.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

IOW (2013): 'Honour' Based Violence, Forced Marriage and Female Genital Mutilation: Guidance - A multi-agency guidance document for agencies and organisations to use with cases or suspected cases of Honour Based Violence in Hampshire, Portsmouth, Southampton and the Isle of Wight. Διαθέσιμο από: <https://www.iow.gov.uk/azservices/documents/2880-Honour-Based-Violence-Forced-Marriage-and-Female-Genital-Mutilation-Guidance.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

IRIN (2004): Definitions of sexual and gender-based violence. Διαθέσιμο από: <http://www.irinnews.org/feature/2004/09/01/definitions-sexual-and-gender-based-violence> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Irish Joint Consortium on GBV (2009): Effective Responses for Gender Based Violence: Engaging Men to end Gender Based Violence. Διαθέσιμο από: <http://www.gbv.ie/wp-content/uploads/2016/02/Brief-3-Engaging-Men-to-end-GBV.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Jewkes, Rachel K., Flood, Michael G. and Lang, James (2015): From work with men and boys to changes of social norms and reduction of inequities in gender relations - A conceptual shift in prevention of violence against women and girls. The Lancet, 385 (9977), 1580-1589

Jiménez Becerril, Teresa & Romero Lopez, Carmen (2011): The European Protection Order, Eurocrime 2/2011, pp. 76-78

Kampf, Juliane (2018): Die Rolle von Frauenhäusern bei der Unterstützung gewaltbetroffener geflüchteter Frauen - Zugang und Barrieren, in Prasad, Nivedita (ed.): Soziale Arbeit mit Geflüchteten - Rassismuskritisch, professionell, menschenrechtsorientiert, utb: Opladen & Toronto, pp. 187 - 197

Kossolapow, Scoble & Waller (2005) (eds.): Arts - Therapies - Communication European Arts Therapy: Different Approaches to a Unique Discipline Line, LIT Verlag: Münster

Kvinnoforum (2005): Honor related violence: manual on prevention of violence against women and girls in patriarchal families. Διαθέσιμο από: <http://menengage.org/resources/honor-related-violence-manual-prevention-violence-women-girls-patriarchal-families/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Leye, Els; Mergaert, Lut; Arnaut, Caterina & O'Brien Green, Siobh (2014): Towards a better estimation of prevalence of female genital mutilation in the European Union - interpreting existing evidence in all EU Member States, GENUS, LXX (No. 1), pp. 99-121

Lobeiras, Alicia (2014): The Right to Say I Don't - Forced Marriage as Persecution in the United Kingdom, Spain, and France, Columbia Journal of Transnational Law, pp. 896-931

Logar, Rosa (2015): Partnerships with Victims' Services in Work with Perpetrators. Διαθέσιμο από: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteur/Expert%20Essays/Victim_Services_Logar.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Logar, Rosa & Vargov, Branislava MarNov(2015): Affective Multi-agency Co-operation for Preventing and Combating Domestic Violence - Training of Trainers Manual. Διαθέσιμο από: http://fileserver.wave-network.org/trainingmanuals/Effective_Multi_Agency_Cooperation_2015.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Logar, Rosa & Niemi, Johanna (2017): Emergency Barring Orders in Situations of Domestic Violence - Article 52 of the Istanbul Convention. Διαθέσιμο από: <https://rm.coe.int/convention-istanbul-article-52/168073e0e7> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

McCracken, Katie; Cook, Kate & Chantler, Khatidja (2013): Access to shelters of undocumented migrant women fleeing domestic violence: the legal and practical situation in the Member States. Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493027/IPOL-FEMM_ET\(2013\)493027_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493027/IPOL-FEMM_ET(2013)493027_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

MenEngage Alliance (2014): Men, Masculinities, and Changing Power - A discussion paper on engaging men in gender equality from Beijing 1995 to 2015. Διαθέσιμο από: <https://www.unfpa.org/resources/men-masculinities-and-changing-power> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Menjar, Cecilia & Salcido, Olivia (2002): Immigrant Women and Domestic Violence - Common Experiences in Different Countries, Gender and Society 16(6), 898-920

MMP (2017): Putting language on the map. Διαθέσιμο από: <https://translatorswithoutborders.org/wp-content/uploads/2017/04/Putting-language-on-the-map.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

MSB (2012): Training Material Development Guide. Διαθέσιμο από: <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/26433.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

MSF (2009): Shattered Lives - Immediate medical care vital for sexual violence victims. Διαθέσιμο από: https://www.msf.ie/sites/uk/files/Shattered_lives_2nd_Ed_June_2009_200907153112.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Multicultural Mental Health Resource Center (n.d.). APA: Cultural Formulation Interview (DSM-5 CFI Supplementary Modules). Διαθέσιμο από: <http://www.multiculturalmentalhealth.ca/en/clinical-tools/cultural-formulation/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

MWNUK (2016): Muslim Marriage and Divorce. Διαθέσιμο από: http://mwnhelpline.co.uk/go_files/issue/377623-MWNU%20M+D%20Booklet_WEB.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

National Center for PTSD & National Child Traumatic Stress Network (2010): Skills for Psychological Recovery - Field Operations Guide. Διαθέσιμο από: https://www.ptsd.va.gov/professional/treat/type/SPR/SPR_Manual.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

National Centre on Domestic Violence, Trauma & Mental Health (2014): Factsheet - Current Evidence: Intimate Partner Violence, Trauma-Related Mental Health Conditions & Chronic Illness. Διαθέσιμο από: http://www.nationalcenterdvttraumamh.org/wp-content/uploads/2014/10/FactSheet_IPVTraumaMHChronicIllness_2014_Final.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

National Center on Domestic Violence, Trauma and Mental Health (2018): Webinars. Διαθέσιμο από: <http://www.nationalcenterdvttraumamh.org/trainingta/webinars-seminars/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

National Human Trafficking Resource Center (n.d.): Identifying Victims of Human Trafficking: What to Look for in a Healthcare Setting. Διαθέσιμο από: <https://traffickingresourcecenter.org/sites/default/files/What%20to%20look%20for%20during%20a%20Medical%20Exam%20-%20FINAL%20-%202016-16.docx.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

National Sexual Violence Resource Centre (n.d.): Interactive online training. Διαθέσιμο από: <https://www.nsvrc.org/elearning/interactive-online-training> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Nickerson, Angela; Liddell, Belinda; Asnaani, Anu; Carlsson, Jessica; Fazel, Mina; Knaevelsrud, Christine; Morina, Naser; Neuner, Frank; Newnham, Elizabeth & Rasmussen, Andrew (n.d.): Briefing Paper: Trauma and Mental Health in Forcibly Displaced Populations. Διαθέσιμο από: <http://www.istsd.org/education-research/trauma-and-mental-health-in-forcibly-displaced-pop.aspx> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Nova (n.d.): Rape/Sexual Assault. Διαθέσιμο από: <https://www.novabucks.org/otherinformation/rape/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

OHCHR (2011): Manual on Human Rights Monitoring - Chapter 12 Trauma and self-care. Διαθέσιμο από: <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/Chapter12-MHRM.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Olivius, Elisabeth (2016): Refugee men as perpetrators, allies or troublemakers? - Emerging discourses on men and masculinities in humanitarian aid. Διαθέσιμο από: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:930819/FULLTEXT01.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Olsvik, Vigdis Mathisen (2009): Multiple and Repeat Victimization of Women with Physical Disabilities. Διαθέσιμο από: <http://www.osiforsk.no/old/images/notater/072010.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Ortiz-Müller, Wolf (2017): Stalking verstehen – Eine Annherung an ein sozialpsychologisches Phnomen, in Ortiz-Müller, Wolf (ed.): Stalking – das Praxishandbuch – Opferhilfe, Täterinterventionen, Strafverfolgung, W. Kohlhammer GmbH: Stuttgart, pp. 20-33

OSCE (2011): Trafficking in Human Beings: Identification of Potential and Presumed Victims - A Community Policing Approach. Διαθέσιμο από: <https://www.osce.org/secretariat/78849> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Palmer, Clare & Smith, Helen (2001): Refugee Women and Domestic Violence - Country Studies. Διαθέσιμο από: <https://www.refworld.org/pdfid/478e3c680.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Parliamentary Network "Women Free from Violence", the Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe & UNHCR (2013): Refugee Women and the Istanbul Convention. Διαθέσιμο από: <https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/6698-refugee-women-and-the-istanbul-convention.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Perry, Ashlie (2012). Risk Factors of Gender-Based Sexual Violence, RTM Insights, Issue 23. Διαθέσιμο από: http://www.rugerscps.org/uploads/2/7/3/7/27370595/riskfactorsofgender-basedsexual_violence_rtm insights23.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Petals (n.d.): About. Διαθέσιμο από: <http://petals.coventry.ac.uk/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Phillimore, Jenny; Pertek, Sandra & Alidou, Lailah (2018): Sexual and gender-based violence and refugees - The impacts of and on integration domains, IRIS Working Paper Series, no. 28

Plan (2015): Manual for facilitators "Changing the World". Διαθέσιμο από: https://www.plan.de/fileadmin/website/05_Ueber_uns/PDF/2015_Plan_Champions_of_Change_Facilitation_Manual_engl.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Population Reference Bureau (2008): Female Genital Mutilation/Cutting- Data and Trends. Διαθέσιμο από: <https://assets.prb.org/pdf08/fgm-walkchart.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

ProQOL (n.d. a): The ProQOL Measure In English and Non-English Translations. Διαθέσιμο από: https://proqol.org/ProQol_Test.html [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

ProQOL (n.d. b): Promote Resiliency and Prevent Compassion Fatigue: The Helper Pocket Card. Διαθέσιμο από: https://proqol.org/Helper_Pocket_Card.html [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

PROTECT (n.d.): Resources. Διαθέσιμο από: <http://protect-able.eu/resources/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Proudman, Charlotte (2018): Female Genital Mutilation/Cutting: Asylum Claims and Appeals. Διαθέσιμο από: <http://www.refugeelegalaidinformation.org/female-genital-mutilationcutting-asylum-claims-and-appeals> [Ανάκτηση 12 Φεβρουάριος 2019]

Psaila, Emma; Leigh, Vanessa; Verbari, Marilena; Fiorentini, Sara; Dalla Pozza, Virginia & Gomez, Ana (2016): Forced marriage from a gender perspective. Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556926/IPOL_STU\(2016\)556926_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556926/IPOL_STU(2016)556926_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Psytel (n.d.): Forced and early marriage guides in the EU Member States. Διαθέσιμο από: <http://psytel.eu/EUFEM/guide/index.php> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Rabe, Heike (2018): Ein Recht auf effektiven Schutz vor Gewalt in Flüchtlingsunterkünften, in Prasad, Nivedita (ed.): Soziale Arbeit mit Geflüchteten - Rassismuskritisch, professionell, menschenrechtsorientiert, utb: Opladen & Toronto, pp. 167-186

Rabe, Heike & Leisering, Britta (2018): Die Istanbul-Konvention - neue Impulse für die Bekämpfung von geschlechtsspezifischer Gewalt. Διαθέσιμο από: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/56238> [Ανάκτηση 29 Αύγουστος 2018]

Raj, Anita & Silverman, Jay (2002): Violence Against Immigrant Women - The Roles of Culture, Context, and Legal Immigrant Status on Intimate Partner Violence, Violence Against Women, Vol. 8 No. 3, March 2002, pp. 367-398

Rees, Susan & Pease, Bob (2006): Refugee Settlement, Safety and Wellbeing - Exploring Domestic and Family Violence in Refugee Communities. Διαθέσιμο από: https://womenssafetyservices.com.au/images/downloadable-documents/Refugee_Settlement_Safety_Wellbeing.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

REPLACE 2 (2015): REPLACE Toolkit and Community Handbook 2015. Διαθέσιμο από: <http://www.replacegm2.eu/toolkit/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Robbers, Gerhard (2008): Forced Marriages and Honour Killings. Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET\(2008\)408334_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET(2008)408334_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Rude-Antoine, Edwige (2005): Forced marriages in Council of Europe member states - A comparative study of legislation and political initiatives. Διαθέσιμο από: [https://eige.europa.eu/resources/CDEG\(2005\)1_en.pdf](https://eige.europa.eu/resources/CDEG(2005)1_en.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Sansonetti, Silvia (2016): Female refugees and asylum seekers - the issue of integration - Study. Διαθέσιμο από: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556929/IPOL_STU\(2016\)556929_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556929/IPOL_STU(2016)556929_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Sexual Assault Services Training Academy (n.d.): Sexual Assault Services Training Academy. Διαθέσιμο από: <https://www.fris.org/OnlineTraining/SASTA.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

SC-MGF (2017): Kit de prévention des Mutilations Génitales Féminines. Διαθέσιμο από: <http://www.strategiesconcertees-mgf.be/scmgf-15/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Seelinger, Kim Thuy (2010): Forced and Asylum: Perceiving the Invisible Harm, Columbia Human Rights Law Review, Vol. 42 No. 1, pp. 56-117

SIDA (2015): Preventing and Responding to Gender-Based Violence - Expressions and Strategies. Διαθέσιμο από: <https://www.sida.se/contentassets/3a820dbd152f4fca98bacde8a8101e15/preventing-and-responding-to-gender-based-violence.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Siepelmeier, Olga & Ortiz-Müller, Wolf (2017): Prävalenz, Demographie und Typologien des Stalkings, in Ortiz-Müller, Wolf (ed.): Stalking - das Praxishandbuch - Opferhilfe, Täterinterventionen, Strafverfolgung, W. Kohlhammer GmbH: Stuttgart pp. 34-45

Sokoloff, Natalie & Dupont, Ida (2005): Domestic Violence at the Intersections of Race, Class, and Gender - Challenges and Contributions to Understanding Violence Against Marginalized Women in Diverse Communities, Violence Against Women, Vol. 11 No. 1, January 2005, 38-64

Solter, C., Thi Minh Duc, P., Engelbrecht S.M. (2007) Advanced Training of Trainer. Trainer's Guide, Pathfinder International: Massachusetts

Stalking Resource Centre (n.d.): Training Videos. Διαθέσιμο από: <https://victimsofcrime.org/our-programs/post-programs/stalking-resource-center/resources/training-videos> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Štirn, Mateja & Minić, Maja (2016): Psychosocial Support for Victims of Domestic and Gender Based Violence. Διαθέσιμο από: <http://www.firstaction.eu/wp-content/uploads/2017/03/Handbook-FIRST.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Taylor, Alice & Barker, Gery (2013): Programs for men who have used violence against women - Recommendations for action and caution. Διαθέσιμο από: <http://menengage.org/wp-content/uploads/2014/04/Final-Programs-for-Men-who-use-IPV-Briefing-Paper-1.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Terre des Femmes (n.d.): Honour Crimes. Διαθέσιμο από: <https://www.frauenrechte.de/online/en/our-work/focus-areas/honour-crimes> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Thandi, Gurjit (2012): Working with South Asian male perpetrators of intimate partner violence in British Columbia, Canada. Διαθέσιμο από: https://arcabc.ca/islandora/object/ijbc%3A1039?solr_nav%5Bid%5D=fe07f392c34673d3e5a38solr_nav%5Bpage%5D=0&solr_nav%5Boffset%5D=0 [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Training Today (n.d.): The Most Effective Training Techniques. Διαθέσιμο από: <http://trainingtoday.blr.com/article/most-effective-training-techniques/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Türk, V. & Nicholson, F. (2003): 'Refugee protection in international law: an overall perspective' in Feller, E., Türk, V. & Nicholson, F. (eds.), Refugee Protection in International Law - UNHCR's Global Consultations on International Protection, 1st edn, Cambridge: Cambridge University Press, 3-45

UEFGM (n.d.): UFGM E-Learning. Διαθέσιμο από: <https://uefgm.org/index.php/e-learning/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNFPA & WAVE (2018): Strengthening Health System Responses to Gender-based Violence in Eastern Europe and Central Asia - A Resource Package. Διαθέσιμο από: <https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/WAVE-UNFPA-Report-EN.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNHCR (2003): Sexual and Gender-Based Violence against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons - Guidelines for Prevention and Response. Διαθέσιμο από: <https://www.unhcr.org/en-uk/protection/women/3f696bcc4/sexual-gender-based-violence-against-refugees-returnees-internally-displaced.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNHCR (2009): Guidance Note on Refugee Claims Relating to Female Genital Mutilation. Διαθέσιμο από: <https://www.refworld.org/docid/4a0c28492.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNHCR (2015): Culture, Context and the Mental Health and Psychosocial Wellbeing of Syrians - A Review for Mental Health and Psychosocial Support Staff Working with Syrians Affected by Armed Conflict. Διαθέσιμο από: <https://www.unhcr.org/55f6b90f9.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNHCR (2016): SGBV Prevention and Response. Διαθέσιμο από: <http://www.unhcr.org/58357ed4.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNHCR (2017): Handbook for Interpreters in Asylum Procedures. Διαθέσιμο από: http://www.unhcr.org/dach/wp-content/uploads/sites/27/2017/09/AUT_Handbook-Asylum-Interpreting_en.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNHCR (2018): Too much Pain - Female Genital Mutilation & Asylum in the European Union - A Statistical Update (August 2018). Διαθέσιμο από: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/65299.pdf> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNHCR, IDC & Oak Foundation (2016): Vulnerability Screening Tool - Identifying and addressing vulnerability - a tool for asylum and migration systems. Διαθέσιμο από: <https://www.refworld.org/docid/5721f6b4.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNICEF (2006): Guidelines on the Protection of Child Victims of Trafficking. Διαθέσιμο από: https://www.unicef.org/protection/Unicef_Victims_Guidelines_en.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNICEF (2013): Female Genital Mutilation/Cutting - A statistical overview and exploration of the dynamics of change. Διαθέσιμο από: <https://data.unicef.org/resources/female-genital-mutilationcutting-statistical-overview-exploration-dynamics-change/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNICEF (2018): Female genital mutilation. Διαθέσιμο από: <https://data.unicef.org/topic/child-protection/female-genital-mutilation/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

University of Exeter (n.d.): What is harassment? Διαθέσιμο από: <https://www.exeter.ac.uk/staff/equality/dignity/examples/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

University of Massachusetts Medical School (n.d.): Online Mindfulness-Based Stress Reduction (MBSR) course. Διαθέσιμο από: <https://palousemindfulness.com/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNODC (1999): Handbook on Justice for Victims. Διαθέσιμο από: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UNODC_Handbook_on_Justice_for_victims.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNODC (2008): Toolkit to Combat Trafficking in Persons. Διαθέσιμο από: <https://www.refworld.org/docid/4a7944fe2.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNODC (n.d. a) Human Trafficking. Διαθέσιμο από: <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/what-is-human-trafficking.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNODC (n.d. b). United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto. Διαθέσιμο από: <https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/C/OC/signatures.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

UNWomen (n.d.): Defining "honour" crimes and "honour" killings. Διαθέσιμο από: <http://www.endavnow.org/en/articles/731-defining-honourcrimes-and-honour-killings.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

US Department of Veterans Affairs (n.d.): Other Common Problems. Διαθέσιμο από: <https://www.ptsd.va.gov/public/problems/index.asp> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

USAID (2015): Working with Men and Boys to End Violence Against Women and Girls - Approaches, Challenges, and Lessons. Διαθέσιμο από: https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1865/Men_VAW_report_Feb2015_Final.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Van der Aa, Suzan (2018): Stalking als Straftatbestand – Neue Tendenzen in der EU-Mitgliedstaaten, in Oritz-Müller, Wolf (ed.): Stalking – das Praxishandbuch – Opferhilfe, Täterinterventionen, Strafverfolgung, W. Kohlhammer GmbH: Stuttgart, pp. 108-131

Vera Institute of Justice (2014): Screening for Human Trafficking - Guidelines for Administering the Trafficking Victim Identification Tool (TVIT). Διαθέσιμο από: <https://www.vera.org/publications/out-of-the-shadows-identification-of-victims-of-human-trafficking> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

VicHealth (2007): Preventing violence before it occurs - A framework and background paper to primary prevention of violence against women in Victoria. Διαθέσιμο από: <https://www.vichealth.vic.gov.au/media-and-resources/publications/preventing-violence-before-it-occurs> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Victim Support Europe (2012): Training Manual - Victims of Crime in the EU. Διαθέσιμο από: http://victimsupporteurope.eu/activeapp/wp-content/files_mf/1382968310TrainingManual.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Victim Support Europe (n.d.): Victims of female genital mutilation. Διαθέσιμο από: <https://victimsupporteurope.eu/help-for-victims/victims-female-genital-mutilation/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Violence Prevention Initiative (2011): Defining Violence and Abuse. Διαθέσιμο από: https://www.gov.nl.ca/vpi/files/types_violence_abuse.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Virtual College (n.d. a): Awareness of Forced Marriage - Free Online Course. Διαθέσιμο από: <https://www.virtual-college.co.uk/resources/free-courses/awareness-of-forced-marriage> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Virtual College (n.d. b): Female Genital Mutilation - Recognising and Preventing FGM. Διαθέσιμο από: <https://www.virtual-college.co.uk/resources/free-courses/recognising-and-preventing-fgm> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Walby, Sylvia; Olive, Philippa; Francis, Brian; Strid, Sofia; Krizsán, Andrea; Lombardo, Emanuela; May-Chahal, Corinne; Franzway, Suzanne; Sugarman, David & Agarwal, Bina (2013): Overview of the worldwide best practices for rape prevention and for assisting women victims of rape. Διαθέσιμο από: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493025/IPOL-FEMM_ET\(2013\)493025_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493025/IPOL-FEMM_ET(2013)493025_EN.pdf) [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

WAVE (2012): Protect II - Capacity-Building in Risk Assessment and Safety Management to Protect High Risk Victims" - A Learning Resource. Διαθέσιμο από: http://fileserver.wave-network.org/trainingmanuals/PROTECTII_Risk_Assessment_and_Safety_2012_English.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

WAVE (2017): WAVE-HANDBOOK - Prevention and Support Standards for Women Survivors of Violence - A Handbook for the Implementation of the Istanbul Convention. Διαθέσιμο από: http://fileserver.wave-network.org/trainingmanuals/WAVE_Handbook_2017.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Wessel, Barbara & Frings, Dorothee (2017): FAQ – Frequently asked questions at the interchapter of flight and protection against violence. Διαθέσιμο από: <https://www.frauen-gegen-gewalt.de/en/faq-frequently-asked-questions-at-the-intersection-of-flight-and-protection-against-violence.html> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

WHO (2002): World Report on Violence and Health. Διαθέσιμο από: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

WHO (2010): Preventing intimate partner and sexual violence against women - Taking action and generating evidence. Διαθέσιμο από: https://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/9789241564007_eng.pdf [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

WHO (2016): Problem Management Plus. Διαθέσιμο από: https://www.who.int/mental_health/emergencies/problem_management_plus/en/ [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

WHO (n.d.). Mental health. Διαθέσιμο από: https://www.who.int/mental_health/publications/en/ [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Wille, Marco (2018): Zusammenarbeit mit Sprachmittler*innen in der Betreuung von "unbegleiteten minderjährigen Geflüchteten", in Prasad, Nivedita (ed.): Soziale Arbeit mit Geflüchteten - Rassismuskritisch, professionell, menschenrechtsorientiert, utb: Opladen & Toronto, pp. 330-344

WWF (2005): Cross-Cutting Tool Stakeholder Analysis. Διαθέσιμο από: http://www.panda.org/standards/1_4_stakeholder_analysis [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Zellmann, Henrike (2018): Low-threshold psychosocial support for refugees and asylum seekers – a project guide. Διαθέσιμο από: <https://www.medbox.org/mental-health-neurology/low-threshold-psychosocial-support-for-refugees-and-asylum-seekers-a-project-guide/preview> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

Züricher Ressourcen Modell (n.d.): ZRM Online Tool. Διαθέσιμο από: <https://zrm.ch/zrm-online-tool-englisch/> [Ανάκτηση 19 Ιουλίου 2019]

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ελπίζουμε ότι βρήκατε αυτό το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο χρήσιμο και έχετε αρχίσει να το χρησιμοποιείτε ή κάποιες πτυχές αυτού στην εκπαίδευσή σας. Εάν ενδιαφέρεστε να λάβετε εκπαίδευση σχετικά με την έμφυλη βία στην ΜΚΟ, αρχή σας κ.λπ., μπορείτε να επικοινωνήσετε με τους ακόλουθους εταίρους του έργου CCM-GBV οι οποίοι με χαρά θα σας παρέχουν εκπαίδευση σχετικά με την έμφυλη βία στη συγκεκριμένη εθνική γλώσσα ή στα αγγλικά:

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ & ΑΓΓΛΙΚΑ

eu@solwodi.de

ΙΤΑΛΙΚΑ

cir@cir-onlus.org

ΕΛΛΗΝΙΚΑ & ΑΓΓΛΙΚΑ

info@cyprusrefugeecouncil.org

ΕΛΛΗΝΙΚΑ & ΑΓΓΛΙΚΑ

gcr1@gcr.gr

ΙΤΑΛΙΚΑ

info@giraffaonlus.it

ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ & ΑΓΓΛΙΚΑ

heuni@om.fi

ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ & ΑΓΓΛΙΚΑ

setlementtipuijola@puijola.net

Στοιχεία επικοινωνίας των εταίρων του έργου:

1 Cyprus Refugee Council (CyRC)

Stasandrou 9, Flat 401, 1060 Nicosia (CYP)
tel: +357 222 059 59 | email: info@cyrefugeecouncil.org
www.cyrefugeecouncil.org

2 Greek Council for Refugees (GCR)

25 Solomou Str., 10682, Athens
tel: +30 210-380 09 90-1 | email: gcr1@gcr.gr
www.gcr.gr
9 Danaidon Str., 54626, Thessaloniki
Tel: +30 2310-250 045 | email: gcr1@gcr.gr
www.gcr.gr

3 G. I. R. A. F. F. A. Onlus

Via Napoli, 308, 70123 Bari (ITA)
tel: +39 080 574 1461 | email: info@giraffaonlus.it
www.giraffaonlus.it

4 Consiglio Italiano per i Rifugiati (CIR)

Via del Velabro 5/A, 00186 Roma (ITA)
tel: +39 06 692 001 14 | email: cir@cir-onlus.org
www.cir-onlus.org

5 Jesuit Refugee Service (JRS)

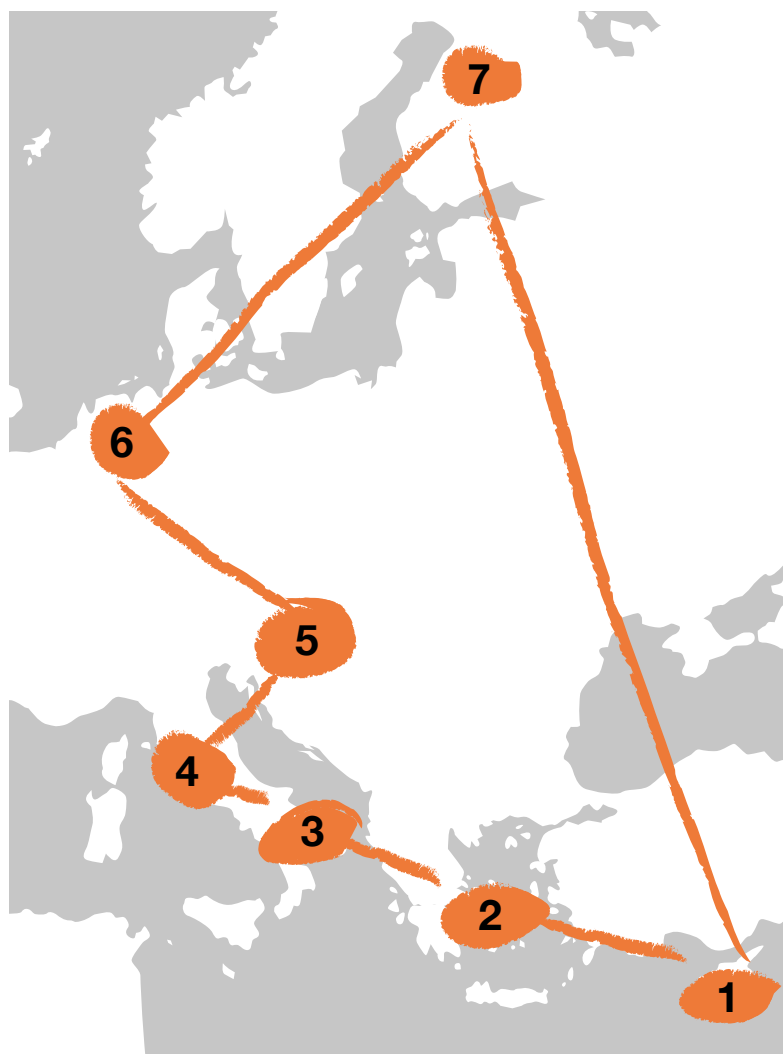
Maksimirska cesta 286, 10 000 Zagreb (HRV)
tel: +385 98 979 22 98 | email: info@jrs.hr
www.jrs.hr

6 SOLWODI Deutschland e.V.

Propsteistr. 2, 56154 Boppard (DE)
tel: +49 67 41-22 32 | email: eu@solwodi.de
www.solwodi.de

7 Suomen Setlementtiliitto ry, The Finnish Federation of Settlement Houses, Kuopion Setlementti Puijola

Tyttöjen Talo, Kuninkaankatu 26 b 26, 70100 Kuopio,
Finland (FIN) | tel: +358 503 588 906
email: setlementtipuijola@puijola.net
www.puijola.net | www.setlementti.fi

The European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations (HEUNI)

Vilhonkatu 4 B 19, 00100 Helsinki, Finland
heuni@om.fi
www.heuni.fi

EUROPEAN NETWORK OF MIGRANT WOMEN

10 rue du Méridien, 1210, Brussels, Belgium
tel: +32 2 223 38 11 | info@migrantwomennetwork.org
www.migrantwomennetwork.org

